

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

כי תשא

מתורתו של אור שבעת הימים הבלעל שם טוב הקדוש זיע"א

אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמוֹהַ וְגו'. שְׁמַעְתִּי מִמּוֹרֵי
זֶה"ה פְּרוֹשׁ הַפְּסוּק אִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמוֹהַ
לְהַרְיֵחַ בָּהּ, שְׂיִהְיֶה רֵיחוֹ נוֹדֵף שְׂיִצְא לוֹ שֵׁם כְּאַנְשֵׁי
חֲסִידִים, שְׂנַקְרָא קְטָרֶת, שְׂפִמְקֶשְׁרִין וּמְיַחֲדִין
קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתֵיהּ, וְאִם עוֹשִׂים לְהַרְיֵחַ
בָּהּ וְנִכְרַת מַעֲפֵיּוֹ, וְדַבְרֵי פִי חֲכָם חַן:

(צפנת פענח)

דגל מנהג אפרים | קשיש לצדיק הרחבה ומנוחה זוכים כל העם לזריזות בהירות וחשק לעבודת השם א

נועם אלימלך | המתחברים לצדיק זוכים לאהבה ונראה וקדושה א

פתח האהל | ראש בני ישראל - ראשי התבות של שמות השבטים א

קדושת לוי | עקר התפלה בעת צרה תהא על השכינה המצויה עם ישראל בצרותיהם ב

אור החיים | פטירת צדיקים היא מפני חטאי הדור ועליהם להיטיב מעשיהם ג

תורה אור | גם קשמתעורר בשמים קטרוג או רעה חלילה אין זו רעה גמורה ג

חומת אנה | רמזים בפסוקים על ניסי פורים ד

דברי יחזקאל | הנותן בלי גבול מקבל בלי גבול / מעשה בהרה"ק רבי מנדל מרימנוב זיע"א ה

פתחי חותם | על ידי נתינת צדקה לעמלי תורה נחשב לנותן כאלו למד ה

נועם אלימלך | אף מהדבר הגשמי ביותר יש להעלות קדושה וריח ניחוח ו

מבוא השערים | חידושי של הבעל שם טוב: לקדש אף את עניני הגשמיים ולהכניסם אל הקדושה ו

מאור עינים | בשבת יש שלמות בכל העולמות ואין להתעצב אפלו על עוונות ז

אוהב ישראל | בשבת זוכים לטעם ענג עולם הבא ולהשיג מציאותו ח

שפת אמת | אנשים המתגוררים בעולם הזה הגשמי ומחשבותיהם משוטטות בעולמות עליונים ח

אהבת דוד | השבת היא אות שאנו בבחינת בני ומשתמשים בשרביטו של מלך ח

תולדות יעקב יוסף | משל מהבעל שם טוב על ענג הגוף בשבת ויום טוב ט

ישמח משה | בכל שבת מאיר אות אחת מאותיות התורה י

נעם אלימלך | באור מאמר חז"ל פיון ששבת וי אבדה נפש י

מאור עינים | בכל יום יש התחדשות חדשה ולכן יש ללמד תורה בחשק רב כאלו מתחיל מחדש יא

עבודת ישראל | על אף שישנן מוספים בעבודתם פה יותר מעליון חן לפני השם יתברך ומוסיף להשפיע להם יא

לקוטי מוהר"ן | על אף שעוסקים בסבות יש להאמין שהבורא יתברך הוא סבת כל הסבות יב

שפת אמת | על האדם להתחיל בעבודת השם עם כל ההתלהבות אף על פי שלא ישאר במדרגה זו יג

תולדות יעקב יוסף | רמז שלא יתפאר האדם לפני הבריות יג

קדושת לוי | אם היה השם יתברך דן את ישראל לפי מדרגתם בעולמות העליונים לא היו יכולים להתקיים יג

עבודת ישראל | מי שלא הכין עצמו בימי השבוע לשבת ביכלתו להצטרף לחבריו שפן הכינו עצמם יד

תפארת שלמה | על אף שהצדיקים מתעלים מאד בתפלתם אינם שוכחים לבקש על צרכי ישראל טו

פרשת פרה

עבודת ישראל | רמזי פסוקי פרשת פרה אדומה על עניני עבודת ה' טז

שפת אמת | ימים אלו שכל בני ישראל טהרו עצמם קודם הבאת קרבן פסח מסגלים לרוח טהרה יז

ישר דברי אמת | פרה מטהרת טמאים ומטמאת טהורים, הגאון המתרת למתחיל בעבודת הבורא יז

אמרי פנחס | שבתות אלו מקנים 'גיטע שבתים' יח

סיפורי החסידות | יט

יומא דהילולא | תוכן מלא ומפורט כד

ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה נו

פְּרִשְׁתָּהּ מִי תִשָּׂא

כי תשא את ראש בני ישראל (ל יב)

דגל מחנה אפרים

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זיע"א
כְּשֵׁשׁ לְצַדִּיק הִרְחִיבָהּ וּמְנוּחָהּ זֹכִים
כָּל הַעַם לְרִיזוֹת בְּהִירוֹת וְחֶשֶׁק
לְעַבֹדוֹת הַשָּׁמַיִם

וַיֵּשׁ לְפָרֵשׁ עַל פִּי שְׁשֻׁמְעֵתִי מִחֶכֶם אֶחָד
בְּדוֹרְנוֹ, הֲלֹא הוּא הָרֵב הַמַּגִּיד מִפּוֹלְגָאָה
מוֹרִינוּ הָרֵב יוֹסֵף נִי"ו, כִּי הַמְשַׁל, כְּשֵׁאָדָם
מִנְגַע הַמַּח שָׁלוֹ עַל יְדֵי שְׂלֵא יִשָּׁן כָּל צָרְכוֹ,
אִזִּי כָּל הָאֲבָרִים כְּבָדִים עָלָיו וְאִינוּ יְכוּלִים לְנַעֲנַע
אוֹתָם בְּשׁוֹם מְלֹאכָה אוּ מִשָּׂא וּמִתֵּן, וּכְשֵׁהַמַּח
פְּנֵי וְחֹק וְרֶחֶב אִזִּי בָּא בְּהִירוֹת וּזְהִירוֹת
לְכָל הָאֲבָרִים, וְזֶה אֵין צָרִיף בְּאוֹר, כִּי מִחוּשׁ
הוּא לְכָל בַּעַל חַי מְרָגִישׁוֹ. וְכַמְשַׁל הֵזֶה הוּא
גַּם בֶּן בְּעִנְיָן הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם רֵאשֵׁי הַדּוֹר,
וְהַעַם נִקְרָאִים אַבְרֵי הַצַּדִּיק, וּכְשֵׁהָרֵאשׁ פְּנֵי,
הֵינּוּ הַצַּדִּיק כְּשֵׁשׁ לוֹ הִרְחִיבָהּ וְהוּא פְּנֵי מִכָּל
עַסְקִים וְשִׂרְדוֹת, אִזִּי מִמְּלֵא יְכוּל לְהַעֲלוֹת כָּל
הָאֲבָרִים שָׁלוֹ, הֵינּוּ הַמּוֹנֵי עִם, וּבָא בְּהִירוֹת
וּרְיִוּוֹת לָהֶם לְעַבֹדוֹת הַבּוֹרָא תִּבְרֹף וְיִתְעַלֶּה.

וְזֶה יֵשׁ לוֹמַר שְׁמַרְמוֹ הַפְּסוּק, 'כִּי תִשָּׂא'
— הֵינּוּ כְּשֵׁתִרְצֶה לְנִשְׂא וְלְהַעֲלוֹת אֶת
יִשְׂרָאֵל, אִזִּי תַעֲלֶה הַמַּח וְהִרְאֵשׁ שְׁלֵהֶם,
דִּהֵינּוּ הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים שֶׁהֵם רֵאשֵׁי הַדּוֹר,
שִׁיְהִיָּה לָהֶם מְנוּחָה וְהִרְחִיבָה בְּדַעַת, אִזִּי
מִמְּלֵא גּוֹפָא בְּתַר רִישָׁא גְרִירָא (עֵירוֹבִין מ.א.),
וַיַּעֲלוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיִּבֵּא בָּהֶם
רְיִוּוֹת וְחִסִּים וְחֶשֶׁק גְּדוֹל לְעַבֹדוֹת הַבּוֹרָא
תִּבְרֹף, וְזֶהוּ אֶת רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהֵבִין:

אֵיתָא בְּגִמְרָא (שְׁבַת כ"ב): גַּר מְעַרְבֵי הֵיזָה
דוֹלֵק, מְמַנּוּ הֵיזָה מְדֻלֵּיק וּמְמַנּוּ הֵיזָה
מְטִיב, יֵשׁ לוֹמַר דְּחִז"ל רְמִזוּ בְּדַבְרֵיהֶם
הַקְּדוּשִׁים עַל הַצַּדִּיק שֶׁהוּא נִקְרָא גַּר מְעַרְבֵי,
עַל דְּרַף דְּאֵיתָא בְּגִמְרָא (סְנַהֲדֵרִין כ"ד). לָמָּה
נִקְרָא שְׁמָהּ כָּכָל שְׁבִלְוִלָה בְּמִשְׁנָה וּגְמִרָא
וְאֲגֻדוֹת כו', כְּמוֹ כֵּן הַצַּדִּיק הוּא מְעַרְבׁי בּוֹ
כָּל מִינֵי קְדוּשׁוֹת, אֲהַבָּה וְיִרְאַה וְרוֹמְמוֹת
אֵל, תּוֹרָה וְתַפְּלָה, וַיְצַדֵּק תְּשׁוּבָה, וּגְמִילוֹת
תְּסֻדִים, וְכַדוּמָה, וְלָכֵן נִקְרָא גַּר מְעַרְבֵי,
לְשׁוֹן מְעַרְבׁי.

גַּם מְעַרְבֵי הוּא לְשׁוֹן עֲרֻבוֹת וּמִתִּיקוֹת,
שֶׁהַצַּדִּיק הוּא עָרוּב וּמְתוּק כָּכָל מִינֵי
מִתִּיקוֹת. וְזֶה הַפְּרוּשׁ מְמַנּוּ הֵיזָה מְדֻלֵּיק,
הֵם בְּנֵי אָדָם הַמִּתְחַבְּרִים עִם הַצַּדִּיק, גַּם
הֵם מְדֻלֵּיקִים גְּרוּמִתֵּיהֶם, הֵם גִּשְׁמִתֵּם, בְּאֲהַבָּה
וְיִרְאַה לְהַבּוֹרָא בְּרוּף הוּא. וּמְמַנּוּ הֵיזָה מְטִיב,
פְּרוּשׁ, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק מְטִיב הַשָּׁם יְתִבְרַף
בְּרוּף הוּא לְעוֹלָם כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת.

וְזֶהוּ שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא לְמִשְׁהַ רַבְּנּוּ
ע"ה, 'כִּי תִשָּׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'
— פְּרוּשׁ, כְּשֵׁתִשָּׂא לְבָבְךָ לְמַעַלָּה לְרֵאשׁ,
הֵם הָעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, נִקְרָאִים רֵאשׁ, לְמַעַן
כִּנְסוּ בְּלָבָם אֲהַבָּה וְיִרְאַה וּקְדוּשָׁה. 'לְפִקּוּדֵיהֶם'
— פְּרוּשׁ גַּם זֹאת יַפְעִלוּ, שִׁיְהִיָּה לָהֶם פְּקִידָה
טוֹבָה שֶׁל שְׁפַע טוֹב, שֶׁהַצַּדִּיק גּוֹזֵר וּפּוֹקֵד
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא מְקַנְס עַל יְדוֹ:

פתח האהל

רבי יוד אבונצירא זיע"א

'ראש בני ישראל' - ראשי התבות
של שמות השבטים, לרמז שעל ידי
התורה והצדקה תרום קרן ישראל
עד סוף כל הדורות

'כי תשא את ראש בני ישראל וכו'.' בני
ישראל' דיקא שרשם ועקרם 'שבטי יה'

נועם אלימלך

רבי אלימלך מליזנסק זיע"א

המתחברים לצדיק זוכים לאהבה
ויראה וקדשה

ראש' מלכות שמים ובניה ישראל כנפר
וכו':

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו
איש כפר ונפשו לה בפקד אתם (ל יב)

קדושת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

עקר התפלה בעת צרה תהא על
השכינה המצויה עם ישראל בצרותיהם

הגה מאהבת ה' את עמו ישראל ובכל
צרתם לו צר ונותן להם עצה להמלט
נפשם מיד שונא. והנה חיות כל העולמות
הנאצלים והנבדאים והיצורים והנעשים וכל
צבאם, הארץ וכל אשר בה, הכל הוא
מבהירות הבורא תברך אשר נתצמצם בכל
העולמות ומחיה אותם, ומקרא מלא הוא
(נחמיה ט ו) 'ואתה מחיה את כלם'. וביותר
לבני ישראל עם קרובו, 'כי יעקב בחר לו
זה ישראל לסגלתו' (תהלים קלה ד), ובהם
מאיר בהירות הארה נפלאה, וכמאמר הכתוב
(ישעיה ב ה) 'בית יעקב לכו ונלכה באור
ה'.

נמצא כשחס ושלום עת צרה היא ליעקב,
החלק אלקות המחיה אותם יש לו
גם בן צער בכיכול, ויכבד כתבנו במקום
אחר ששרש הרע הוא טובה והתגלות
אלהותו. וזהו פרוש הפסוק 'כי תשא את
ראש בני ישראל לפקדיהם', מלשון 'לא
נפקד ממנו איש', כלומר פי תרצה להנשא
ראש בני ישראל מחסרונם, רצה לומר
מצרתם. ונתנו איש כפר נפשו' – כלומר
שיתפללו אל ה' שיפדם מיד שונא ויגאלם
מיד אויב וממצולקיהם יוציאם. 'לה' בפקד
אותם' – רצה לומר חסרונם הוא חסרוננו
כביכול, וזאת שתהא עקר תפלתם בשביל
ה' כנ"ל:

עדות לישראל' (תהלים קכד ד), שהינו לומר
'ראש בני ישראל' – ראשית שמותם של
י"ב שבטים, באופן זה, 'ראובן שמעון לוי
'הודה' 'ששכר' ו'בולון' ב'נמין' דין נ'פתלי
ג'ד א'שר י'וסף ראשי תבות גימטריא
'מעשר טוב'... כמו שאמרו במסכת בתרא
(כ"ב י:) אמר רבי אבהו, אמר משה לפני
הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם כמה
תרומם קרן ישראל, אמר לו ב'כי תשא'.
וזהו נמי רמז תבת 'תשא' ראשי תבות
'שפת אמת תכון' (משלי יב ט), 'תורת אמת'
וכו', עם משמעות 'פי תשא' והפרוף אחריה
'ונתנו' וכו', הינו נמי תורה וצדקה כאחד
טובים, מהם ובהם תרום קרנם של ישראל,
אבותיהם ואבות אבותיהם עד להם המה
בניהם אחריהם וכו'. וזהו 'כי תשא את
ראש בני ישראל' – ראש שמות בני ישראל
כנזכר לעיל וכו', שעוד בה אבותיהם
הקדושים משפיעים בהם בעת קיומם מצנה
זאת וכו'.

גם רמז קרן ישראל' ככתוב בגמרא הנזכרת,
גימטריא 'המלכות שמים'... קרן ישראל
שתרום בכבוד בעגלא ובזמן קרוב וכו',
כי על ידי כח מצות הנרמזות הנזכרות
תרום מן הגלות מלכות שמים וכו', וממילא
אתיא הרמת קרן ישראל בניה שבכלל
מאתים מנה וכו'.

גם רמז קרן ישראל' הן המה רפ"ח
ניצוצין שמתבררין והולכין ועולין על
ידי תורה ומצותיה של אבותינו הקדושים,
ובניהם אחריהם שבכל דור ודור. וזהו רמז
תבת 'קרן', רפ"ח י"ב ג', ראשי תבות
ניצוצין פללות תבת 'קרן' וכו'. וזהו נמי
'פי תשא את ראש בני ישראל' תבת 'ראש'
ראשי תבות אורות רפ"ח ש"ף, שעל ידי
גדל מצות הנרמזים הנזכרים, עולים ומתבררים
כל הנזכר לעיל, הכל באשר לכל וכו'.
'תשא' למפרע 'אשת', 'אשת חיל' 'אשה'
יראת ה' כנזכר לעיל, שהינו נמי הרמז

המסתלק, או גם כן של הנשואים שיגישו בפטירת הצדיק שנלכד בשחיתותם, וכל אחד ישפיל כי תיב מיתה לשמים ויתקן מעשיו, והוא מה שמפנש בדברי קבלה (ישעיה נז א) 'מפני הרעה נאסף הצדיק', פרוש, אם הסוככים הרגישו בחסרונו ותקנו מעשיהם, שלא תבא, ואם לא הרגישו, כדי שלא יהיה בתוך הרעה שתבא אתריו, ולזה צנה ה' כאן ונתנו איש וגו'.

ואומרו בפקד אותם, פרוש לא יאחרו נתינת הכפר, אלא תכף ומיד בפקד אותם במעשה זה שנטל ראשם, כל אחד תקן מעותו... כי לא יאחר הענש, אלא תכף לפקידה, וכן תמצא שבכל עת ש'יסתלק הצדיק, רעה הבאה אתריו היא סמוכה לפטירתו, כמאמרם ו"ל (סנהדרין קיג:), וכמו שראינו בענינינו בדורות הללו:

תורה אור

רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א

גם בשמעתורר בשמים קטרוג או רעה חלילה אין זו רעה גמורה אלא נגרם על ידי פד התקרבות אליו יתברך

שמואלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיר השירים ב ו). הנה בענין העולמות

כן דרך השם לבני ישראל עם קרובו, כשמעתורר למעלה בחינת שמאל דוחה מחמת מעשה התחוננים, ויהי להם למושע, וגורם שאדרכה על ידי זה יהיה להם נשיאות ראש. וזהו 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם' – פרוש על ידי איזה פקידה שיפקד עליהם לרעה חס ושלום, וכלשון רבותיני זכרונם לברכה (סנהדרין קב:). אין לה כל פקידה שאין בה מעון העגל, הנה על ידי זה אדרכה תשא את ראש בני ישראל, כי בחינת השמאל דוחה אינה דחיה לגמרי חס ושלום, אלא וימין מקרבת.

או יבאר, 'כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה', הכלל, כמו שמבאר בזה הקדוש וימשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' כו' (שמות יט ג) כי כל העליות של אדם יהיה הכל לה' להמליך עליו את הבורא. וזהו הרמז 'כי תשא את ראש בני ישראל להיות להם לפקדיהם', פקידה לשון מלכות, מלשון 'ויפקד המלך' וכו' (אסתר ב ג), ונתנו איש כפר נפשו לה' – יהיה להם עליות רק אל ה':

אור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

פטירת צדיקים היא מפני הטאי הדור ועליהם להיטיב מעשיהם

בא הכתוב לגלות נסתרות לה אשר יעשה בעולמו דבר שכל רואה תמה, בהלקח איש צדיק אשר קדם זמנו יחצו ומיו, כמשפט המתחייב לאנשי דמים ומרמה, ויבהילו ויעיניו האדם לחשב אחד משתי דרכים, או יחיש בר מינן אשר הצדיקים כי אין טוב בעמל האלהי, או יחשב כי זה האיש מצפוניו אינו כנגלה ממנו והורעה חזקתו לטוב.

אשר על כן אמר ה' 'כי תשא את ראש בני ישראל' – פרוש, אם תראה ש'יסתלק ראש בני ישראל בלא עת... הטעם הוא 'לפקדיהם' – לשון חסרון... כי לצד חסרון ישראל שנתחייבו, לזה אני נוטל את ראשם בעדם לכפר נפשם שלא ימותו כל ישראל...

ואמר ה', כי לצד שהדור הוא הגורם ללקח הצדיק, לזה צריך לתת כל איש ישראל כפר נפש הצדיק שמת בעדו, והוא אומר ונתנו איש כפר נפשו של

לאיש אחד שיהיה עשיר, והיה גביר אדיר מכל, ושאל אותו הרב הקדוש רבנו נפתלי מראפשיץ זלה"ה, היתכן לתן עשר מכל קנה לאיש אחד. השיב לו הרב הקדוש מהר"מ זלה"ה, אני ברכתי אותו סתם בעשירות, והוא פעל צדקה גדול, ותבת 'ונתנו' הוא למפרע גם כן 'ונתנו', לכן כמו שהוא נדבן גדול בלי גבול יתנו לו מן השמים גם כן בלי גבול.

והנה יש טענה ליצר הרע לטען שלא ירבה אדם לתן צדקה, באמרו כי בקשי גדול בא לו הכסף, וכמעט יסתכן האדם בנפשו עבור מעות בעברו ימים ונהרות, וקר וחם לא יעצרוהו, ויומם ולילה לא יניח להרויח מומן בעמל רב, למה יתן מעותיו לאחרים בחנם. לזה אמר הפתוב 'כפר נפשו לה', שידע האדם שבוה שירבה בצדקה יפדה נפשו אצל ה' מחטאיו שהרבה לפשע, כמו שכתוב (דניאל ד כד) 'וחטאך בצדקה פרק' וגו':

ולקחת את כסף הכפרים מאת בני ישראל ונתת אתו על עבדת אהל מועד וגו' (ל טו)

פתוחי חותם

רבי יעקב אבוחצירא זיע"א

על ידי נתינת צדקה לעמלי תורה נחשב לנותן כאלו למד

כסף במלוי גימטריא 'כפר', לרמוז דהוא מכפר, ומכפר אף על עון בטול תורה. וזהו 'ונתת אתו על עבדת אהל מועד', דהינו בשביל עבודת אהל מועד, שהוא בטל תורה שהיא 'עבודת אהל מועד'. **אי** נמי יש לומר, 'ולקחת את כסף הכפרים', לרמוז מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים 33:) 'כי בצל החכמה בצל הכסף' (קהלת ז יב), דעתיד הקב"ה לעשות למחזיקי

ואפשר לרמוז, כי הנה ישראל עשו תשובה שלמה, וידונות נעשו להם כזכות ומצוות מחדשות שהצדיקים אי אפשר לקיים, וכמו שפרשו המפרשים במה שאמרו (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמד, שבעלי תשובה יש להם מצוות חדשות דליתנהו בצדיקים, דהעברות שעשו בעלי תשובה הם להם כמצוות וכזכיות, ואלו לא משפחת בצדיקים.

וזה רמוז כי תשא את ראש' – נשיאות לראש בני ישראל, הוא מרדכי. 'לפקודיהם' – בעבור מצוותיהם של ישראל, 'לפקודיהם' דיקא, מצוות שלהם שהרויחו בתשובה שהעברות נעשות זכיות ומצוות. 'ונתנו איש כפר' – שקבלו לתת מתנות לאבינים ותכף קימו בשמים להשפיע להם שפע, כמו שכתב הגאון מוריניו הרב רבי נפתלי ז"ל בספר סמיכת חכמים ברמז מגלה נקראת (מגלה ב). וזהו 'ונתנו איש כפר נפשו', ותבת 'ונתנו' למפרע היא ונתנו, לרמוז דבשמים ממעל תכף ונתנו, וכשנותנין ישראל למפרע כבר ונתנו מן השמים:

ונתנו איש כפר נפשו לה' (ל יב)

דברי יחזקאל

רבי יחזקאל משינאוהו זיע"א

הנותן בלי גבול מקבל בלי גבול / מעשה בהרה"ק רבי מנדל מרימנוב זיע"א

כתב בעל הטורים וזה לשונו, 'ונתנו' אם תקראנו למפרע יהיה גם כן 'ונתנו', לומר לך פל מה שאדם נותן לצדקה יחזר אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום. עד כאן לשונו.

ומעשה רב, שהרב הקדוש רבנו מנחם מענדל מרומאנוב זלה"ה, ברך

זאת הצרף להכניס אל הקדשה. וזהו 'אתה קח לך בשמים'... פרוש שתעלה ריח ניחוח במעש'ך, דהיננו אפלו מדבר הגשמי ביותר מכל הגשמיים, תעלה ממנו ריח ניחוח. וזהו 'ראש מור' – לשון מר, רוצה לומר אפלו דבר שהוא תכלית וראש לכל המרירות, תעלה ממנו ריח ניחוח...

ונה שאמרו חז"ל (יומא פ"ג מ"י) בן קטין עשה מכני לפיור פדי שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה ויהיו משקעין אותו בבור ששם אין נפסלין בלינה, רמז שלא יאמר האדם, אם בן הוא שאסור לאדם להנות מעולם הזה ומתאנותו, כי אם הכל למען שמו, והוא דבר קשה מאד הבלתי אפשרי לעמד בו, אם בן אפריש עצמי מכל עניני עולם הזה הגשמי, ולא אכל ולא אשתה כלל ואתה פרוש מאד, אל יאמר בן, אלא צריך האדם להתאמן במעט מעט לשבר כח התאויות, ולסבב הדבר בסיבוב אחר סיבוב עד שניגיע לתכלית: סוד הקדשה ושרשה בכל דבר גשמיים גם בן.

ונה רמז שעשה מכני לפיור לשוקעו בבור, רמז שצריך האדם לגלגל ולשקע הגשמיים עד אשר ישקע ויטבע בטבע בשרש הקדשה. שלא יהיה נפסלין בלינה, רמז לעולם הזה הנקרא לילה (חגיגה י"ב) ואינה אלא כמו לינה, אדם ביקר בל ילין' (תהלים מט יא):

מבוא השערים

רבי קלונימוס קלימיש מפיסצנא זיע"א

חדושו של הבעל שם טוב בדרך החסידות: על האדם לקדש אף את עניני הגשמיים ולהכניסם אל הקדשה נודע המכתב אשר כתב הבעל שם טוב וצ"ל לבעל התולדות יעקב יוסף וצ"ל, וזה לשונו הקדוש: הנה גלילת ידו

בידי לומדי תורה צל וחספה אצל לומדי תורה, שנאמר 'כי בצל החכמה בצל הכסף'. וזהו שאמר 'ולקחת את כסף הכפרים' – דהיננו, הכסף שרצית לתת לכפרה, תן אותו לעמלי תורה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קה"ר יא א) אם רצית לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה. והיננו הפונה בכאן, 'ולקחת את כסף הכפרים ונתת אתו על עבודת אהל מועד' – דהיננו, תן אותו לבני הישיבה היושבים בבית המדרש על התורה שהיא 'עבודת אהל מועד', ובזה יהיה לבני ישראל לזכרון לפני ה', שיתשב להם כאלו הם עסקו בתורה ויעשה להם חפה אצל לומדי תורה. וזהו 'לכפר על נפשתיכם' – על שלא עסקתם בתורה, והשתא יחשב לכם כאלו עסקתם:

ועשית כיוור נחשת (ל יח)

נועם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

אף מהדבר הגשמי ביותר יש להעלות קדושה וריח ניחוח

'כסף' רמז לאהבה ותשוקה בעבודת הבורא ותברך... וינחשת'... הגשמיים, דהיננו אכילה ושתיה ועניני גשמיים עולם הזה הפא מצד הנחש, צריך להכניס הכל אל הקדשה, שאיכל וישתה בקדשה ובטהרה ובמחשבות טהורות, הכל למען עבודתו ותברך, ובזה הוא גורם השפעות ליש'אל ולעולם. וזהו 'ועשית כיוור'... שיגרום השפעות, על ידי 'נחשת' – הינו על ידי הגשמיים שינהג עצמו בהם בקדשה ובטהרה...

ולכן מתחלה לא רצה משה רבנו ע"ה לקבל מראות הצובאות שיעשה מהם הכיור, עד שצוה השם יתברך לקבל מהם... ואף שהוא גשמיים עב מכל הגשמיים, גם

אך את שבתתי תשמרו (לא י)

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשרנוביל זיע"א

בשבת יש שלמות בכל העולמות ואין להתעצב אפלו על עוונות

נודע האמור בזהר (ח"ב פח): מהו שבת שמא דקודשא בריך הוא דאיהו שלים מכל סטרוי, וכיון שהוא שלם בכל מיני שלמות בנדאי לא תחסר כל בה. והנה העושה מלאכה, הוא מפגי שצריך לאותו דבר וזולתה היה חסר ומשלים חסרונה על זה, אמנם שבת דאיהו שלים מכל סטרוי ואינו חסר כלום, אין צריך למלאכה להשלים איזה חסרון, ולכן אמרו רז"ל (מכילתא מס' דבחדש ו) שיהא בעיניך כאלו כל מלאכתך עשויה ואין מחסור דבר, שצרי בשבת אלהותו ותברך מתפשט ומתגלה בכני ישראל ואיהו שלים בכל סטרוי בכל מיני שלמות, ואם מורה הפך חס ושלום מראה שאינו מהם ואין בו השקאתו בכבול.

ואמנם, לא לכד מלאכת הדיוט אסור בשבת, אך אפלו מלאכת המשכן – רצה לומר משכן נקרא על שם ו'שכנתי בתוך בני ישראל' (לעיל כט מה), שהקודשא בריך הוא שוכן בתוך בני ישראל, והאדם צריך להיות משכן אליו, ואם לא טהור הוא מחלאת עוונותיו ומעכב השקאת שכינתו ברוך הוא, בשבת יסיר מלבו גם דבר זה, שלא יעצב על זה, רק ישמר שבת פהלכותו וישמח בהשם ותברך, שלפניו הוא רצוא דרצוין ושמחה. ונמצא אפלו מלאכת המשכן – שיעשה דבר הצריך אליו, שיהיה משכן להשם, גם זה ממעט בשבת, וזהו למעט שבת אפלו ממלאכת המשכן (רש"י), שהוא לצרך המשכן:

קבלתי וראיתי וכו' שרום מעלתו אומר כאלו מברך להתענות, ותרגו בטני מקול הקורא, והנני מוסיף בגזרת עירין ובצורף קודשא בריך הוא ושכינתו לכל יכניס את עצמו חס ושלום בסכנה כזו, כי זה מעשה מרה שחורה ועצבות, ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות כו' רק מתוך שמחה של מצוה, ענין שם. **המשכה** חדשה של ראשית תקון והתגלות חדשה פעל הבעל שם טוב וצ"ל בקדושה, ובשביל זה גם הדרך העבודה חדש הוא, כיון שהכל אור וקדושה אם בן א"ף נרחק שום דבר אשר ברא ד' לנו, הלא חלק וניצוץ אור של קדושה מרחיקים בזה, צריכים רק להסיר את הרע ממנו ואז הטוב שבו יתגלה ובו נעבד את ד'. ולא לבעל התולדות לכד כי קדוש הוא צוה הבעל שם טוב לכלי להתענות רק בקלל גם לכלם, כף הוא דרך החסידות.

וזה לשון הקדש בנעם אלימלך פרושת תשא בד"ה וזהו ואתה קח לך בשמים ראש וכו', שלא יאמר האדם, אם בן הוא שאסור לאדם להנות מעולם הנה ומתאנות, כי אם הכל למען שמו, והוא דבר קשה מאד הבלתי אפשרי לעמד בו, אם בן אפריש עצמי מכל עניני עולם הנה הגשמי, ולא אכל ולא אשתה כלל ואהיה פרוש מאד, אל יאמר בן, אלא צריך האדם להתאמץ במעט מעט לשבר כח התאויות, ולסבב הדבר בסיבוב אחר סיבוב עד שיגיע לתכלית יסוד הקדושה ושרשה בכל דבר גשמיית גם בן, עד כאן לשונו הקדוש... **הבעל** שם טוב וצ"ל בדרך החסידות בן, שגם את הגוף בעצמו, גם את דברי העולם בעצמם בהמשכת קדושתו קדש, לכן גם האכילה בעצמה עבודה וקדושה, ולא יסתגף האדם, רק תאמץ במעט מעט לשבר כח התאויות וכו' עד שיגיע לתכלית יסוד הקדושה ושרשה בכל דבר גשמיית גם בן, כנ"ל בנעם אלימלך הקדוש (פרק ט):

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העשל מאפסא זי"ע"א
בשבת זוכים לטעם ענג עולם הבא
ולקשיג מציאות

הגה הקב"ה רצה לזכות את ישראל בעולם
הבא, לכך נתן להם תורה ומצוות,
והשם יתברך ברב טובו וחסדו ורחמנותו
לזרע ישראל רצה להטעיקם מנפת צוף
ערכות מתיקות שכר העולם הבא הרוחני,
ואיך יהיה באפשרי לטעם בעולם הזה
הגשמי את נעם טעם הרוחני, על כן נתן
להם את יום השבת שהוא תענוג מעין
עולם הבא, ובשבת קדש יוכל כל איש
ישראל להבחין תענוג הרוחני הצדיקים
לעולם הבא, אף כיון דבאמת שכר מצוה
בהאי עלמא ליכא (קרושין לט), והיאך מהנה
אותם בתענוג שבת, לזה התחכם השם
יתברך בכיכול ונתן להם בתורת מתנה לכל
מי שיצא אף בעולם השפל הזה, להטעים
לעושי רצונו ושומרי שבת מעין תענוג
העולם הבא, ובאמת שכר מצוה גופא בהאי
עלמא ליכא, וגנוז ושמור להם לעולם
שפלו ארץ וטוב.

וזהו שאמר הכתוב 'אף את שבתותי תשמרו'
— רצה לומר על ידי שתשמרו את
השבת, בזה תטעמו תענוג הרוחני מעין עולם
הבא, וזה יהיה לכם לאות על עולם הבא.
'לדעת פי אני ה' מקדשכם' — הינו שעל ידי
שמירת שבת תשיגו לדעת פי אני ה' המקדש
אתכם לעולם הנצחי לעולם שפלו שבת:

התגלות הקדשה וכבודו יתברך בעולם.
והוא בחינת השבת, כי בשבת מתגלה
הקדשה. ובני ישראל נקראו שומרי שבת,
כמו שנאמר 'ושמרתם כו' כי קדש הוא
לכם', פרוש על ידי שהקדשה בעצם בבני
ישראל לכן הם שומרי שבת. אכן פרוש
'אף', הוא שלא להיות שום רצון וענין
אחר לבני ישראל בעולם, רק לשמור את
השבת, והיא מדרגת הצדיקים ודורו של
משה רבנו ע"ה, שלא היה להם שום ענין,
רק לשמור שבתות ה'.

ובאמת זה עצמו 'אות הוא כו' לדעת'
כו', כי אנשים שהמה מתגוררים
בעולם הזה הגשמי ומכל מקום אין להם
ענין אחר בעולם רק כל מחשבותיהם
משוטטות בעולמות עליונים, ונדאי עליהם
גאמר 'אתם עדי' (ישעיה מג י), ומכל מקום
גם אנוחנו השפלים שלא באנו למדרגה זו
בתיב 'ושמרו בני ישראל את השבת כו',
אפילו שאין אנו דבקים תמיד בזה, מכל
מקום נמצא בזה זמנים ורצונות להשתוקק
להתדבק בקדשותו יתברך, וגם זה עדות
ואות, כי עולם הזה הוא מרחק ומהופך
מעולם העליון, ובני ישראל שזוכין להיות
להם הרצון לעתות וזמנים. הוא אות 'לדעת
פי אני ה' מקדשכם', ובכח השבת נמצא
בנו זאת התשוקה (תרמ"ח):

פי אות הוא ביני וביניכם לדתכם (לא יא)

אהבת דוד

רבי חיים יסף דוד אולאי זי"ע"א
השבת היא אות שאנו בבחינת בני
ומשתמשים בשרכיטו של מלך
החַרד לדבר ה' וסתפל השפל ונדוע האי
מרגניתא דלית בה טימי, כי בתסודו
יתברך אמר 'אות היא ביני וביניכם לדעת

שפת אמת

רבי יהודה לייב אלטר מגור זי"ע"א
אנשים המתגוררים בעולם הזה הגשמי
ומחשבותיהם משוטטות בעולמות
עליונים
'אף את שבתותי תשמרו'. צריך כל איש
ישראל להיות כל ימיו שומר ומצפה

והאמינו בי ואני פורע, והקשו תוס' (ר"ה ל"ו) מהא דאמרינן עשה שבתך חול ואל תצטרף לבריות, ומשני כו'. והנה כבר כתבתי בזה, וכעת נראה לי פשוט להבין על ידי משל ומליצה דברי חכמים וחידותם, דנראה לי להבין טעם משתה ושמה בשבת וביום טוב, מלבד הטעם המבאר להבאים בסוד ה' תקון ג' סעודות דשבת, וגם ביום טוב טעמו מבאר שם.

אף נראה לי על דרך מליצה ששמעתי ממורי, משל לכן מלך שנשתלח למרחקים לכפר אחד פחותי הערך, ובהאר"ף הזמן שמה הגיעו כתב מאביו המלך, ורצה לשמוח בו מאד, אף שקח מגני הכפר שילעיגו עליו באומרם מה יום מימים ושמה מה זה עושה. מה עשה בן המלך, קרא לכני הכפר וקנה להם יין ושאר מיני יין המשפרים עד ששמחו בעסק היין, והוא מצא עת לשמוח מאד בשמחת אביו, ודברי פי חכם חן.

והנמשל מוכן, כי הנשמה בושח לשמוח בשבת בתענוגי אביה המלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בהנשמה יתרה שהוא לו אגרת שלומים מאביו, מתמת הגוף שהוא בן כפר, לכן צותה תורה לענג הגוף בשבת יום טוב, ואז פשהגוף שמח בשמחת הגוף אז יש פנאי לנשמה לשמוח בשמחת דבקות המלך הקדוש ברוך הוא, ודי בזה. העולה מזה דאין מקום לגוף לשמוח בשבת יום טוב, כי אם כדי שיהיה אז פנאי לכן מלך, שהיא הנשמה, לשמוח בשמחת אביו שבשמים, מה שאין בן בלאו הכי.

ונה שדקדק הש"ס בתבות יתרות ואמר הקדוש ברוך הוא לוו עלי וקדשו קדשת היום והאמינו בי, ואז אני פורע, ורצה לומר שיהיה הלואה לענג הגוף בשביל הנשמה, ונהו שאמר לוו עלי, כי

כי אני מקדשכם, ואיך לא תסמר שצרת בשרו לחלל יקר תפארת השבת, ונמצא שחס ושלום מעבירי האות שנתן לו המלך מלכי המלכים הקב"ה, וכדי בזיון וקצף.

וכבר דרש רבנו הסמ"ג, כי לכל איש הישראלי יש שני האותות כל יום ויום, והם ברית מילה והתפלין בחול, וברית מילה ושבת ביום השבת, ובשבת רמוזים הג' אותות, כי שבת ראשי תבות ש'בת ברית ת'פלין, כי בכל יום יש בנו שני אותות להיות לו לעבדים. ובא וראה ענותנותו יתברך, כי הגם כי האותות הם כמו עבד המלך הנושא אות של המלך, מכל מקום האותות עצמם מורים שיש לנו דין בנים, כי מהשבת מוכח דאנו בנים, דאין משתמשין בשרביטו של מלך, ושבת עליון וקדוש נפר מאד בשמים ובארץ, ואם אין אנו בנים לא היינו יכולים להשתמש בשרביטו של מלך, וזה טעם גוי ששבת חזב מיתה, כמו שאמרו המפרשים וכו'. וזה שכתוב 'כי אות היא ביני ובינכם, והגם שבראה אות עבדות, ותהי להפך, כי אות היא 'לדעת כי אני ה' מקדשכם' ואתם בנים שמשתמשין בשרביטו של מלך (דרוש ט):

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לזרתם וגו' (לא טו)

תולדות יעקב יוסף

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

משל מהבעל שם טוב על ענג הגוף בשבת יום טוב

איתא בפרק ב' דביצה (טו:) 'חדות ה' היא מצדכם' (נחמיה ח'), אמר הקדוש ברוך הוא לוו עלי וקדשו קדשת היום

אות, וגם אור יתר מאותו אות, המתחסס לשבת הנ"ל... ולכך ודונו פרת, שנקרת הנפש משבת חס ושלום והוא המקור, והינו 'מקרב עמה'.

ונמצא בכל שבת ושבת מאיר אות אחד מה שלא האיר עדין מימות עולם, ועל פי זה מבאר אמרם ו"ל (ביצה טו) 'שבת וינפש' כיון ששבת וי אבדה נפש, דהא הנפש של שבת זו שוב לא יהיה, ובזה יש להבין כמה יש לזהר בכל שבת בפני עצמו, ומתיקות כל שבת בפני עצמו. ונמצא לפי זה אותו האדם שהשבת מתחסס לו ביום השבת ההוא, והבין, אם מחלל חס ושלום השבת ההוא, עונשו גדול מכל מחללי שבתות:

הנשמה חלק אלוהי. והינו דמפרש ואמר וקדשו קדשת היום, רצה לומר שהנשמה תקדש את עצמה בקדשת היום. והאמינו כי, כי נודע שהאמנה הוא דבקות הנשמה בקדוש ברוך הוא... ואז רשות ללוות לענג הגוף כדי לקדש הנשמה ולהאמין ולדבק בשמו ותברך, אז אני פורע. ומה שאמרנו עשה שבתך חול, הינו כשאנו עושה בשביל בן המלך רק בשביל בן כפר לחוד, שאז נקרא שבת"ך, של הגוף, אז יעשה חול ולא יצטרף לבריות, כמו במשל שאין בן המלך פורע לבן כפר, כי אם לתועלתו, וק"ל (פרשת כי תבא א):

ביני וביני בני ישראל הוא לעלם (לא יז)

ישמח משה

רבי משה טייטלבוים זיע"א

בכל שבת מאיר אות אחת מאותיות התורה

כבר כתבנו למעלה למה שבת נקרא אות. ועתה אוסיף להסביר לך קדשת שבת, גם להבייך שאין אדם יכול לידע בכל שבת גדל שכרו אם משמרו, וכן ההפך חס ושלום... והנה בהמגילת סתרים שמצא השל"ה, הובא בראש הספר גאון צבי... לפי דבריו כל נשמה נאצל משבת אחד, והנה מבאר בכל הספרים דששים רבוא נשמות נאצלו מששים רבוא אותיות, ודעת לנבון נקל דהשבתות הם האותיות... ואם בן כל שבת בפני עצמו הוא אות ממש מאותיות התורה, ולא נדמה שבת לשבת מעולם, והבין, ולכך שבת נקרא אות... והנה זה ענין נשמה תרה, שבכל שבת מאיר אותו אות המתחסס לו, ומתפשט הארתה לכל ישראל, ונמצא כל אחד מישראל מאיר מצד נשמתו הנאצל מאיזה

וביום השביעי שבת וינפש (לא יז)

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

באור מאמר חז"ל כיון ששבת וי אבדה נפש

נשמה תרה נוהגין לו לאדם בשבת ולמוצאי שבת נוטלין ממנו שגאמר 'שבת וינפש' כיון ששבת ווי אבדה נפש (ביצה טו). והקשה מפרסמת, מה אומרם כיון ששבת כו', הרי אבוד הנפש היתרה הוא אחר השבת, כאמרם ולמוצאי שבת נטלה הימנו.

אף הענין הוא, דאיתא בזהר הקדוש דתצדיק נקרא שבת מחמת שיש לו בחול נשמה כשאר בני אדם בשבת. אף מה יש בו תוספות מעלה בשבת, יש לומר דהנשמה נתוספת בקדשה יתרה עד שהוא מענג להבורא תברך. וזהו כל המענג את השבת (שבת קיח), דקודשא בריך הוא נקרא

וּנְמַצָּא אין לך יום דומה לחברו, ובכל יום הוא התדבקקות והתקרבנות בתורה קדש, רצה לומר מה שנתחדש בה היום, מה שלא היה אֶתְמוֹל כי יַעֲבֹר, ולכן נקרא ישראל בסוד בתולה, כמו שכתוב 'בתולת ישראל' (ירמיה לא א), שְׁבָכַל יום מתחדשין ועוֹרְיָהּ, ויחוד של היום עֲדוּן לא היה מעולם, ובכחינה זו נקרא בתולה. והעובד בכחינה זו נקרא הולף מַמְדַּרְגָּה לַמְדַּרְגָּה תמיד ומבחינה לבחינה, ומיחד בכל יום יחוד חדש...

וְזָהוּ מַלְמַד שֶׁהִיא מִשָּׁה לומד ושוכח (שמור' מא ו), רצה לומר ששוכח התענוג, ששפני שתענוג תמיד אינו תענוג. עד שנתנה לו התורה ככלה לחתן, רצה לומר שנתן לו הכח שילך בכל יום ממדרגה למדרגה, ובכל מדרגה וצלחה חדשה נעשה תמיד בחינת פלה, יחוד חדש, והוא תענוג גדול כמשוש חתן על פלה, והבן:

שבת, על דרך דאיתא שם מהו שבת שְׁמָא דקודשא בריהּ הוא. נותנין לו נחלה בלי מצרים, דהצדיק הזה הוא תמיד מקשר ודבוק בעולמות העליונים אשר אין להם סוף ומצד וגבול, דעולם הזה יש לו גבול, וכינר הצדיק הזה לקשר כל העולמות עד אין סוף ברוך הוא.

וְזָהוּ שְׁאֵמְרוּ חו"ל, גי'ן ששבת, פרוש האדם שאין לו נשמה יתרה בחול רק בשבת נותנין לו נשמה יתרה. ווי אבדה נפש, פרוש ווי שהנפש נאבד בחול, שאין לו בחול הנפש הזה ולא זכה להקדושה הנוספת בשבת להצדיק שיש לו נשמה יתרה בחול (פרשת שמות):

וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה כִּכְלָתוֹ (לא יח)

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשארנוביל זיע"א

בכל יום יש התדבקקות והתחדשות חדשה ולכן יש ללמד תורה בחשק רב כאלו מתחיל מחדש

על ידי התורה נעשה יחוד חתן וכלה... וכמו שהחתן וכלה שישו בשמחה, כן הקודשא בריהּ הוא וכןסת ישראל 'כמשוש חתן על פלה שיש עליה אלתיה' (ישעיה סב ה), דמה אותנו לחתן וכלה, פי תענוג תמיד אינו תענוג, רק יחוד חתן וכלה הוא יחוד חדש שעדין לא נגדונו מעולם, כן צריך האדם ליחד קודשא בריהּ הוא בכל יום יחוד חדש כאלו היום נתנה, כמו שדרשו רז"ל יהיו דברי תורה חדשים וכו', ונתעם, כי הקודשא בריהּ הוא מתחדש בכל יום מעשה בראשית, והתורה נקרא מעשה בראשית שעל ידה נבראו כל העולמות פנודע (בי' א א), והקודשא בריהּ הוא מתחדש תמיד.

עבודת ישראל

רבי ישראל מקו'ניץ זיע"א

בכל שישאל מוסיפים בעבודתם כף יותר מעליו חו לפני השם יתברך ומוסיף להשפיע להם

הנה דויע מאמר רבותינו ו"ל (תנחומא יח) 'ככלתו' פתיב, ככלה שהיא מקשטת בכ"ד קשויטין, הן כ"ד ספרים, ונדוע שכל קשויטי החתן שנותן לכלה כדי שתעלה חן בעיניו, וממילא אחר שתמצא חן בעיניו הוא בודאי מוסיף לשלח תכשיתין, וכמו כן תמיד חוננת חלילה, כמו שאמר הרב הצדיק המנוח מהור"ר זושא זצ"ל על פסוק (תהלים קטו יב) 'מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי', פרוש, יותר מה שפנסת ישראל עובדים לו יתברך הוא מוסיף להם בהירות לעבדו בחשק ושכל גדול יותר...

בהבטחתו, עם כל זה פשהיא נושאת חן בעיניו הוא מוסיף לה בתוספת מרבה, כמו שאומרים בתוספת כתובה וכד אשכחית רחמן בעיני כו', וזהו מוספי שבת יום טוב, ולזה אמרו במדרש (ס) התורה נתנה במתנה כו', כפלתו, שמוסיף להם בכל פעם יותר בהירות בתורתו:

ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו (לכ א)

לקוטי מוהר"ן

רבי נחמן מברסלב זיע"א

על אר שעוסקים בסבות יש להאמין שהבורא יתברך הוא סבת כל הסבות

עקר טעותם של הרחוקים מאמונת השם יתברך, מחמת שעקר ידיעת אלקותו אינו אלא מגלוי על הסתום. ומחמת שרואים מגלוי, שהנהגת העולם הוא על ידי מערכת המזלות נפלו בטעויות, כל אחד לפי טעותו. ויש חושבים שהכל על פי השבע, עולם כמנהגו נוהג, ויש חושבים שצריך לעבד את האמצעי, כמו ששעו בעגל, שרצו לעשות את העגל אמצעי, בינם לבין השם יתברך, שאמרו 'אשר ילכו לפנינו', בחינת אמצעי.

ובטעויות כזה רבים נכשלים, ועושים את הסבות אמצעי בינם לבין השם יתברך, הינו שמאמינים בהשם יתברך, אבל מאמינים גם פן באמצעי, ואומרים שצריך לסבות. הינו שמאמינים למשל בהסבה של פרנסה, שהוא המשא ומתן, ואומרים הסבה של משא ומתן עקר, כאלו חס ושלום בלא הסבה של משא ומתן אין יכלת ביד השם יתברך לתן להם פרנסה. ובהסבה

והנה מרב אהבת וחשק ישראל להביא נדבתם לבית שכינתו יתברך בכל לבכם ונפשם, אשר כמעט אם היה באפשרם למסר נפשם למשכן, האיר להם הוא יתברך ממדת אי"ן הנקרא גם פן בק"ר, והינו לשני בקרים הביאו. כי מדת אהבה נקרא בקר, ומחמת גדל הרחבת לבם להביא נדבתם וכו' להרחיב הוא יתברך גבול של כל אחד ואחד.

פרוש, כי קתיב באיוב (יד ה) 'אם תרוצים ימיר' וגו', 'אם' הוא לשון אם, כי הנה בשרש נפשות ישראל הנקרא א"ם, בעת בואם לעולם הזה, באותו עת וזמן נגזר על כל אחד ואחד כל המאורעות שיעברו על זה האדם, והינו בחינת 'א"ם' תרוצים ימיר, ועל ידי הרחבת לבם וכו' להרחיב הגבול הנה של כל אחד ואחד, הינו בשרשי נשמתם שיצאו מהגבול ומיצר של כל אחד ואחד...

וזהו פרוש רבי יונתן (שמו"ר מא ב) שלושה דברים נתנו במתנה, גשמים שנגאמר (ויקרא כו ד) 'ונתתי גשמיכם בעתם', פי ידוע שאין לציר אותו יתברך בשום מדה, אפס לאהבת עם קרובו ולפי עבודתם ואהבתם וינאדם אותו יתברך, ככה מלביש את עצמו ככחול במדת חסד וגבורה, וכן בשאר המדות בכל הששה קצוות, וזה נקרא ככחול לשון גשם, וכפי העת והזמן שעובדין בני ישראל אותו יתברך ככה משפיע להם רב חסדו במדתם, וזהו 'ונתתי גשמיכם בעתם', שאשפיע לכם החסדים הגדולים כפי העת ומדת עבודתכם.

וזהו מתנה גדולה שהוא יתברך באין סוף ותכלית ישפיע לבני אדם רב טוב לפי מעשיהם. והתורה, שנגאמר 'ויתן אל משה פכלותו', 'ככלתו' קתיב, כי האמת הגם שהחתן נותן מתנות להפלה

נשאר זאת ההתלהבות דבר של קימא, עם כל זה הוא הַכְנָה גם לימי הירידה אחר כך. והאמת, כי מקדם היו בני ישראל למעלה מהטבע, ממש כמלאכי השרת, וכמו לעתיד לבוא שיהיה עבודת הבורא ותברך בפרהסיא, רק בעולם הזה צריך להיות בהסתר, ויבדאי הרצון צריך להיות בעין טובה להשתוקק לפרסום כבוד שמו ותברך, אבל כאשר רואין רב הסתרות וכחות הסטרא אחרא השולטים בעלמא דשיקרא, צריכין בעל פרחנו להתנהג בהסתר ובצניעות פנ"ל. ואמרנו, לשון זה אין יפה מן הצניעות הוא כלשון משנה (אבות פ"ד מ"ז) יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מפל חיי עולם הבא, שאם בלי ספק גדולה קדשת עולם הבא ביתר שאת, אף יש חן לפניו ותברך בעבודת האדם בעולם הזה יותר (תרל"ט):

ואיש לא יעלה עמוך (לד א)

תולדות יעקב יוסף

רבי יעקב יוסף מפולנאה זיע"א

רמז שלא יתפאר האדם לפני הבריות

שמעתי בשם מוהר"ן (הרה"ק רבי נחמן מהורודנאק זיע"א) שנתן סימן מפסוק 'איש לא יעלה עמוך', רצה לומר שיבמה במחשבתו שהוא לבדו עומד ומתפלל לפניו ותברך ואין איש עמו שיהיה מתפאר לפניו, ודפח"ח. והוא הדין בעסק התורה, שילמד רק לפניו ותברך. והוא הדין בגמילות חסדים שנותן צדקה, יבון רק לפניו ותברך ולא להתפאר (פרשת האזינו):

של הרפואה, שהוא סמים, עושים מהם עקר, פאלו חס ושלום בלי הסמים אין יכלת ביד השם ותברך לרפא. ואין הדבר כן, כי הקדוש ברוך הוא סבת כל הסבות ועלת כל העלות, ואין צריך לשום סבה. ועסקנו באלו הסבות צריך להאמין בהשם ותברך לבד ולא לעשות מהסבות עקר (תורה):

(סב)

שבת אמת

רבי יהודה לייב אלטר מגור זיע"א

על האדם להתחיל בעבודת השם עם כל ההתלהבות אף על פי שלא ישאר במדרגה זו

ברש"י אין לך יפה מן הצניעות. וקשה למה לא נתן גם הראשונות בצניעה. אבל בודאי שניהם צריכין, שבודאי בראשונות היו בני ישראל בחינת צדיקים גמורים, והיו מוכנים להטות כל הברואים אליו ותברך, ולפרסם כבוד מלכותו ותברך בעולם בפרהסיא, כאשר כן היה רצון אבינו אברהם בתחלה, אכן כאשר עמלק הרשע ימח שמו הטיל שאור בעסה ועכב הטובה מכל האמות אשר נדחו על ידו, כמו שנגמר (במדבר כד כ) 'ראשית גוים עמלק כו', וכמו שבארנו במקום אחר, ונפלו גם בני ישראל מהתלהבות הראשון, עד שגנרם שבאו אחר כך לכלל חטא העגל, לכן היה אחר כך העצה בבחינת הצניעות. ומפל מקום גם זה אמת, כי לולי התלהבות הקדם בפרסום לא היה אחר כך יכלת לילך בדרך צניעות, רק על ידי שדבר הקדמיו בקולי קולות נתקנים אחר כך הצניעות.

וזה למוד לדורות כי בתחלה צריך להיות בהתלהבות עצום, ואם כי לא יהיה

העולמות ולבושים שלנו, אָז וַיִּקְרָא ה' ה" – שְׁתַּמְלֵא רַחֲמִים וְחַמְלָה וְחַנּוּנָה.

וְזֶהוּ הַרְמֵז בְּרַבּוּתֵנוּ וְז"ל (ר"ה יז) שְׁנַתְעַשֵּׂף וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּהֵינּוּ כְּנִל בְּמַדּוּת וּלְבוּשִׁים שְׁלֵנוּ, וְזֶהוּ וַיַּעֲבֵר ה' עַל פְּנֵינוּ, דְּפְנֵינוּ הֵינּוּ עֶצֶם הַתַּפְּשׁוּת בְּהִירְתּוֹ בְּלִי לְבוּשׁ, רַק כָּל זֶה הוּא מְדָה כְּנֻגַד מְדָה, אִם אָנוּ עִם קְדוּשׁ רוּצִים לְהַעֲלוֹת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ מִתּוֹךְ הַלְבוּשִׁים רַק לְדַבֵּק בְּשׁוֹרְשׁוֹ עֲלֵת הַעֲלוֹת, וְאִם אָנוּ חֹס וְשֵׁלוֹם הוֹלְכִין מִמַּדּוּת שְׁלֵנוּ אָז הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ גַּם כֵּן הוֹלֵךְ מִמַּדּוּת שְׁלוֹ כְּכִכּוֹל. וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוּ חַכְמָנוּ זְכוּרֵנוּם לְבִרְכָה (שם) אִם אַתֶּם עוֹשִׂים לְפָנַי כַּסֵּדֵר הַזֶּה כְּמוֹ שְׂאֵנִי עוֹשֶׂה, וְזֶהוּ 'לְפָנַי', אֲנִי אֲנִי גַם כֵּן אֵלֶיךָ מִמַּדּוּת שְׁלִי לְשִׁלְכֶם. וְזֶהוּ גַם כֵּן הַרְמֵז 'אֲנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי' (ש"ש ו, א), וּמוֹכֵן מֵאֲלִיו, וְדוּ"ק:

שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבַּת בְּחַרֵּשׁ וּבִקְצִיר תִּשְׁבַּת (לר כא)

עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

רבי ישראל מקוֹנִינִץ זיע"א

מִי שֶׁלֹּא הֵכִין עֲצָמוֹ בִּימֵי הַשְּׁבוּעָה לְשַׁבַּת בִּיכְלֵתוֹ לְהַצְטַרֵּף לְחִבְרֵיו שְׂכוֹ הַכִּינוּ עֲצָמָם

צָרִיף הָאָדָם לְהֵכִין עֲצָמוֹ לְעֲבוֹדַת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ כָּל חַד לְפִנֵּי שִׁיעוּרָא דִּילֵיהּ, וְהֵינּוּ לְהֵכִין אֶת עֲצָמוֹ כְּכֹל בְּקָר וְלַעֲשׂוֹת הַקְּנָה בְּמַעֲשֵׂה הַמְּצוּת אוֹ בְּלִמּוּד תּוֹרָה כְּדִי שִׁיּוּכַל אַחַר כֵּן לִילֵךְ וּלְהַתְפַּלֵּל אִיזָה תְּפִלָּה לְפָנַי קוֹנוֹ יִתְבַּרַךְ. וְעַל דָּרָךְ זֶה בִּימֵי הַשְּׁבוּעָה, הֵינּוּ בְּיוֹם ד' ה' ו' לְהֵכִין עֲצָמוֹ לְשַׁבַּת, כִּי מִי שֶׁטָּרַח בְּעָרֵב שַׁבַּת יֵאָכֵל בְּשַׁבַּת.

וַיַּעֲבֵר ה' עַל פְּנֵינוּ וַיִּקְרָא ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אַרְךָ אֲפָיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת (לר ו)

קְדוּשַׁת לִוֵי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

אִם הִיָּה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל לְפִי רוּמְמוֹת מְדַרְגָתָם בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַתְקַיֵּם אִפְלוּ שְׂעָה אַחַת וּלְכוּ דָן אוֹתָם בְּמַדַּת הַרַחֲמִים

בְּיִדְאֵי אֵין הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא בְּטוֹרְנֵי עִם בְּרִיּוּתֵנוּ, וַיִּשְׂרָאֵל הֵם הַעֲקָר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (ב"ר א א) 'בְּרֵאשִׁית' בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵקְרָאוּ רֵאשִׁית, וְאִם הִיָּה הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ דָּן לְפִי רוּמְמוֹת מְדַרְגָתָם בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְדֵאֵי אֵי אֶפְשֵׁר שִׁיתְקַיְמוּ אֶפְלוּ שְׂעָה אַחַד בְּעוֹלָם, כִּי בְיִדְאֵי שֶׁרֶשׁ נִשְׁמַתָּם מִחֵיב לִהְיוֹת מְקַדְּשִׁים וְטַהוּרִים מֵאֵד כְּכֹל מִינֵי טְהוּרָה, אִף 'כִּי אֵין צַדִּיק' כו' (קהלת ו. ט).

וּבְכַרְטָא אִם הִיָּה רוּצָה לְדוֹן לְפִי מַדּוּתֵנוּ הַקְדוּשִׁים הָעֲלִיּוֹנִים וּלְפִי קְדוּשַׁתוֹ הַגְּדוּלָה, אֲשֶׁר הֵם צָרִיכִים לְדַמּוּת צוּרָה לְיוֹצְרָה שְׁנֵקְרָאוּ בְּנִים לְמִקּוֹם, וּבֵן שֶׁל מֶלֶךְ צָרִיף לְהַתְנַהֵג בְּנִמוּסֵי אָבִיו, אִף עַל יְדֵי שְׁמִרְחָם הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ עַל בְּרוּאֵיו, שְׂמַדַּת רַחוּם הִיא גְּזֵרָה שְׁנוֹה שְׂמִשְׁתַּלְשֵׁל מִחֻשְׁבָתוֹ לְהַעֲלוֹת עֲלִיּוֹנִים וּמִסְתַּכֵּל בָּהֶם וְדָן אוֹתָם כְּפִי עוֹלָמוֹת הַחֲמִיּוּם, כִּי רַחוּם אוֹתִיּוֹת חֲמֵר, וְאֵז בְּיִדְאֵי מְעוּרֵר רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ הַעֲשִׂיר מִסְתַּכֵּל בְּשִׁפְלוּת הָעֲנִי וְצַעֲרוֹ וּמִשְׁתַּלְשֵׁל מִחֻשְׁבָתוֹ בּוֹ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, אֵז מִרַחֵם עֲלָיו וְנוֹתֵן לוֹ כָּל צָרָתוֹ, כֵּן בְּהַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ שְׂמוֹ מִתְלַבֵּשׁ מִחֻשְׁבָתוֹ בְּתוֹךְ הַלְבוּשִׁים בְּעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים וּמִרַחֵם עֲלֵינוּ.

וְזֶהוּ הַרְמֵז וַיַּעֲבֵר – שְׁעוֹבֵר כְּכִכּוֹל מִפְּנִימִיּוֹת קְדוּשַׁתוֹ וְהַשְׁתַּלְשֵׁל מִחֻשְׁבָתוֹ כְּכִכּוֹל בְּתוֹךְ הַמַּדּוּת הַמְּצוּמְצָמוֹת בְּתוֹךְ

איך (ביצה טו:) לוו עלי ואני פורע... דהכי קאמר, עשה שבתך חול ותכין עצמך בכל צורך, ורק אם אי אפשר לך להכין בעצמך, אזי לוו עלי, פרוש לשון לוויה והתחברות, שתלוו ותדבקו באחרים אשר הכינו עצמן, ואני פורע, שאגלה אלהותי והאיתי עליך ותוכל להפישך אחרי, וההתגלות יהיה בשם אני, כמו אני וה"ו (אבות פ"א מ"ה):

ובכא משה לפני ה' לדרב אתו יסיר את המסוח עד צאתו ויצא ודבר אל בני ישראל את אשר יצוה (לר לה)

תפארת שלמה

רבי שלמה מרדומסק זיע"א

על אף שהצדיקים מתעלים מאד בתפלתם אינם שוכחים לבקש על צרכי ישראל

משנה עם הכולל עולה גימטריא רצון, וזהו שגאמר (תהלים קיב ד) 'חננו ורחום וצדיק, הקדוש ברוך הוא, הוא רחום וחנון, עם כל זה צריך להיות גם כן צדיק בעולם הזה אשר יהיה צנור ההשפעות, וזהו שאיתא (עוקצין פ"ג מ"ב) להנחיל לכל צדיק וצדיק, הצדיק שלמטה הוא מעורר בחינת צדיק שלמעלה. וכזה פרשתי בפסוק (תהלים קו א) 'אשרי שומרי משפט עושי צדקה בכל עת, הם הצדיקים המגנים על הדור ושומרים המשפט, הם הדיינים, להמתיקם ולהגן על הדור, ויזה הם עושים צדקה בכל עת להוריד השפעות טובות בעולם, כמו שאיתא ברבי חנינא בן דוסא (תענית י) כל העולם נזון בשביל חנינא בני וכו'.

וזהו שאיתא בגמרא (ברכות ג:) נכנסו חכמי הדור אצל דוד המלך בבקר

והוא מה שפרש הרב ישראל בעל שם טוב וצ"ל בפרוש הפתוב 'בחריש ובקציר תשבת, כי חר"ש הוא נוטריקון ח'משי ר'ביעי ששי, רצה לומר כמו שהתרישה היא הכנה לזריעה ולקצירה, כך אלו השלשה ימים שכינים לשבת הבא, ולהכין עצמו בכל מיני הכנות שיוכל מה לעבוד את בוראו ביום השבת דהיא הזריעה, ואחר כך בג' ימים שאחר שבת, הגנו אב"ג, יהיה הקצירה שיקבל כל השפעות שירדו לו בתפלת שבת, וכך הם כל מי השבוע, שלשה ימים לפני השבת ושלושה לאחריו ושבת באמצע.

והנה מי שלא הכין עצמו, או שאינו יכול, אזי יתחבר את עצמו בשאר חברים אשר הכינו את עצמם ומתוך כך יוכל לעלות עמם, כמו מי שלא הכין לעצמו לאכול בשבת ובא חברו אשר הכין לו והזמינו לאכול אצלו ומתוך כך יש לו לאכול, אף זה כן שבעצמו אין לו כלום רק שהם זומיניהו. ועל זה אמר (אבות פ"א מ"ה) אל תרבה שיתח עם האשה, דהיא אשה יראת ה', האשה הידוע לך שהיא שלך ובהכנתך, אף על פי כן לא ירום לך בך בה. וקל וחמר באשת חברו, רצה לומר שבעצמותו אין לו כלום רק שהיה מתעלה על ידי חבריו בהכנתם באמרו שממנו עלה למעלה, כמו שהצדיק הזה פעמים הוא מעלה אחרים ופעמים הוא מתעלה על ידי אחרים בצורף כל הצבור...

ואפשר לומר שזהו הפרוש עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות (שבת קיח.), רצה לומר כל מה שצריך לך לשבת תעשה ותכין בחול, ואל תצטרך לבריות לזון בהכנתם. ויזה מתוך קשית התוספות שהקשו דהש"ס סתרי אהרדי, וקתני עשה שבתך חול, וקתני

פְּרַשְׁת פָּרָה

וַיִּקַּחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אִין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עֵלָה עָלֶיהָ עַל גּוֹי' (במדבר ט ב)

עבודת ישראל

רבי ישראל מקוז'ניץ זיע"א

רמזי פסוקי פרשת פרה אדומה על עניני עבודת ה'

אֲשֶׁר אִין בָּהּ מוֹם' – שְׁמִי שְׂמַחזִיק עֲצֵמו לְצַדִּיק שֶׁתִּקַּן הַכֹּל וְאִין בּוֹ מוֹם', בְּרַדְאֵי אִישׁ כְּזֶה הוּא שְׁלֹא עָלָה עָלָיו עַל-מַלְכוּת שְׁמַיִם פּנ"ל. וְזֶהוּ וַיִּנְתַּתֶּם אוֹתָהּ אֶל אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן הַזֶּה וְהוֹצִיא אוֹתָהּ אֶל מַחוּץ לַמַּחֲנֶה', רְצָה לוֹמַר שֶׁצָּרִיף הַעוֹבֵד אֶת ה' שִׁירָאָה לוֹ שֶׁהוּא עֲדִין בַּחוּץ וְלֹא הִתְחִיל בְּעַבְדוּת ה' כָּלֵל.

וַיִּשְׁחַט אוֹתָהּ לְפָנָיו, וּפְרַשׁ רִשְׁי זָר שׁוֹחֵט וְאֶלְעָזָר רוֹאֶה, נִרְאֶה לְפָרֶשׁ

עַל דְּרָף שְׂאֲמָרוּ בְּשַׁעַת יְצִיאַת הַנְּשֻׁמָּה מִן הַגּוֹף רוֹאֶה פְּנֵי הַשְּׂכִינָה. וְזֶהוּ דִּוְקָא אִם סָגַל מַעֲשֵׂיו בְּחַיּוֹ אֲזִי זוֹכֶה לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה בְּשַׁעַת מִיתָה וְנִשְׁמָתוֹ מִתְּדַבֵּקת בָּהּ, וְלִזְה הַזְּהִיר הַכְּתוּב וַיִּשְׁחַט אוֹתָהּ לְפָנָיו' – שְׁיִהְיֶה זָר שׁוֹחֵט וְאֶלְעָזָר רוֹאֶה, רְצָה לוֹמַר שֶׁכָּל אֶחָד יִרְאֶה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּחַיּוֹ כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְרֵאוֹת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה וְלִהְתְּדַבֵּק בָּהּ בְּשַׁעַת יְצִיאַת נְשֻׁמָּה מִן הַגּוֹף. וְזֶהוּ זָר שׁוֹחֵט – שְׂבִשְׁעָה שְׂזָר שׁוֹחֵט הוּא הַמִּלְאָף הַמְּרֹת. יְהֵא אֶלְעָזָר – הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא א"ל עוֹזֵר שֶׁהוּא עוֹזֵר לְכָל – רוֹאֶה...

וַיִּלְכְּדוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדְּמָה' – שֶׁהַצַּדִּיק יִרְאֶה לְהֵם שֶׁכָּל אֲדָמִימוֹת הַיִּצָּר הִרַע שְׂמִיפָה כָּל הַחֲמֻדוֹת וְתֵאוֹת הוּא כְּדִי שְׂיִתְגַּבֵּר עָלָיו וְיִהְיֶה לוֹ שְׂכָר... וַיִּשְׂרַף אֶת הַפָּרָה לְעֵינָיו... רְצָה לוֹמַר שְׂיִתְהַרְטַר וַיֵּאמַר אִיךְ עֲבַרְתִּי עֲבָרָה בְּחַרְטִי חַרְטִים וְאִמְרַתִּי

וְאָמְרוּ לוֹ עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין פְּרִנְסָה, לְמַה דִּוְקָא בְּבִקְרָה, אָף הַעֲנִין עַל פִּי מַה שְׂנֵאָמַר (שמות ח כה) 'רַק הַרְחֵק לֹא תִרְחִיקוּ לְלֶכֶת הַעֲתִירוּ (נֹא) בְּעַדִּי', כִּי דְרָף הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים, בְּהִגִּיעַ זְמַן הַתְּפִלָּה בְּאִמְרָם שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת, הֵם בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַנְּשֻׁמִּיּוֹת וּמִחְשָׁבוֹתֵם דְּבוּקָה בְּעוֹלָמוֹת הַעֲלִיוֹנִים בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, וּמִמִּילָא נִשְׁכַּח מְלוּחַ לְבָם צָרִיכִי עוֹלָם הַזֶּה, בְּפִרְט דוֹד הַמִּלְאָף נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל בְּאִמְרוֹ (דברי הימים א' כט יא) 'לָךְ ה' הַגְּדֹלָה' כו' אִיךְ יַעֲלֶה מִחְשְׁבֹתוֹ עַל צָרִיכִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּעִנְיָנֵי עוֹלָם הַזֶּה, לְכֵן נִכְנָסוּ הַחֲכָמִים הָאֵלּוּ בְּבִקְרָא אֶצְלוֹ לְהַזְכִּירוֹ כִּי עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין פְּרִנְסָה. וְכַדוּמָה לִזְה מַצִּינּוּ בְּפִסּוּק (מלכים ב' יח יח) 'וַיּוֹאֵחַ בֶּן אֶסָף הַמַּזְכִּיר', לְהַזְכִּירוֹ בְּצָרִיכֵי עוֹלָם הַזֶּה לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְהַשְׁפִּיעַם כָּל טוֹב...

וְזֶה גַם כֵּן הַרְמִזוּ בְּפִרְשָׁה זו, וַיִּבְכֹּא מִשָּׁה לְפָנָיו ה' יְסִיר אֶת הַמַּסְנֶה', הֵינּוּ הַבּוֹשָׁה מֵעַל פְּנָיו לְבִקְשׁ צָרִיכֵי עוֹלָם הַזֶּה, רַק וַיִּצָּא וּדְבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מַה שְׂנוֹגַע לְטוֹבַת הַכָּלָל לְהַשְׁפִּיעַ לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ שְׂנֵאָמַר (לעיל לג ט) 'וְהִנֵּה בְּבֹא מִשָּׁה הָאֵהָלָה וְגוֹ' וְהַשְׁתַּחֲוּוּ אִישׁ פְּתַח אֵהָלוֹ', כִּי עֲנִין הַהַשְׁתַּחֲוּיָה הוּא בְּחִינַת הוֹרְדַת הַשְּׁפַע לְמִשָּׁה... וְלִזְה כְּאֲשֶׁר רָאוּ אֶת מִשָּׁה שְׂבָא אֶל הָאֵהָלָה הַשְׁתַּחֲוּוּ 'אִישׁ פְּתַח אֵהָלוֹ' לְהוֹרִיד כָּל אֶחָד וְאֶחָד שְׁפַע טוֹב לְאֵהָלוֹ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ שְׂנֵאָמַר (שם פסוק יא) 'וַיִּהְיוּשַׁע בֶּן נוּן נֶעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהָלָה', רְצָה לוֹמַר הוּא עוֹמֵד תְּמִיד אֶצְל מִשָּׁה רַבְּנּוּ ע"ה לְהַזְכִּירוֹ בְּצָרִיכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַתְּפַלֵּל עֲלֵיהֶם:

עצמם קודם הבאת קרבן פסח מסגלים
לרוח טהרה

קָרְבְּנוּ חו"ל לקרות פְּרַשַׁת פָּרָה קוֹדֵם נִסְּן. פי כמו ש'יורד בניסן התחדשות לבני ישראל' כמו בן יורד מקדם טהרה לנפשות בני ישראל. פי הכל מאתו: תְּבַרְךָ. ובנימים אלו שכל בני ישראל טהרו עצמם קודם הבאת קרבן פסח. מסגלים הימים בעצמם למצוא רוח טהרה. ופרשה זו של דין טהרת מת. הפיגועים בה יכולין לבוא לטהרה. וכתוב ו'נורקתי עליכם מים טהורים' כו' (יחזקאל לו כה). ומאחר ש'בניסן עתידין לגאול (ר"ה יא). ממילא בודאי מקדם הגאולה יתן השם תְּבַרְךָ רוח טהרה בלבבות בני ישראל. לכן מסגלים אלה הימים שְׁהִיָּה בָּהֶם הַטְּהָרָה וְשִׁהְיָה בָּהֶם הַטְּהָרָה למצוא בהם גם עתה לב טהור כמו שכתבתי במקום אחר כי כל עניני הקדושה נשאר מהם ברכה לאחריה, ולפניה גם בן יכולין להגיש מעין הקדושה העתידה להיות אז:

ישר דברי אמת

רבי משולם פיבוש מז'באריז זיע"א

פְּרָה אֲדוּמָה מִטְּהַרְתָּ טְמֵאִים וּמִטְּמֵאֵת טְהוּרִים - הַגָּאוּהַ הַמִּתְרַת לַמִּתְחִיל בַּעֲבוּרַת הַבוּרָא וְאִסוּרָה לַמִּצְוֵי בַּעוּמְקָה

נודע מה שאמר הבעל שם טוב ז"ל, ששאלוהו על ענין פרה אדומה היכן היא רמוזה ל'בא מזה לעבודת השם' תְּבַרְךָ תמיד... כמו שאומרים כל תלמידי הבעל שם טוב בשמו שכל התורה צריכה להמצא תמיד בכל זמן בדרך חכמה ושכל, שיש ללמד מכל מצוה רמזותיה... ושאלוהו על פרה אדומה שמתהרת הטמאים ומטמאת הטהורים.

והשיב, שזה ענין הגבהות, שמתחלה אם האדם מתנהג בדרך לא טוב ורחוק

מי רואני ומי יודעני, הלא הקדוש ברוך הוא מלא כל הארץ כבודו ועניני ה' משוטטות בכל הארץ...

ו'כף' כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא' - רצה לומר מי שהוא מדבר כל מה שחושק ואין לו מחסום לפיו ובודאי לא ימלט שאינו מדבר לשון הרע ורכילות ונבול פה. וזהו ו'כל כלי פתוח' - שפיו פתוח לדבר דברים בטלים. 'אשר אין' לו 'צמיד פתיל עליו' - רצה לומר שאין לו מחסום לפיו. 'טמא הוא' - בודאי אדם כזה 'טמא הוא', שמדבר לשון הרע ורכילות ונבול פה כנ"ל.

ו'כף' אשר יגע על פני השדה בתלל הרב... רצה לומר שעושה חלל ואינו זוכר בתרב של מלאך המות על יריכו, אלא פוגם בקריתו חס ושלום... 'או בעצם אדם' - רצה לומר שהנצר הרע מראה לאדם שהוא עובד ה' ומביאו לידי גאונה. 'או בקבר' - רצה לומר שלפעמים הנצר הרע מפילו לידי עצבות ומרה שחורה הרי אפה מלא פשעים ואי אפשר שתהיה עובד ה' כל ימיו, וזה אינו רק תחבולות הנצר הרע להדיחו מה' שלא יוכל לעבוד מחמת גאונה או עצבות. ובודאי אדם כזה ההולך בעצת הנצר הרע 'יטמא שבעת ימים' כנ"ל. רק באמת צריך האדם להתבונן אם הנצר הרע מפילו לעצבות שבודאי אמת הוא שאני מלא פשעים אף אני רוצה לעבוד את ה' מעתה ולשוב בתשובה ובודאי ידו פשוטה לקבל שכים וימחל לו על הכל אמן:

שפת אמת

רבי יהודה לייב אלטר מגור זיע"א
ימים אלו שכל בני ישראל טהרו

אין הקלפות יכולים לסבל ומסתמאין ונופלין, לכך רשעים גמורים מחללים שבת ממש, ואותם רשעים שאינם גמורים על כל פנים קשה עליהם [כמשא] ורוצין לפטר ממנו, שאינם יכולים לסבל האור... כי הקלפה בחינת מיתה והקדשה בחינת חיים.

ותורה גם כן מאור הגנוז, כמו שאמרו חמדה גנוזה וכו', ומשה רבנו גם כן מאור הגנוז, כמו שנאמר 'ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו ג' ירחים', וכתוב 'ולא ידע איש את קבורתו' שהוא בחינת גניזה, ולכך נתנה תורה דוקא בשבת ועל ידי משה רבנו. ולכן אסור להניח ספר פתוח ולצאת, והוא חמור מאד, כי צריכין האותיות להיות גנוזין, כי הם מאור הגנוז, רק בשעה שלומדים מהם אז מאיר אור הגנוז וכולל להיות פתוח, וספר תורה שקדשתה גדולה צריך להיות בגניזה יותר, דהינו שהאותיות גנוזים וברוכים ביריעות ולמעלה פרוף במפה וצנוע בארון הקדש, והאור גנוז בתוף האותיות, ואין מוציאין הספר תורה מארון הקדש כלל רק בשבת שאז אור הגנוז מתגבר, ועל כן קורין בתורה.

ובן בכל עת שקורין בתורה, אמר הרב שעל ידי הקריאה גורמין עת רצון, כמו שנתבאר במקום אחר. ובזה יובן מה שהתחילו העולם קוראים לד' פְּרָשִׁיּוֹת 'גיטע שבתים', בעבור שמוציאין שני ספרי תורה יש אור גדול יותר, על כן הם שבתות טובות, 'כי טוב' הוא אור:

מהשם יתברך, התחלת תקונו הוא מצד הגבהות ושלא לשמה, כמו להתפארות, או עולם הבא, שזהו גם כן גבהות נסתר, שחושב שראוי שישלם לו הקדוש ברוך הוא שכר על מעשיו, וחושב את עצמו שעושה איזה דבר למענו. ובאמת שמצדנו בלתי כח הבורא מה אנו, והאיך יתכן לקבל שכר, רק מתחלה אי אפשר לבוא לזה, וחס ושלום ישאר בחיצוניות, והתר לו לאחז בגבהות והתפארות, ובעשה שלא לשמה, ומתוך שלא לשמה גבא לשמה, ובלשמה צריך להיות זך מכל סיג גבהות, כי אם יתערב בלשמה פניה מצד הגבהות תפסל העבודה, נמצא הגבהות מטהרת הטמאים החוקים מהשם יתברך, ומטמא את הטהורים שנתקדשו בכך להשם יתברך, שחס ושלום אם יתערב בהם גבהות מתעב לפני ה' (אות לב):

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

שבתות אלו מקנים 'גיטע שבתים' כיון שמוציאין בהם שני ספרי תורה ומאיר אור גדול יותר מכל שבת

אמר הוא נ"י, למה העולם קוראין לד' פְּרָשִׁיּוֹת שבתות טובות, בל"א 'גיטע שבתים', על דרך מה שכתוב שיש אור הראשון הגנוז שלא שמש לאדם הראשון רק ל"ו שעות מיום ו' עד אחר השבת, וכן בכל שבת מאיר אור הג'ל, כי שבת הוא מאור הגנוז... ולכך הרשעים אינם יכולים לסבל שבת, כי רשעים בחשך ידמו... כשבא אור

סיפורי החסידות

זה יתנו (ל יג)

במלתא דלא עבידא לגלוי צריך להודיעו. ומקשה והלא שבת מלתא דעבידא לגלוי ובכל זאת הודיע הקדוש ברוך הוא לישראל על מתנה זו. ומשני: מתן שברה לא עבידא לגלוי. נמצא שמשנה רבנו הודיע לישראל מתן שברה של שבת. וקשה היכן נרמזו בפסוק מתן שברה.

ויש לומר על פי מעשה שהיה אצל הרב הקדוש רבי **זאב מז' בארי'** זיע"א בן הרב הקדוש רבי **יחיאל מיכל מז' לאטשוב** זיע"א שפעם נכנס אצלו עני ובקש צדקה, פשפש הצדיק בכל הבית ולא מצא אפילו פרוטה אחת... ומשלא מצא מעות, נתן לעני את טבעתה של אשתו. לאחר כוכן כשהבחינה הרבנית בנעשה, אמרה לו לבעלה הידוע הנך כי בטבעת שנתת לעני משבצת אבן יקרה מאד!... כששמע זאת הצדיק אמר: אם פן מכרח אני לרוץ אחר העני ולהודיעו שויה האמתי של הטבעת. לבש את מעילו ויצא לשוק לתור אחר העני... אולם, הלה הבחין בו מרחוק וקחש שקרא יתבע מומנו חזרה את הטבעת, נשא את רגליו וברח. הבחין בו הצדיק ורץ אחריו כשהוא צועק: ר' יהודי, הנהר בטבעת, אל תמכרנה בפרוטות, יש בה פנינה יקרה.

כמו כן סים הרבי מז' לאטשוב שלח הקדוש ברוך הוא את משה להודיע לישראל כי השבת היא מתנה טובה, אוצר קביב מבית גנזיו, ומטרתה לקדש את בני ישראל, ולכן יזהרו שלא לבזבזה רק על תענוגות גשמיים. וזה פרוש הכתוב: 'אך את שבתתי תשמרו וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם' שאם תדעו את ערך השבת שמסגלת לקדשכם, אז תשמרו את שבתתי.

(אורות רבותינו מאלכסנדר)

רב אחד בקר אצל הרב הקדוש רבי **מרדכי מנאדבורנא** זיע"א, ונתגלגלה השיחה ביניהם על מצב הפרנסה של כלל ישראל, והרב שאל את רבי מרדכי, מה לעשות עם העולם, בני ישראל צריכים פרנסה, והדור הולך הלוך וחסר והפרנסה לקויה מאד, השיבו הרב הקדוש רבי מרדכי, אין עצה אלא לעשות תשובה, כי תחת פסא הכבוד יש אוצר גדול של כסף, והראיה ממחצית השקל, שהראה לו הקדוש ברוך הוא למשה מטבע מתחת פסא הכבוד ואמר לו פנה יתנו (מדרש), ועל תשובה הרי אמרו חז"ל בגמרא (יומא טו.) גדולה תשובה שמגעת עד פסא הכבוד, וכשכבר יהיו אצל פסא הכבוד, יוכלו בגימל לקחת גם מהכסף של האוצר הגנוז השם.

(סיפורי חסידים)

אך את שבתתי תשמרו וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם (לא יג)

בעת ששהה הרב הקדוש בעל העמידת **יצחק מז' אלכסנדר** זיע"א במעון קנין במארינבאד בא אצלו הגאון רבי **אברהם גרודז'ינסקי** זצ"ל הי"ד משגיח בישיבת סלבודקא בליטא. בין השיחים בקש ממנו הגאון רבי אברהם שיאמר איזה דבר חסידות, פתח הרבי ואמר: פתיב 'אך את שבתתי תשמרו וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם', ואיתא בגמרא (שבת י.) 'אמר הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שקמה, ואני מבקש לתנה לישראל, לך והודיעם'. ומקשה שם, והלא למדנו שהנותן מתנה לחברו אין צריך להודיעו, שנאמר (שמות לד כט) 'ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדרו אתו'. ומתרצת הגמרא דכמילתא דעבידא לגלויי מי הוא הנותן אינו צריך להודיעו, אבל

בבית תפלתנו, תהא זו פחיתות כבוד
אם נביט בתמונת הקיסר הדוממת, בשעה
שאנו זוכים לראות את הוד מלכותו פנים
אל פנים.

(פרפראות לתורה)

ושמרו בני ישראל את השבת (לא טו)

מובא בספר 'שיח שרפי קדש' שפעם אחת
בשבת קדש בבקר פתח הרב הקדוש
החדושי הרי"מ זיע"א את הדלת והביט לבית
המדורש וראה שהחסידים יושבים ולומדים
קודם התפלה, ואמר, מהראוי והנכון היה
להתפלל תכף בהשקמה בשבת קדש משום
ענג שבת, כדי לאכול סעודת שבת, אך
אם פוגתם ללמוד לשמה, וכדי לקיים 'ומלתם
את ערלת לבבכם' (דברים י טו), מתר, כי
מילה דוחה שבת.

וכעין זה מובא על החדושי הרי"מ
בספר 'נפלאות חדשות' שאמר, איך
מתר לעשות תשובה בשבת, הא עקר
התשובה היא החריטה וממילא יהיה בעצבות
ובשבת אסור זה, ואמר דהנה הדין
הוא שפקוח נפש דוחה שבת (יומא פה:),
ובאם אינו עושה תשובה הוא קוספן
שיכול חס וחלילה לאבד העולם הזה
והעולם הבא, על כן מחיב לעשות תשובה
אפילו בשבת.

(ליקוטי יהודה)

וירא העם פי בשש משה וכו' (לב א)

הגאון החסיד רבי **מרדכי חנא פוקס** זצ"ל
מגדולי תלמידי הרב הקדוש בעל
אהבת ישראל מויז'ניץ זיע"א, על אף שהיה
חסיד אמתו דבוק בכל נימי נפשו עם
רבו הקדוש, מכל קזום לא אהב את
החסידים שהאדיקות גרבה היא יתרה מעבר
למדה, ואמר פעם אחת שהחסידים שהיו
אדוקים גרבה למעלה מן השעור הם
היו מי שעשו את העגל, כי אין היו

פי אות היא ביני וביניכם (לא יג)

הקיסר האוסטרי פרנץ יוזף ערך פעם
בקר ממלכתו בכמה מערי גאליציה
(המחוז הצפוני בממלכה האוסטרו-הונגרית
של הימים ההם), והגיע עם ממליתו
לקראקא שבמערב גליציה, למחרת היום
התעתד הקיסר לבקר בבית הפנסת הגדול
שביער. מה עשו כמה משונאי ישראל
שבמקום? הלכו והסירו בשעות הלילה את
תמונת הקיסר, שהיתה תלויה בקביעות
בפרוודור בית הפנסת, ובשעה שהאורח
הנכבד נכנס בשער בית הפנסת, לחשו לו
שונאי ישראל על אינו, שראשי הקהלה
הם שצוו להסיר את תמונתו מתחומי
בית הפנסת, כדי להפגין בכך את איבתם
לשליט הנכרי.

כששמע הקיסר דברי שטנה אלה, פנה אל
הרב הקדוש רבי **שמעון סופר**
זיע"א רבה של קראקא, שהיה גם ציר
בבית המחוקקים האוסטרי ואמר לו: כלום
יש אמת בדבר, שתמונתי היתה תלויה
כאן ימים רבים, ורק הבקר הורידו אותה
כהתרסה נגדי? רבי שמעון נדהם לרגע קט,
כי רק עתה נודע לו על התעלול הגס
של שונאי ישראל שבמקום, אך לא אבד
את עשתונותיו ומיד השיב לקיסר האורח:
אמת הדבר שתמונת הוד מלכותו תלויה
כאן בקביעות והיום הזה הסירו אותה
לקראת הבקר הקיסרי, ויש טעם לדבר:
לפי חקי אמונתנו, נצטוינו להניח תפלין
בכל יום כ"אות ברית" בינינו לבין הבורא,
אולם בשבת קדש אסורה עלינו הנחת
תפלין, כי על השבת נאמר בתורתנו 'כי
אות היא ביני וביניכם'. בשבת הננו חשים
את השכינה המרחפת מעלינו, ולכן איננו
זקוקים לאותות ולסמלים אחרים שיקשרו
אותנו עם השם יתברך.

פיוצא בכך נהגנו בארוע החגיגי שפקד
אותנו היום הזה. כל הימים תלויה
כאן תמונת הוד מלכותו כאות ברית
בין הקיסר ירום הודו לקהלה היהודית
שביערנו, אולם היום נכח הבקר המלכותי

הרי היה סוף כל סוף שני מופתים, מדוע כעס עליהם הרבי כל כך? אמר לו התפארת שלמה: דע! כי זה היה דרך הבעל שם טוב, שלא להתפעל מהמופתים, וזהו הנסיון, כשנעשים ל'רבי' מתחילים לנסות אותו במופתים, מראים לו שהוא פעל מופתים כדי לבדוק אם יפול בגאות, לכן צריכים ל'בטל הכל'.

יכולים להיות אף רגע אחד בלי רבי, וכיון שחסר משה רבנו ע"ה יום, יתר מקפי הקשער, מיד צריכו לעשות לעצמם רבי חדש

(פרמאות לחכמה)

ואעשה אותך לגוי גדול (ב י)

וכמו שהשם יתברך אמר למשה רבנו עליו השלום 'ואעשה אותך לגוי גדול' היה זה גם כן נסיון גדול באותה שעה למשה רבנו האם 'תגאה, וזהו בעצם דרך הבעל שם טוב לא להתפעל מהמופתים'.

(גדולת הצדיקים)

וימר אף משה וישלף מידיו את הלחות וישבר אתם תחת החר (ב יט)

כשחזר הרב הקדוש רבי אהרן מנחם מנדל מראדז'ימין זיע"א מארץ ישראל, אמר שהרבה חדשות בדברי תורה נודעו לו על ידי נסיעתו לשם. וספר שהיה במדבר אצל הר סיני, וראה איך שנקמצא שם סביבות החר חול כחול היס וגם אבק הרבה, ועלה תכף בדעתו הקדושה להרהר בענין 'שבירת הלחות' דכתיב 'ואתפש בשני הלחת ואשלכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם', דאיך אפשר שישברו כשנפלו על חול ואבק תיחות, שאפילו זכוכית דקה מאד אי אפשר כלל שתשבר שם.

ועל ידי שהרהר בקושיא זו כאשר ראה מפרש בחוש הטבעי שהוא דבר שאי אפשר להיות כלל שישתברו הלחות במקום הזה, תכף עלתה על דעתו הקדושה קשיא יותר גדולה, דאפילו אם תקוצי לומר שהיה שם איזה מקום תחת הר סיני שהיו שם אבנים קשים וברזל, עם כל זאת עדין לא היה אפשרות שישתברו הלחות, שהרי הלחות

כשהתחיל הרב הקדוש התפארת שלמה זיע"א להתנהג ברבנות, היתה אז תקופה של מרידה נגד הממשלה בפולין, והמורדים נכנסו ופרצו לבתים של יהודים וקסו וגזלו, פעם נכנסו המורדים ליהודי שהיה לו רכוש של שדות תבואה וקרמים, ובקשו ממונו את התבואה ולא רצה לתת, חרה אפם ותפסו את היהודי ואמרו שיתלו אותו. הלכו בני ביתו של היהודי להתפארת שלמה וספרו לו המעשה, אמר התפארת שלמה שאל דאגו ולא יפחדו כי הם 'בקשו רק מעות', הלכו בני ביתו לראש המורדים, ואמר להם שאם יתנו אסף זלאטעס אזי אביהם ישתחרר, אותו היהודי היה כבר כפות לתליה רחמנא לצלן, ומשפחתו נתנו אסף זלאטעס ושחררו אותו, הלכו להתפארת שלמה לבשר את הבשורה שכמו שאמר כך נהיה שבקשו רק מעות והשתחרר, שאל התפארת שלמה, כמה מעות לקחו, אמרו לו אסף זלאטעס, אמר התפארת שלמה, אם כך צריכים הם להחזיר את כל המעות, וכשעבר זמן מה והמורדים נכנעו, לקחה הממשלה את כל רכושם של המורדים, ומצאו כתוב שלקחו מאותו היהודי אסף זלאטעס, והממשלה צותה אז להחזיר להיהודי את כל המעות, והלכו עוד הפעם לתפארת שלמה לספר לו את המופת שקבלו בחזרה כל המעות, צעק התפארת שלמה "עוד פעם מופת. ועוד פעם מופת. למה הנכם עושים רעש כזה"?,

אחר כך שאל אחד מן החסידים את התפארת שלמה, רבי! הלא

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג כג)

איש חסיד היה בתוך חסידי הרב הקדוש **אדמו"ר הזקן מווארקא** זיע"א, עשיר נגיד ומכבד, שנהפך עליו הגלגל ונרד מנכסיו רחמנא לצלן, וכל מכבדיו לא הפירוהו, ואפילו בבית האדמו"ר לא קרבוהו כמלפניו, והיה זה לפלא בעיני האי"ש. האי"ר יתכן שהגיע למצב שמכיריו כבר אינם מכירים לו פנים, ובפרט היה קשה לו להבין איך בבית הרבי הקדוש קורה כדבר הזה.

פעם בשעת עריכת השלחן הטהור של רבו והוא עמד על מעמדו כמו תמיד מאחורי הכסא של הרבי ומתוך כאב לב היה מהרהר על הפחתת ערכו בעיני כל סיבותיו, והאדמו"ר הרגיש בזה, ויפן אליו ויאמר, יודע אני שאתה מתפלא על הירידה שלך בעשר וקבוד, אולם דע כי משה רבנו ע"ה שאל מהשם יתברך, 'הודעני נא את דרכיך', ונכלל בזה גם שאלת צדיק ורע לו רשע וטוב לו. ותשובת השם יתברך היתה: 'וראי' - תראה תמיד בעיני אדם, את אחרי' - כי דקמה לך כאלו הוא הפוך, ופני' - את הישר, לא יראו. נפעם האי"ש מרוח הקדש הברורה ומדבריו של הרבי והתאמץ להתחזק באמונה ובבטחון על פי הדברים ששמע.

(אגודת איוב)

נשא עון ופשע (לד ז)

בסמיכות לביתו של הרב הקדוש רבי נחום **מטשורנאביל** זיע"א היה גר שכן רשע שעבר על כל העברות שבתורה והיה מתפונן תמיד שלא לפגש את הרב הקדוש, כי דרכו של רבי נחום היתה להגיד את העברות שעברו, פעם אחת לא התפונן ונפגש עם הרבי, ראהו הרבי וקרא לעברו: רשע התודעה, כששמע זאת אותו הרשע, התעלף. וכשהתעורר בא ונכנס לבית הרבי ולא היה אז בביתו רק בנו **רבי מוס'לה**

היו של סנפיריו, ואיתא במדרש (הובא בתוס' שבת פח: ד"ה מה פטיש) מעשה באחד שקנה סנפיריו ובקש לבדקה, נתנה על הסדן והפך עליה בקרנס, נחלק הפטיש ונשבר הסדן, וסנפיריו לא זז ממקומו וכו', ואם כן צריך עיון איך נשתברו הלחות על ידי שנפלו תחת החר, אף אם היה מקום סלעים קשים. ואם לומר שהיה זה דרך נס, למה הצרך אז נס כזה ועל מה עשה הקדוש ברוך הוא כן, והיה מצטער קצת בזה.

ותכף האיר ה' את עיניו ועלה בדעתו תרון הגון, לפי מה דאיתא (שבת קד:) דמ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדיו, דכתיב (פסוק טו) 'לחות כתובים משני עבריהם', שהיה החקק נוקב את כל הלוח, ואמצעות האותיות מ' וס' היו להם לפול, ורק שהיו עומדיו בנס. ולכך כשבא משה עם הלחות וראה שחטאו, נסתלק הנס ופסק, וממילא נפלו המ"ם והסמ"ך מתוך הלחות, והרי זה 'שבירה' ממש, שנפלו השברים מהם ככל דבר הנשבר.

(תועפות ראם)

נפלינו אני ועמך מפל העם (לג טו)

כשחנכו את בית-הכנסת בבבלזא, אמרה הרבנית הצדקת, מרת מלכה, לכבוד קדשת בעלה הרב הקדוש **השר שלום** זיע"א: "היות שהמנהג הוא שגוי מביא ביום הכפורים גרות לבית הכנסת לפני תפילת נעילה, וזה לא כל כך על פי דין, אולי יותר טוב שיגדלו שידליקו בערב יום הכפורים גרות גדולים שידלקו עד אחרי תפילת נעילה ולא ידלקו לגוי" השיב לה הרבי: "לא ולא! אנחנו רוצים שבזמן כזה יכנס גוי לבית-הכנסת, כדי שישם יתברך וראה ההבדל בינינו".

(אדמו"ר בעלזא)

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת, בְּחֵרִישׁ
וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת (לו כא)

אָל הָרַב הַקְּדוֹשׁ הַשֵּׁר שְׁלוֹם מִבְּעֵלְזָא
זִיע"א בָּא יְהוּדֵי כְּפָרִי לִקְבֹּל אֶת
פְּנָיו, וְגַם לִקְבֹּל מִמֶּנּוּ בְּרָכָה. שָׁאֵל
אוֹתוֹ רַבֵּי שְׁלוֹם אִם הוּא שְׁמֹר שֶׁבֶת
כִּהְלַכְתּוּ. כִּבֵּשׁ הַכְּפָרִי פְּנָיו בְּקַרְקַע וְשִׁתַּק.
הַתְּחִיל הַרְבֵּי לְדַבֵּר אֹתוֹ עַל עֵרְכּוֹ הַגָּדוֹל
שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיט וּקְדָשָׁתוֹ, עַד שֶׁהִלָּה
הַתְּפָרֵץ בְּכִיָּה וְהוֹדָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שִׁבְתּוֹ
חֹל. כִּי בַתּוֹר חוֹכֵר הַשְּׁבִיט שֶׁמִּסְבִּיב
הַכְּפָר מֵאֵת הַפְּרִיז, אָנוּס הוּא לְעִבּוֹד
עֲבוֹדַת שְׂדֵה גַם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיט, וְכִן
הַשְּׁבִיט מֵתַחֲלַלֵת בְּבֵיתוֹ עַל יְדֵי כָּל
עֲבוֹדָה וּמְלָאכָה. אֲבָל מֵעַכְשָׁיו, הִרְיֵהוּ מִקְבֹּל
עָלָיו לְשִׁמּוֹר אֶת הַשְּׁבִיט כְּדַת מַחֲלָלוֹ,
בְּכָל יָמוֹת הַשָּׁנָה, חוּץ מִיָּמֹת הַקְּצִיר,
מִכִּיּוֹן שֶׁבָּאוֹתוֹ זְמַן הַמְּלָאכָה מְרַבָּה וְאִי
אֶפְשָׁר לְדַחוּתָהּ...

שָׁמַע הַרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא אֶת דְּבָרֵי הַכְּפָרִי וְאָמַר
לוֹ: בְּתוֹרַתְנוּ כָּתוּב לֵאמֹר: 'שֵׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲבֹד וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת, בְּחֵרִישׁ
וּבִקְצִיר תִּשְׁבֹּת' וְלִכְאוּרָה הַדְּבָר תְּמוּנָה: הֲלֹא
כָּל מְלָאכָת עֲבוֹדָה אֲסוּרָה בְּשִׁבְתָּ, וְלָמָּה
פָּרַט כְּאִן הַכְּתוּב דְּקָא חֵרִישָׁה וּקְצִירָה.
אֲלָא לְלַמְדֵנוּ שֶׁאֶפִּילוֹ בְּזִמַּן חֵרִישׁ וּקְצִיר
שֶׁהָעֲבוֹדָה מְרַבָּה וְאִינָה סוּבְלַת כָּל דַּחוּי
לְיוֹם אַחֵר, גַּם אִזּוֹ תִשְׁבֹּת וְלֹא תַעֲשֶׂה
כָּל מְלָאכָה.

שָׁמַע אוֹתוֹ הַכְּפָרִי וְנֶאֱנַח: רַבֵּי, הַפְּרִיץ
שְׁלִי דוֹרֵשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה הוֹסְפָה
עַל דְּמֵי הַחִכְיָה מִצְבֵּי רַע וְזָמַר מְאֹד,
וְאִם גַּם בַּיּוֹם חֵרִישׁ וּקְצִיר אֲשֻׁבוֹת יוֹם
אֶחָד בְּכָל שָׁבוּעַ, עֵתִיד אֲנִי לְהַפְסִיד אֶת
כָּל מְמוֹנֵי וּלְחַזֵּר עַל הַפְּתִיחִים. הַחֲזִיר
לוֹ הַרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא: חֲכִמִּינוּ אָמְרוּ כִּי
שֶׁבֶת בְּ"מֶרְה" נִצְטוּו (סנהדרין יו, ג), לְלַמְדֵנוּ,
כִּי גַם בְּשַׁעַר דְּחוּקָה וּמְרָה מִחֻיב אָדָם
מִיִּשְׁרָאֵל לְשִׁמּוֹר אֶת הַשְּׁבִיט כִּהְלַכְתּוּ, כְּכֹל
מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.

(דבור שלום)

זִיע"א וְסָפַר לוֹ מַה שָׁאֲרַע, וּבְכָה לְפָנָיו
שִׁיתָן לוֹ תִשְׁוֹבָה וְהוּא כּוֹזֵן לִקְבֹּל עַל
עֲצֻמוֹ כָּל הַעֲנוּיִים וְהַסְּגוּפִים וּבִלְבַד שִׁיַּדַּע
שֶׁתִּשְׁוֹבְתוֹ תִּתְקַבֵּל. אָמַר לוֹ רַבֵּי מוֹטְלָה:
אִינִי נוֹתֵן לָךְ שׁוּם סְגוּפִים רַק תִּתְקַבֵּל עַל
עֲצֻמְךָ בְּלֵב שְׁלֵם שְׁמַהִיִּם וְהִלָּאֵה לֹא תַחֲזוֹר
עַל שְׂגִיאוֹתֶיךָ, שָׁאֵל אוֹתוֹ הָאִישׁ, וּמַה יְהִיָּה
עִם הָעֲבוֹרוֹת שְׁלִי? אָמַר לוֹ רַבֵּי מוֹטְלָה,
אִם לֹא תַעֲבֹד מַהִיִּם עֲבוֹרוֹת אֲנִי מִקְבֹּל
עַל עֲצֻמֵי אֶת כָּל הָעֲבוֹרוֹת. וְהַשִּׁיב הִשְׁכֵּן
כִּי הוּא רוֹצֵה כְּתֹב מִמֶּנּוּ, וְאָמַר לוֹ הַרְבֵּי
הַקְּדוֹשׁ בָּאִם תַּחֲתֵם גַּם אֶתָּה עַל פְּתֹב
כְּזֶה, אִזּוֹ גַּם אֲנִי אֶתֵּן לָךְ מִכְּתָב כְּזֶה.
וְהַסְּפִים לָזֶה וְחַתְּמוּ שְׁנֵיהֶם עַל פְּתָבִים
וּמְסוּרוֹ זֶה לָזֶה וְהִלָּךְ הִשְׁכֵּן לְבֵיתוֹ.

כְּשִׁיצָא נִכְנַס הָאֵב הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבֵּי נַחוּם,
וְרָאָה עַל הַשְּׁלַחַן הַכְּתָב שֶׁעָשׂוּ
בִּינֵיהֶם וְהַתְּחִיל לְצַעַק עַל בְּנוֹ מַה שֶׁעָשָׂה.
וְאָמַר לוֹ בְּנוֹ, אֲמַרְתִּי לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הֲלֹא כְּתוּב בְּתוֹרָה שֶׁאֶתָּה נִשְׂאָ עֵוּוֹן, וְעַל
כֵּן אִם הִנֵּךְ נִשְׂאָ עֵוּוֹן כָּל כִּף הַרְבֵּה חֲבִילוֹת
שֶׁל עֵוּוֹנוֹת, אִם כֵּן מַה אֶכְפֹּת לָךְ שֶׁתִּשְׂאָ
עוֹד חֲבִילָה כְּטִנָּה שֶׁל עֲבוֹרוֹת וּבִלְבַד שְׁהִיְהוּדִי
הַזֶּה יִחַדֵּר בְּתִשְׁוֹבָה.

(קובץ אליהו)

אֲלֵהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ... אֶת חַג הַמִּצּוֹת
תִּשְׁמֹר (לד יז-יח)

מוֹבָא בְּסִפְר 'שִׁפְת אֶמֶת' בְּרַעֲז'אן, וְהוּבָא
גַם בְּסִפְר 'שַׁעַר בֵּית רַבִּים': כִּי פַעַם
אֶחָת בָּא לְפָנָיו הָרַב הַקְּדוֹשׁ מֵאֶפְסָא זִיע"א
אִישׁ אֶחָד שֶׁהִיָּה לוֹ בֶּן שְׁנַתְּפִקָר, וְרָצָה
לְהַמִּיר דָּתוֹ רַחֲמָנָא לְצִלָּן. וּבִקְשׁ מִהַרְבַּ
לְעוֹזֵר לוֹ לְהַפְּךָ לְבֹן לְטוֹב. וְהַשִּׁיב לוֹ הַרְבֵּי:
אִם אֶתָּה יוֹדַע שֶׁלֹּא אֲכַל חֲמוּץ בְּפִסַּח
בַּעַת שְׁנַתְּפִקָר אִזּוֹ אֶפְשָׁר לְהוֹשִׁיעוֹ. וְאִם
לֹא, אִי אֶפְשָׁר. וְזֶה סְמִיכּוֹת שְׁנֵי כְּתוּבִים
בְּפִרְשֵׁת כִּי תִשְׂאָ: 'אֲלֵהִי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ', 'אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר'. וְדַבְּרֵי פִי
חֲקֹם חֵן.

(עשר אורות, זכות ישראל)

הרב הקדוש רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע

בעל 'נעם אלימלך', יומא דהילולא - כ"א אדר

מתולדותיו:

ספרו הקדוש 'נעם אלימלך' הוא מספרי היסוד בתורת החסידות, מקומו אבן ופנה ליראי ה' ואוהבי שמו.

הרב הקדוש הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זצ"ל נולד בשנת תע"ז בכפר לאפאכי הסמוך לטיקטין, לאביו הרב הקדוש רבי אליעזר ליפמן זי"ע ולאמו הרבנית מרת מירל ע"ה [המקנה מיריש].

גדלתו, עבודתו, קדשתו ומדרגותיו, ושבח הצדיקים עליו:

משהגיע הרב הקדוש רבי אלימלך לגיל הישיבה נשלח על ידי הוריו לישיבה בעירה טיקטין הסמוכה למקום מגוריהם, כדי ללמד שם. כאן נתודע להרבי רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע שהתגורר אף הוא באותה תקופה בטיקטין, ומאז נקשרה ביניהם ידידות שנימשכה במשך שנים ארוכות, לאחר שהרבי רבי שמעלקא עזב את טיקטין ונתקבל ברב ר של שינאווא, לפני קבלת הרבנות בניקלשבורג, עבר אתו גם הרבי רבי אלימלך.

נולד בזכות צדקה וגמילות חסדים
הני תרי אחיו קדישין הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע נולדו בזכות צדקה וגמילות חסדים שעשו אבותיהם.
(טהרת הקודש עמ' שכה)

אבל לא שקה בה אלא תקופה קצרה, שכן בשנים הקרובות נטל בידו הרבי רבי אלימלך כלי גולה, ויחד עם אחיו הרבי רבי זושא מאניפולי יצאו לסבב בקהלות ישראל, ולהקפיד לכל אשר בשם ישראל יקנה את חובתו בעולמו.

אביו של זקני הרבי ר' אלימלך היה יושב בכפר בחצר, והיה עשיר גדול וצדיק גדול, ואמו של זקני הרבי ר' אלימלך הייתה צדקת, ואם ארצה לפרס מעשיהם הטובים קצרה היריעה מהכיל. אף אפס מנהו אכתב, צדקת אמו ע"ה, עם שהיתה גבירה נסעה בכל יום חמישי לעיר לתת צדקה לעניים על שבת קדש. והבעל עגלה היה נכרי ולא ידע מי יושב בעגלה כי כל ימיה לא ראה אותה הערל.

בהגיעו לפרקו נשא את מרת שפרינצא בת רבי אהרן רוקח - מרגליות, אחיו של רבי אליעזר מאמסטרדם בעל 'מעשה רוקח'. ובזו"ש נשא את מרת גיטל בת רבי יעקב מרגליות.

(מים רבים הערות יד נתן אות טז)

הרבי רבי אלימלך היה תלמידו של המגיד הקדוש ממעוריטש זצ"ל, אליו נתקרב בהשפעת אחיו הגדול הרב הקדוש הרבי רבי זושא מאניפולי זצ"ל, שהתקרב תחלה לחסידות. הרבי רבי אלימלך הרב ראשון מפיצי תורת החסידות בגאליצ'א, וכל צדיקי החסידות בדור שלאחריו בפולין וגאליצ'א היו מתלמידיו.

היה העולם שמם גלי הרבי ר' אלימלך הגדולים לעולם, הבעל שם טוב הקדוש ואדמו"ר הרב רבנו אלימלך נבג"מ, והם פתחו שער לה' צדיקים יבאו בו.
(מאור ושמש פר' אמור)

קדשתו לעת זקנתו

יש צדיק אשר קדשתו בוערת כל כך, עד אשר מי שפגם מעט בעונותיו ולא תקון כראוי אי אפשר להתקרב אליו, וכידוע מאדומ"ו הרב איש אלקים מו"ה אלימלך זלה"ה, שלעת זקנותו היה קדשתו גדולה

נפטר כ"א אדר תקמ"ו [וי"א תקמ"ו], ומנוחתו כבוד בליז'ענסק, ונהפך המקום לאבן שואבת לכל בית ישראל.

שאמר רבי אלימלך והרבי ר' זושא זי"ע
היו גדולים כְּתנאים וְאמוראים.
(תפארת יואל קהל)

מאד, שלא היה באפשרי לדבר עם המסתופקים
בצלו, ואורייתא הוא דקמרתתא ליה.
(תפארת שלמה פ" וילך)

מדרגותיו הפעל שם טוב הקדוש זי"ע
פעם אחת דבר בעל 'קול אריה' זי"ע בשבח
הרבי ר' אלימלך זי"ע, ואמר, לומר
שהיה גדול כל כך כמו הבעל שם טוב
זי"ע, זאת אין לומר, והפה באצבעותיו
הקדושים על שפתיו, וסים, אבל זאת אוכל
לומר, שכל מדרגות הקדושה שהיה להבעל
שם טוב היה גם לנעם אלימלך.
(תולדות קול אריה עמ' קב)

הרבי ר' אלימלך
שמעתי מהטעפליקער רב ז"ל שאמר בשם
צדיקים, שבשמים דנים את מי
שנאב בשם רבי אלימלך ורבי שמעלקא
מבלי להוסיף התאר 'רבי', כמו, דער רבי
ר' שמעלקא, דער רבי ר' אלימלך זי"ע
[הרבי רבי שמעלקא, הרבי רבי אלימלך].
(מזקנים אתבונן עמ' רצב)

דער רבי פון אלע רביס
הרב הקדוש מהר"א מבעלזא זי"ע אמר על
הרבי ר' אלימלך זי"ע, שהיה 'דער
רבי פון אלע רביס' [הרבי של כל הרביס].
(ארחות רבותינו ע"ס צעטיל קטן עמ' קלא)

אורו של הרבי ר' אלימלך מאיר לדורות
גדל מעלת הצדיקים הממשיכים עצם קדושתם
לדורי דורות הבאים אחריהם, עליהם
תופע נהרה מאור הקדושה אשר הורישו
לתלמידיהם ותלמידי תלמידיהם לדורי דורות,
כאשר עינינו תחזינה מישרים מגדל מעלת
הרב הקדוש מוה"ר אלימלך זלה"ה, אשר זה
קרוב שמונים שנה שהלך לעולמו, ועד היום
תופע אורו הקדוש לדור דור, תלמידי תלמידי
בנהר שאינו פוסק לכל מי שבא לטהר, זי"ע.
(תפארת שלמה ליקוטים קהלת ז יד)

ראה מלאך בגלגלותו
הרב הקדוש ר' מנחם מנדל מרימנוב זי"ע
השתבח לפני רבו הקדוש הרבי ר'
אלימלך זי"ע, כי הוא רואה בכל יום בערב
המלאך הגולל אור מפני חשך, וְשחרית חשך
מפני אור. השיב הרבי ר' אלימלך, גם אני
בידויתי ראיתי זאת.
(עטרת מנחם אות יז)

גדול באברהם אבינו
אבי ז"ל ספר לי, ששמע מן קונו [התפארת
שלמה] זצ"ל, שרבנו הקדוש הרבי ר'
אלימלך זצ"ל מליז'ענסק היה גדול כמו
'אברהם אבינו', ואלו היו מניחים אותו לעשות
מצוה אחת, היה בורח מן הגן עדן לעשות
המצוה ורצון הבורא יתברך שמו.
(אהל שלמה חלק ב אות י)

בלתי לה לבדו
ידוע מהרב הקדוש מוה"ר אלימלך זצלה"ה,
שפעם אחת היה מתאכסן אצל אחד
מצדיקי הדור הרב הגאון הקדוש כו', והיו
מסבים יחד על שלחננו ב' סעודות של
שבת. אך בשלש סעודות היה מצוה הרב
מוה"ר אלימלך ז"ל שיהיה כל אחד יושב
לבדו עם אחזת מרעים שלו, והיה הרב
מוה"ר אלימלך מוקדים לגמור השלש סעודות,
ואחר כך היה הולך אל הרב הנ"ל תחת
החלון לשמע בקול דבריו. והיה אומר בזה
הלשון: אמת כי יש פמה צדיקים בדור,
אך כמוני איננו, להיות כל קומתו בלתי
לה לבדו למען פבודו יתברך שמו.
(תפארת שלמה פ" שופטים ד"ה א"י כי יפלא)

גדול אצלנו כרשב"י
הרב הקדוש ר' יצחק מסטיטשין זי"ע
אמר, דער רבי ר' אלימלך איז ביי
אונז ווי רשב"י [הרבי רבי אלימלך אצלנו הוא רבי
שמעון בר יוחאי].
(חכמה מאין עמ' יז)

גדול כְּתנא וכאמורא
פעם אמר הרב הקדוש מסאטמאר זי"ע,

שלמה על המדפיסים שהדפיסו ספר הקדוש
 'נעם אלימלך' כמה פעמים והשמיטו הקדמה
 זאת, ואמר בזה הלשון: שהקדמה זאת תביב
 לי מאד כמעט ככל הספר 'נעם אלימלך',
 איך שהעיד הרב הקדוש מורנו הרב אלעזר
 זלה"ה על אביו, שמסר נפשו עבור ישראל,
 חוץ מה שמסר נפשו על קדשת שמו 'תברך.
 (אוהל אלימלך אות רנד)

הרבי ר' אלימלך שומר לישראל
בראש השנה האחרון לפני פטירת רבנו
 ה'תפארת שלמה' זצ"ל לפני תפילת
 מוסף היו איוה חסידים בתוף ביתו קדם
 שהלך לבית המדרש להתפלל, והיה דרכו
 לפני התפלה לדבר ולעורר על התפלות
 שצריכים להתפלל על השנה זו.

ושמעתי מחסיד אחד שהוא היה בין החסידים
 אז, והתחיל לדבר מענין עבודת
 הצבא. ואמר להם כי על זאת צריכים
 להתפלל ולעורר רחמים, שלא יקחו את
 אחינו בני ישראל לעבודת הצבא, ואמר כי
 הגזרה הזאת נצמח מזה שאין נוהרים חס
 ושלום בשמירת הברית, שאם נוהרים בזה
 אין כל אמה ולשון יכול לשלט בהם, ובעת
 שהיה **אדמו"ר הרבי ר' אלימלך זצ"ל**
מליז'ענסק בחיים, הנה הוא השומר לישראל
 בענין הזה, ולכן כל ימי הרבי ר' אלימלך
 זצ"ל לא היתה הגזרה הזאת.

כאשר נפטר הרבי ר' אלימלך זצ"ל נעשתה
 הגזרה הזאת מקדם בגאליצא, אבל
 בפולין עדין לא נתפשטה, רק אחרי זמן
 רב התחילה הגזרה פאן בפולין, והיה קשה
 לי הלא אמרו חז"ל (חולין י:) גדולים צדיקים
 במיתתם יותר מבחיהם, ומדוע אינו מתפלל
 הרבי ר' אלימלך זצ"ל בעולם העליון לבטל
 הגזרה, ולכן נסעתי לליז'ענסק על קברו
 הקדוש ועורתי אותו ונתבטל אז הגזרה,
 עד כאן דברי אדמו"ר זצ"ל.
 (עטרת שלמה אות טז)

כחו של הרבי ר' אלימלך
כבוד קדשת מהר"ש מבעלזא זי"ע אמר:
 מה שיהודי עשה תשובה, ומה שיהודי

אהבת ישראל

אחת הנה אחד על לחי הרבי ר'
 אלימלך, ואמר: רבוננו של עולם אני
 מוחל בלב שלם, ובלב שמח, ולא יענש
 שום אדם בסבתי.
 (נתיב מצותיך שביל אמונה שביל ד אות ה)

פתח שער לשוב בתשובה

הנה בידורות שהיו קדם הבעל שם טוב,
 רבי ישראל זצוק"ל, אף שהיו עוסקים
 בתורה ועבודה, מפל מקום לא שמו לבם
 לתקן אשר פגמו עד ימי הזקנה, ולא ידעו
 כחה של תשובה עד היכא מגיע.

עד שעיר וקדיש מן שמאי נחת הוא הבעל
 שם טוב ז"ל, ואחריו בא הרב הקדוש
רבנו אלימלך ז"ל, והם פתחו השער לה',
 שטוב לעשות תשובה בעוד שהוא 'איש',
 דהיינו בימי נעורותו, שהאדם צריך לתקן אף
 מה שפגם בגלגול הראשון, ומפל שפון מה
 שפגם מקטנותו.

ובימים התחילו להתעורר פרחים וציצים
 בתשובה, על ידי שהם היו דבוקים
 תמיד בתשובה הרמיה היו כמשיכים את
 עולם התשובה על כל העולם. והתעוררות
 תשובה בימי נעורותו בא לאדם על ידי
 שמדבק עצמו בצדיקי הדור.
 (מאור ושמש רמזי רות)

מסירות נפשו לבטל גזרות רעות מישראל

באשר שהפכתי במדת אדוני אבי והרבי ר'
 אלימלך זצ"ל, שמדתו היתה תמיד
 למסר נפשו בעבודת הבורא כמעט כרבי
 עקיבא וחבריו.
 (הקדמת בנו הרב הקדוש רבי אליעזר ליפמן
 לטפה"ק 'נעם אלימלך')

בהקדמה לשפר הקדוש נעם אלימלך כתב
 בנו הרב הקדוש ר' אלעזר זלה"ה,
 בזה הלשון: למען כבוד שמו הגדול תעשה
 ותקום נא מלי הנכרות אשר תמיד על פה
 כבוד אבי מרבי ורבי, הרגיל להיות מברך
 ישראל ולמסר נפשו עליהם בכל עת, ולבטל
 מהם גזרות רעות בתפלתו הנאמנה במסירת
 נפשו. והקפיד מאד הרב הקדוש בעל תפארת

לא נגע בשערות זקנו

פעם אחת איקלע הרב הקדוש ר' אַלימלך מליז'ענסק זי"ע לכפר אַחד, וְנָאָה שָׁם איש כפרי פשוט מאד, והפיר בו ששורה עליו אור קדוש ובהיר, שאל אותו הרב הקדוש מליז'ענסק, שאל אותו הרב הקדוש ההפך את הרבי ר' אַלימלך מעיר ליז'ענסק. השיב הפרי, לא הפכתי שום אדם בשם רבי ר' אַלימלך, רק ידעתי אַחד בשם מלך קאלטענעס. [מה שתאר אותו בשם קאלטענעס, הוא משום שהרבי ר' אַלימלך לא נגע בפאותיו ובזקנו הק, מפני שחשש פן ינשר שער, ומזה נעשו שערותיו כחבלים עבים, קאלטענעס בלע"ז].

(דמשק אליעזר זי"קוב עמ' לח)

לא דבר מחרבן בית המקדש רק מתקון הנפש וכן שמענו מפי תלמידי הרב הקדוש ר' אַלימלך זלה"ה, שלא היה מדבר כלל מחרבן בית המקדש, רק מתקון הנפש תמיד. (תפארת שלמה פרי ויצא ד"ה וישא)

על ידי הבטתו נהפך אדם לאיש אחר

אמרו על הרבי ר' אַלימלך זי"ע, פשהיה מביט על איש שבא אליו, נהפך לאיש אחר.

(תולדות אדם אוטרובא פרי' שלה)

ספורים שספר הרבי ר' אַלימלך

שמעתי מספרים מהרבי ר' אַלימלך זי"ע, שהיה עוסק בין מנחה למעריב, בספורי מעשיות דברים פשוטים. וכל אַחד ואחד שהיה בעת שדבר דבריו, לקחו לעצמם מוסר והתעוררות על ידי ספוריו.

(תולדות אדם אוטרובא פרי' מצורע)

עושה תשובה, ומה שהיה עוד יעשה תשובה, הכל הוא מכחו של הרבי ר' אַלימלך. (י"ג אורות ח"ב מערכת הרבי ר' אלימלך פ"ז)

האש לא שלט בגדיו

בכל ערב שבת קדש היה הרבי ר' אַלימלך זי"ע מניח את גדיו באש לבדק אם תשלט בהן האש, כי שקמה חס וחלילה פגם בהם, ולא היה האור שולט בגדיו. (מזקנים אתבוננו עמ' רצב)

יראת שמים של הרבי ר' אַלימלך

נודע מהספור שכתב הרב הקדוש ר' מנחם מענדל מרימנאו זצ"ל פעם אַחד אל הרב הקדוש בעל דגל מחנה אפרים זצ"ל, אמר לו הרב הקדוש בעל דגל מחנה אפרים, פוילישער יונגערמאן, ספר נא לי איזה עובדא מרבך הרב הקדוש הרבי ר' אַלימלך זצוק"ל, וקשב הרב הקדוש בעל הדגל מחנה אפרים שספר לו איזה מופת מרבו, בהשבו שאין חסידיו פולין בעלי השגה.

אמנם הרב הקדוש ר' מענדל מרימנאו אמר לפניו, ראיתי למורי הקדוש בכל יום ויום בעת שהיה מתבונן ביראת השם היו כל עצמותיו דא לרא נקשן וחיל ודעדה יאחזו, והיה נראה לכל רעידת כל גופו מפחד ה' ומחדר גאווה, כל גידיו ועורקיו נעשו כצנורות עבות ופניו משתנות, ותחת האזן יש גיד אַחד אשר קבלתי ממורי ז"ל שלא תפחד משום דבר כי אם ביום המיתה, גם הגיד הזה ראיתי היה מרעיד ומפחד בכל יום מפחד ה' ומיראתו. ונהנה ממנו הרב הקדוש בעל דגל מחנה אפרים, ואמר זה ספור נאה, והאברך הזה יכול לספר מעשה. (אור מלא פרי' פקודי)

תפלתו

וכן שמעתי מאדמו"ר בוצינא קדישא מו"ה אַלימלך זצוק"ל שאמר, שאין מתפלל על פי הפנות, ומה שמתפלל בסדור הארי" ז"ל, הוא מפני שהשם הו"ה נכתב שם בכתיבה תפיה, והוא גדול.

(מאור ושמש פ' עקב)

לקט מאמרותיו:

טעם שאין לענות אמן אחר ברפת עצמו

איתא בשלחן ערוך ארח חיים (סי' רטו ס"א), אין עונין אמן אחר ברפת עצמו,

כח, כמו שפירשנו (יחזקאל י"ג) 'ואת אילי הארץ לקח', רצה לומר שהקדוש ברוך הוא נתן ביד הצדיק כח של עוז ותעצמות לבטל גזרות.

(נועם אלימלך פר' חקת)

על ידי התאמצות בעבודת ה' שוחט הדינים

וזהו שדרשו חז"ל (ברכות לא): מקבלה ואילף מצות כהנה, ושחיטה כשר בזר. 'כשרה' הוא לשון שהיא כשר ונכון שיהא כן, שתהא השחיטה בזר, רצה לומר הזר הוא מי שעדין לא בא אל מדרגות הצדיק, ויש לו עדין לתקן חטאת נעוריו, כשר ונכון לו שיהא הוא שוחט הדינים, דהיינו על ידי התאמצותו לישבר כח התאוות הגשמיות המדבקין בו מנעוריו, וביותר בעת התפלה שהיא במקום קרבן, ומחמת החטאים אשר עדין לא נתקנו הם מעכבים אותו בתפלתו, שבלתי אפשר לו להתפלל במחשבה טהורה וזכה וצריך עבודה גדולה לישבר כח המחשבות זרות, ועל ידי זה הוא שוחט הדינים שלא ישלטו בו. אבל מי שרוצה להמשיך השפעות צדיק להיות במדרגת כהן שהוא חסד. וזהו 'מקבלה ואילף', פרוש שרוצה לקבל שפע ורחמים, מצות כהנה, מצותו עליו שיהא כהן במדת חסד.

(נועם אלימלך פר' נשא)

השפל והגרוע שפגשנו ראל הוא יותר טוב מהטובים שבאמות

שמעתי מקשים על המשנה (אבות פ"ה מ"ד) ארבע מדות בהולכי לבית המדרש. וחושב התנא לאינו הולך ואינו עושה לאחד מד' מדות, ואיך שך לקרא מד' מדות, בשלקא בהולך ואינו עושה או בעושה ואינו הולך הוא על כל פנים מד' על צד אחד או בהליכה או בעשיה, מה שאין כן באינו הולך ואינו עושה.

ונראה לי, דאיתא במשנה (שם מ"א) בעשרה מאמרות כו', והלא במאמר אחד כו', אלא להפרע מן הרשעים כו', ולתן שכר טוב לצדיקים. ולכאורה הלא עקר הבריאה היה להיטיב לברואים ולא להפך חס וחלילה,

אלא אחר ברכה שהיא סוף הברכה. ונראה דהטעם הוא, לפי שכל ברכה שאדם מברך הוא מעורר אותו העולם של הברכה ההיא אשר שם שרשה ואורה, ולכל ברכה וברכה הוא עולם בפני עצמו עד סוף כל העולמות, וברכה שהיא סיום הברכות היא נגד סוף העולמות, ולכך אחר ברפת עצמו אין שך לומר אמן, כיון שלא גמר עדין האורות בכל העולמות, אבל חברו רשאי לענות עליו אמן, שהוא כמסכים על דבריו, ובה מעלה יותר למעלה, אבל הוא עצמו אינו רשאי כי אם בסוף הברכות, שהוא נגד סוף העולמות, ואמן הוא שבח על כל העולמות יחד, כדרך שנתקן שהיו אומרים במקדש מן העולם ועד העולם, והתקינו אחר כך לענות אמן והוא אחד.

והוא גם כן הפרוש (ע"י תהלים מא יד) 'ברוך ה' מעולם ועד עולם אמן', פרוש הברכה שהיא מעולם עד עולם מתר לענות אמן אחר ברכותיו פנ"ל. ונמצא לפי זה, שהצדיק הגדול שהוא עולה תמיד בכל הברכות עד סוף העולמות, הוא היה מתר לענות אמן אחר ברפת עצמו.

(נועם אלימלך פר' בלק)

טעם שצדיק יכול לבטל גזרות

הנה עבודת מתנה נתונה להצדיק להיות מושל באלקים, הקדוש ברוך הוא גזר והצדיק מבטל, ואף גם זאת ביד הצדיק להשפיע לכל העולם, וישלש אלה יעשה להם לישראל בפעולותיו ומעשיו הקדושים, הלא כמה חיי ומזוני ויגני, ואיזה היא עבודה שהצדיק יכול על ידה לבטל גזרות ולהשפיע לעולם, הוי אומר זו מסירת נפשו הקדושה והטהורה בשביל כל ישראל ונתאחד באחדות השלמות האמתית, ועל ידי זה הצדיק נדמה להבורא ברוך הוא שהוא יחיד בעליונים ובתחתונים, וכמו כן הצדיק במסירת נפשו ובאחדותו עם כל ישראל נקרא כן, ועל ידי זה מבטל גזרות ומשפיע להם פנ"ל.

ומצינו כתוב בתורה (בראשית לג ב) 'וקרא לו אל אלקי ישראל', ואיתא (מגילה יח.) שהקב"ה קרא ליעקב אל, ואל הוא לשון

הַכֶּסֶף בְּנִתְיַת צְדָקָה. 'וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף', פְּרוּשׁ, וְתִרְאֶה שֶׁתַּעֲשֶׂה צוּרָה עַל הַכֶּסֶף. אֲשֶׁר תִּקַּח 'בְּיָדְךָ', דְּהֵינּוּ בְיָדַיִם טְהוּרוֹת מְגֻזָּל וּגְנֵבָה וְשֶׁאֵר דְּבָרִים אֲסוּרִים, אֲזִי כִּשְׁתַּקַּח הַכֶּסֶף בְּאִפְסוֹ הַנּוֹכֵר לְעִיל מִיַּד תַּעֲשֶׂה עֲלָיו צוּרָה קְדוּשָׁה שֶׁתִּשְׂרֶה קְדוּשָׁה עַל הַכֶּסֶף הַזֶּה, 'וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמְקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה'' כּו', רְצָה לֹאמַר עַל יְדֵי הַכֶּסֶף הַזֶּה תּוּכַל לִילָךְ אֶל הַמְקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' בְּעַבְדוֹתָו יִתְבָּרַךְ.

וְאִזּוּ 'וְנִתְתָה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּאָוֶה נִפְשְׁךָ' (פסוק כו), רְצָה לֹאמַר אַחַר שֶׁתִּתְנַהֵג עִצְמוֹךְ בְּכֶסֶף בְּקְדוּשָׁה כַּנ"ל, אִזּוּ גַם אִם תִּתֵּן הַכֶּסֶף בְּכֹל תַּאֲוֹת נִפְשְׁךָ בְּבָקָר כּו' וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נִפְשְׁךָ, רְצָה לֹאמַר שְׂלֵא יִהְיוּ אִזּוּ הַתַּאֲוֹת אֲצִלְךָ תַּאֲוֹה מִמֶּשׁ מִתְקַמֶּדֶת וְעַקְרֵי, רַק פְּעוּן שְׂאֵלָה יִהְיֶה אֲצִלְךָ כְּדָבָר הַנִּשְׁאָל לְאָדָם שֶׁהוּא מַחְזִיר אֶת הַשְּׂאֵלָה וְאִינוּ שְׂלוֹ, כֵּן לֹא יִהְיוּ הַתַּאֲוֹת אֲצִלוּ רַק כִּשְׂאֵלָה וְתִלְךְ מִמֶּנּוּ הַתַּאֲוֹה מִיַּד, וְקַל לְהַבִּיּוּ. (נועם אלימלך פר' ראה)

גַּם בְּחֻדְרֵי חֲדָרִים יִזְהַר מִפְּגִיזוֹת

'וְהִצְנַע לְכַת עִם אֶלְקִיךָ' (מִיכה ו ח). יֵשׁ לֹאמַר הַפְּרוּשׁ, דְּלְכַאוּרָה הִיָּה לוֹ לֹאמַר תִּלְךְ בְּלִשׁוֹן נוֹכַח, כְּמוֹ שְׂמִסִּים בְּפִסּוֹק אֶלְקִיךָ, הוּא לִשׁוֹן נוֹכַח. אִךְ הֶעֱנִין הוּא, דְּצִרְיִךְ הָאָדָם לְהַשְׂכִּיל מֵאֵד מֵאֵד עַל הַיֵּצֵר הָרַע הַעוֹמֵד עֲלָיו לְפַתּוֹתוֹ, גַּם אִם בְּהִצְנַע בְּחֻדְרֵי חֲדָרִים יִהְיֶה מֵאִין אָדָם, אִף עַל פִּי כֵּן אִם יַדַּע בְּעִצְמוֹ שֶׁהוּא עוֹבֵד הַשֵּׁם, דְּהֵינּוּ שְׂיַדַּע שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּלִמּוּד וּבְמִצְוֹת צְדָקָה וּגְמִילוּת חֲסִדִים וְכַדוּמָה, עַל יְדֵי זֶה יְכוּל לְבוֹא לְיַדֵּי פְגִיזָה גַם אִם הוּא בְּחֻדְרֵי חֲדָרִים.

וְכֹאשֶׁר יִסְתַּכַּל עַל עִצְמוֹ יִרְאוּ עֵינָיו שֶׁדְּבָרֵי הַנּוֹזְרִים לְעִיל אֲמִתּוּם, רַק צִרְיִךְ הָאָדָם שְׂלֵא יַעֲלֶה עַל לְבוֹ כִּלְל לְחַשֵּׁב מִחֻשְׁבַּת מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, רַק כְּאֵלוּ הֵם נִסְתָּרִים מִמֶּנּוּ וְאִינוּ יוֹדַע כִּלְל מִמַּעֲשָׂיו הַטּוֹבִים כִּלְל, וְאִדְרָבָה לֹא יוֹטְבוּ בְּעֵינָיו כֹּל מַעֲשָׂיו. וְזֶהוּ 'הִצְנַע לְכַת', דְּלְכַת הוּא גַם כֵּן לִשׁוֹן נִסְתָּר, שֶׁהוּא שֵׁם דְּבָר, רַקְזוּ שְׂגָם בְּהִצְנַע יִהְיֶה הִצְנַע בְּתוֹךְ הִצְנַע, רְצָה לֹאמַר

אֶלֶּא הַהִכְרַחֵי הוּא לְפָרַע לְרַשְׁעִים כִּשְׁחוּטָיו, וְהִיָּה לוֹ לְתַנָּא לֹאמַר בְּהַכֶּסֶף אֶלֶּא לְתוֹן שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים כּו' וְלְפָרַע כּו'.

אִךְ נִרְאֶה, דְּשִׁמְעֵתִי פְרוּשׁ עַל שְׂאֵמֵר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהוֹשִׁיעַ שִׁישְׂרָאֵל חֲטָאוּ וְהַשִּׁיב לוֹ הַחֲלִיפִם בְּאֵמָה אַחֲרָת (פסחים טו), וְחַס וְחִלְיָה לְאוֹתוֹ צַדִּיק שִׁיקְטָרְגַּע עַל יִשְׂרָאֵל. וּפְרָשׁוּ שְׂכָרְ הִיָּה כְּנִת הוֹשִׁיעַ הַחֲלִיפִם בְּאֵמָה אַחֲרָת וְתִרְאֶה בְּכֹל אֲמוֹת אִם יֵשׁ כִּיּוֹצֵא בְּהוֹ, וְהַשְׂכֵּל וְהַגְּרוּעַ בִּישְׂרָאֵל הוּא יוֹתֵר טוֹב מִטּוֹבִים שְׂבָאָמוֹת, וְנִמְצָא בְּהַסְתַּכַּל בְּהִאֲמוֹת אִין כַּח לְמִקְטָרְגַּע עַל יִשְׂרָאֵל. וְכִמּוֹ כֵּן אִין צַדִּיק בְּאַרְצָא אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחְטָא' (קהלת טו), וְיֵשׁ כַּח חַס וְחִלְיָה לְמִקְטָרְגַּע עֲלֵהוּ, אִךְ בְּרֵאוֹת מַעֲשֶׂה הַרַשְׁעִים יִסְתַּם פִּי הַמִּקְטָרְגַּע.

נִמְצָא עַקְר שְׁלוֹם הַשְּׂכָר לְהַצְדִּיקִים בָּא עַל יְדֵי רֵאִית הַהִפְרָשׁ שְׂבִין הַרַשְׁע לְצַדִּיק, וּמוֹבֵן מִמּוּלֵא כֹּל הַנּוֹזְרִי לְעִיל לְהַפְרַע כּו', כְּדִי שְׂעַל יְדוֹ יִתֵּן שְׂכָר טוֹב לְצַדִּיקִים. וְזֶהוּ שֶׁחֲשַׁב אִינוּ הוֹלֵךְ וְאִינוּ עוֹשֶׂה גַם כֵּן לְמַדָּה, כִּי גַם עַל יְדֵי זֶה בָּא טוֹבָה לְהַצְדִּיק, שְׂאִין כַּח בְּיַד הַמִּקְטָרְגַּע לְמִקְטָרְגַּע כִּלְל, וְצַדִּיק בְּאִמּוֹנָתוֹ יִחְיֶה.

(ליקוטי שושנה ד"ה שמעתי מקשים)

עֲצָה מִי שֶׁשָּׁפָה עֲלָיו עֲבֻדָתוֹ יִתְבָּרַךְ

'וְכִי יִרְבֶּה מִמֶּךָ הַדָּרֶךְ' (דברים יד כז). רְצָה לֹאמַר אִם רַב הוּא מִמֶּךָ עֲבֻדַת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, וְתֹאמַר בְּלִבְּךָ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ שֶׁקָּשָׁה עֲלֶיךָ מֵאֵד וְהִרְבֶּה בְּעֵינֶיךָ עֲבֻדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲמַר הַכְּתוּב תִּדַּע 'כִּי יִרְחַק מִמֶּךָ הַמְקוֹם', רְצָה לֹאמַר זֶה הוּא מִחֻמַּת שֶׁהַמְקוֹם בְּרוּךְ הוּא רְחוֹק מִמֶּךָ. אֲבָל מִי שֶׁמִּקְרַב עִצְמוֹ לְהַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מַעֲשָׂיו אֲזִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קְרוֹב אֵלָיו, וְקְרוֹב אֵלָיו הַדָּבָר בְּפִיךָ וּבְלִבְּךָ לְעִשְׂתוֹ' (דברים ל יד), וְכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְעַבְדוֹתָו יִתְבָּרַךְ יִהְיֶה מַעֲט בְּעֵינֶיךָ.

וְאֲמַר הַכְּתוּב מִי שֶׁקָּשָׁה עֲלָיו עֲבֻדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ, אֲזִי זֹאת הַעֲצָה הַיְעוּצָה, 'וְנִתְתָה בְּכֶסֶף' (שם יד כה), רְצָה לֹאמַר שֶׁתִּתֵּן עִצְמוֹךְ אֶל הַכֶּסֶף, שֶׁתִּתְקַן אֶת מַעֲשֶׂיךָ עַל יְדֵי

ואם תאמרו הלא האמות הם יושבים שקטים ושלמים מלאים כל טוב, והם תמיד בעולם הפרוד, ומדוע אתה מצוה עלינו כל ה'ל לעשות כל התורה הזאת להתפלל על הפרנסה בדרך שאלה, למה נגרע מכל האמות אשר הנחיל להם כל טוב באין מעשה טוב להם כלל, וזהו ב'הנחל עליון גוים בהפרידו' כו'. ולזה השיב להם 'צב גבלת עמים למספר בני ישראל', פרוש בודאי לא להם הוא המנוחה והנחלה שיש להם עתה, כי לעתיד במהרה בימינו תתחלק ארצם לשבטים למספר בני ישראל ולזה הציב להם גבולות, וה' הטוב במהרה גאלנו ויתן לנו נחלת גוים, ועמל לאמים נירש, למען לעבד אותו בשמחה ובטוב לבב מרב כל, אמן.

(נועם אלימלך פר' האויני)

למוד התורה מכניעה את האדם ומביאתו לידי הנקניעה

'נפשי' בכפי תמיד ותורתך לא שכתתי (תהלים ח"ט ט). דהנה יש בני אדם הנותנין לב להתחרט על עונתם, ורואים איך אין עובדים הבורא ברוך הוא באמת, ובזה הם עקר תקונם כשהם יושבים עצמם ללמד אומרים שפבר נתפטר להם בזה הכל, ותכף נתגבר כח יצדם בקרבם עד שפכעט שחושבים אין כמוהם בלמוד ובמעשים טובים, אף על פי שקדם הלמוד ידעו בברור גדל עונותם וכעת הם מתקנים, כיון שפבר למדו מה לעשות להם עוד ונתהי עונותם על עצמותם, אבל האיש הנללב הוא רואה תמיד שפלותו אפלו יותר התורה והמצוה, ואדרבה הוא נותן לב יתד לשוב מעברות שפבר באמרו בלבו איך עברתי על דברים 'מתוקים מדבש ונפת' כו' (תהלים י"א), פאלו יצאו מפי אלקים חיים, וכל מה שלומד הוא יותר קטן בעיני עצמו ונבזה ושפל.

וזה שאמר דוד המלך עליו השלום נפשי בכפי, כי ההרהורי תשובה הם קרמזין בפפים, דענין שנאמר (איכה ג' מא) 'נשא לבבנו אל פפים'. וזה הוא שאמר 'נפשי בכפי תמיד', אני הולך בהרהורי תשובה, 'וחטאתי נגדי תמיד'. 'ותורתך לא שכתתי', פרוש אף

שגם בהצנע מאין אדם יהיה עוד הצנע ממונו ומעצמו כל מעשיו כלל, שלא ידע מהם שהוא עושה איוה דבר.

וזהו 'ואהבת לרעך כמוך' (ויקרא י"ח), דהשם 'תברך ברוך הוא נקרא רעך, כמו שכתוב (משלי כ"ו) 'רעך ורע אביו אל תעזב'. ואמר הכתוב 'ואהבת' כו', רצה לומר הסבה שתוכל לבא לידי אהבה שלמה לאהב את המקום ברוך הוא הנקרא רעך, בלתי אפשר כי אם באפן שתהיה כמוך, רצה לומר בכ"ף הדמיון שלא תדע מעצמך כלל שאתה הוא העושה ובמה נחשב אלא שאיך אלא כדמיון. והבו כי זה עקר ושרש גדול לעבודת הבורא ברוך הוא.

(ליקוטי שושנה ד"ה הצנע)

יתפלל לה' ותברך על הפרנסה

'זכר' ימות עולם' (דברים לב ז). פרוש, אף כן תתנהגו שתזכרו ותחשבו תמיד רוממות אל וגדלתו, כל הנסים והנפלאות שמיומות עולם, כדי שתפנס רוממותו וגדלתו בלבכם. בינו שנות דר ודר', שתבינו האיו דור הולך ודור בא ומה טוב לדבק במעשה הצדיקים ולא להפך חלילה, ואם תאמרו האיו אפשר להתבודד לחשב תמיד רוממות אל ולהפריד עצמי מעניני עולם, מלאכתי מתי נעשית לפרנסתי ולפרנסת אנשי ביתי, לזה אמר 'שאל אביו', פרוש התפלל לה' ותברך ברוך הוא הוא 'אביו'. 'ווגדך', לשון המשקה, והוא ימשיך לך שפע וברכה לפרנסתם, ולכן נכתב בלשון 'שאל', לרמוז שלא יהיה הכל כל מגמותיו בשביל הפרנסה. אלא העקר יהיה העבודה להבורא ברוך הוא באמת, והבקשת הפרנסה תהיה דבר המשאל הצריך להם בעניני עולמים.

ואם תחשבו לומר איך נדע שנהיו נענים בתפלתנו, לזה אמר הראיה הזאת היא לכם, 'זמניך ויאמרו לך', פרוש הלא גם הצדיקים הנקראים זמנים זה קנה חכמה יכלת בידם להמשיך לכם פרנסה ושפע בדבורם ואמרותם הצרופה, על אחת כמה וכמה כשתתפללו מקירות לבכם להבורא ברוך הוא.

לשמאלו, שהוא יצר הרע מסטרא דאלהים אחרים, והצדיק מהפך מדת הדין לרחמים, על דרך (שבת מיט): ומלאך רע יענה אמן בעל כרחו. וזהו הוא הפרוש 'שיתי ה' לנגדי', כלומר מי שהוא לנגדי שהוא היצר הרע הפכתי אותו ושיתי ה'.

(ליקוטי שושנה ד"ה שיתי ה' לנגדי תמיד)

הצדיק המתפלל על אחרים יכול להשפיע רב טוב

'נזכירה דדיך מיין מישרים אהבוד' (שיר השירים א ז). על דרך דאיתא בגמרא (עי' תענית כה) שהיה מתפלל שיתנו לו מחלקו המזון לעולם הבא ונתנו לו, אחר כך הראו לו בחלום שלכל הצדיקים יש להם כסא של ארבע רגלים, ושלו של שלש רגלים, עץ שם הלשון היטב. ונמצא שאין לאדם להתפלל שיתנו לו מחלקו העולם הבא המזון לו, כי שפא יגרעו לו משם, אבל כל זה פשאדם מתפלל על עצמו, אבל כשמתפלל על אחרים יכול לבקש שיתנו להם מחלקם של עולם הבא, כי בודאי לא יגרעו בשביל זה, כי אין פונתם לכו, כי הם אינם יודעין בדבר, והצדיק המתפלל עבורם הוא פונתו גם כן לשם שמים להשפיע להם רב טוב.

זהו 'נזכירה דדיך', שאנו מזכירים ומתפללים לפניך שתמשיך עלינו אותן דודים הערבים והנעיימים עלינו. 'מיין', מעולמות העליונים הנרמזים ביין, והוא עולם הבא תשפיע מעליו עלינו בעולם הזה. ואם תאמר יגרע מחלק העולם הבא חלילה, לזה אמר 'מישרים אהבוד', פרוש הלא אהבתם שהם אוהבים אותך ועושין מצות ומעשים טובים לפניך, אשר עבורם מגיע להם זה החלק העולם הבא שלהם, זה הוא מישור אהבתם בלי עקבה ורמיה, כי העולם אינם יודעים שזו היא מחלקם, והצדיק גם כן פונתו אינו רק להשפיע לעולם תיתי מהי תיתי, ונמצא בשביל זאת לא יגרע חלקם פנזר לעיל, וה' יזכנו לאור בנעם העליון, אמן.

(ליקוטי שושנה ד"ה נזכירה דודך מיין)

על פי שאני יושב עצמי ללמד תורתך, אף על פי כן אני שוכח את כל אשר הכעסתי לפניך, ואני חוזר בתשובה עליהם בלב שלם, כן יורנו ה' אשר בדרךיו נלך באמת אמן (ליקוטי שושנה ד"ה נפשי בכפי תמיד)

על האדם לדקדק במעשיו בכל יום ויום

'ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום' (דברים ד ז). מלת 'היום', אינו מדקדק. ויש לומר, דהנה אמר התנא (אבות מ"ב מ"ד) אל תאמין בצעמך עד יום מותך, הגם שרואה אדם שהנהיג את עצמו היום הנה בדרך הישר ודקדק במעשיו מאד מאד לקשר ולדבק עצמו בהבורא יתעלה, אף על פי כן אל יאמין עצמו שהוא איש ישר, רק היום הנה שהוא עומד בו, ולמחרתו מיד צריך להתחיל לחפש רוממותו יתברך שמו לדבק בו יתברך ויתעלה.

זהו 'ואתם הדבקים כו' כלכם', רצה לומר שנה דבר השנה לכל ישראל, שאפשר לו לדבק עצמו בהבורא יתעלה, כמו דאיתא אפלו עבד אפלו שפחה כו', אף אין להאמין לעצמו להיותו בטוח ביום מחר כי אם בלתי היום, רצה לומר היום שהוא עומד בו פנזר לעיל, וביום מחר צריך להתחיל מתדוש, וקל להבין.

(ליקוטי שושנה ד"ה ואתם הדבקים)

על ידי יראת ה' יוכל לבוא לידיעת ה'

'יראת ה' מאלקיך אני ה' (ויקרא יט לב). יש לומר הפרוש, דהנה מתחלה צריך האדם להיות ירא אליו באיזה אופן וחלק אלקים שבו צריך להיות תמיד ביראה, ולכן נאמר 'אלקיך', דהיינו חלק אלקות שבו כפי הבנתך, ואז כאשר תתמיד ביראתך בלי הפסק תוכל לבא שתדע שאני ה' להשיג מצויאותי על ידי פעולותי.

(ליקוטי שושנה ד"ה ויראת מאלוהיך)

הצדיק מהפך מדת הדין לרחמים

'שיתי ה' לנגדי תמיד' (תהלים ט ח). כי ידוע שלב חכם לימינו, היינו היצר הטוב שהוא מסטרא דהויה רחמים, ולב פסיל

מאחי הרב, 'ואל יבא בכל עת אל הקדש' (ויקרא טז ב), ואמר הפרוש שאל יבא לעתים אל הקדשה, דהיינו שלפעמים יתגבר בקדשה ולפעמים יחלש, רק שיהיה תמיד בקדשה בלי עת. וזהו גם פן הפרוש כל הקובע מקום לתפלתו (ברכות יג), רצה לומר שתפלתו עולה למקום אחד המיוחד לה אלוקי אברהם כו'.

וזהו הפרוש (תענית ה), שמש בשבת צדקה לעניים. דהנה הצדיקים ההולכים תמיד בקדשה ומסתכלים ברוממות אל כל מי השבוע, אז ביום שבת קדש בא להם הבהירות הגדול והקדשה מתנוצצת מאליה, אבל מי שצריך בשבת להתעורר עליו בהירות מחדש על ידי שהוא מסתכל ומשיל לעצמו רוממות אל בשבת עצמו, אף על פי שגם זה הוא טוב, אינו אלא כמו צדקה לעניים שאין להם משלחהם כלום. וזהו שמש בשבת רצה לומר שהוא צריך להסתכל על הבהירות בכדי שימשיל לעצמו רוממות אל בשבת, הרי הוא כמו צדקה לעניים כנזכר לעיל.

וזהו וזרחתם לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה' (מלאכי ג ב). נראה לי דאיתא בגמרא (ברכות כח), העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים. ויש לומר הפרוש על דרך שאמרו חז"ל (שם יג): על פסוק (ישעיהו נז יב) 'שמעו נא אבירי לב הרחוקים מן הצדקה', מאן 'אבירי לב' - צדיקים, שכל העולם נאזנין בצדקה, והם נאזנין בזרע. ואמרתיה הפרוש בזרע, רצה לומר שהם הולכים במדגתם לעולמות עליונים, והם קרובים להעולמות, והרי הוא כאלו נוטלים ההשפעה בקדם פאדם שהוא קרוב אצל דבר ומושיט יד לקח אותו דבר. וזהו הפרוש, העושה תפלתו קבע, דהיינו שתפלתו עולה תמיד בקביעות לעולם העליון המיוחד לה. אין תפלתו תחנונים, רצה לומר זה אין צריך לקח ההשפעה על ידי תחנונים, דהיינו שיהא נזון בצדקה כעני המתחנן על הפתח כי אם בזרע כנזכר לעיל.

המתפלל על רעהו, נעניית תפלתו

אמרו בגמרא (גיטין יג), מי שיש לו צעקת לגימה על חברו ודומם, הקדוש ברוך הוא עושה לו דין. נראה לי הפרוש, מפני שהאדם יש לו להתפלל תמיד בעד חברו, שלעצמו אין יכול לפעל כל כך שאין חבוש מתיר כו' (ברכות ה), אבל על חברו הוא נענה מהרה, וכל אחד יש לו להתפלל בעד

אל יתביש בפני המלעיגים ולא עוד אלא יעלה אותם

'ארונו נושא את נושאיו' (סוטה לה). יש לומר הפרוש, כי דרך בני אדם כשהם רואים אדם המתחיל בעבודת הבורא ברוך הוא הם מדברים בו ומתקוטטים עליו, ויש לו יסורים גדולים מזה, ואף על פי כן הוא אינו משגיח על זה כלל, ועובד את הבורא ביותר התאמצות עוד, ועל ידי זה הוא עולה בכל פעם למעלה יתרה, ונמצא הם נושאים אותו ומגביהים אותו למעלה יתרה בעבודתו יתברך שמו, ואחר כך כשהוא צדיק גמור אז הוא נושא אותם שמתוירים בתשובה ומשפיע עליהם כל צרכם, והפרוש ממילא מוכן, שהצדיק נקרא ארון כאשר בארנו כבר בכמה מקומות, הוא נושא את נושאיו, רצה לומר אותם שהיו מנשאין אותו הוא נושא אותם, וקל להבין.

(ליקוטי שושנה ד"ה ארון נושא את נושאיו)

יתחזק האדם תמיד שלא לפל, וישאר בקדשה

'וזרחתם לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה' (מלאכי ג ב). נראה לי דאיתא בגמרא (ברכות כח), העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים. ויש לומר הפרוש על דרך שאמרו חז"ל (שם יג): על פסוק (ישעיהו נז יב) 'שמעו נא אבירי לב הרחוקים מן הצדקה', מאן 'אבירי לב' - צדיקים, שכל העולם נאזנין בצדקה, והם נאזנין בזרע. ואמרתיה הפרוש בזרע, רצה לומר שהם הולכים במדגתם לעולמות עליונים, והם קרובים להעולמות, והרי הוא כאלו נוטלים ההשפעה בקדם פאדם שהוא קרוב אצל דבר ומושיט יד לקח אותו דבר. וזהו הפרוש, העושה תפלתו קבע, דהיינו שתפלתו עולה תמיד בקביעות לעולם העליון המיוחד לה. אין תפלתו תחנונים, רצה לומר זה אין צריך לקח ההשפעה על ידי תחנונים, דהיינו שיהא נזון בצדקה כעני המתחנן על הפתח כי אם בזרע כנזכר לעיל.

ולא כו האדם שלפעמים מחזק עצמו בתפלתו ולפעמים יחלש, כמו ששמעתי

על ידי תפילות העולם מאבד האדם עצמו

בבבא מצינעא דף ל' (ע"ב) משנה, איזה היא אבדה כו'. ונראה לי על דרך המוסר, אם תרצה לדעת 'איזה היא אבדה' שאדם אובד בו נשמתו. ואמר 'מצא חמור או פרה רועים בדרך', ד'חמור' הוא גוף, והחמור של האדם העוסק בעניני העולם הזה ודברי גשמי הרודף אחריהם, וזה הוא הפרוש של 'רועים', שרועה את עצמו במרעה העולם הזה, אלא שאף על פי כן הוא 'בדרך', פרוש שהוא נוהג את עצמו בדרך הישר שנושא ונותן באמונה. 'אין זו אבדה', בשביל זה אינו מאבד חס וחלילה נשמתו. אבל 'חמור וכליו הפוכים', דכלים הם האברים של האדם שהוא משמש בהם, אם הם הפוכים, פרוש שקלקל בהם והפך אותם מטוב לרע, 'הרי זו אבדה', שבה בודאי הוא אובד את נשמתו, לכן חוס וחמל ורחם על נפשך ונשמתך ותחזור בתשובה מהרה להבורא יתברך שמו.

'החזירה' וברחה החזירה וברחה אפלו ארבעה וחמשה פעמים, דהיינו שחזר בתשובה כמה פעמים וחזר לקלולו, אף על פי כן אל יתאש עצמו חס וחלילה לומר למה זה הבל איגע, אלא ח"ב להחזירה' שחל עליו חיוב התשובה, שנאמר (דברים כב א) 'השב תשיבים', משמע אפלו כמה פעמים, וה' יתברך המקבל שבים יחזירו בתשובה שלמה לפניו ויחתר חתירה מתחת פסא כבודו לקבל אותנו ברחמים ולתקן את אשר שחתנו ברחמיו אמן פו יהי רצון.

(ליקוטי שושנה ד"ה משנה איזה היא אבידה)

יתאמץ למצא טעם חדש בכל יום בתפילות

העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים (ברכות כה:). על דרך המשל, אדם המסתכל באיזה חפץ טוב ואינו משיג אל לב מדי יום מעלות החפץ ההוא, אז החפץ ההוא אינו נושא חן בעיניו מחמת הרגל בו. ו'תחנונים' הוא לשון חן. והיינו מי ש'עושה תפלתו קבע', פרוש שאינו מתאמץ עצמו בכל יום בתשוקה יתרה יותר מיום

חברו, ונמצא זה פועל לזה הפצו, וזה לזה עד שקלם נענים. וזהו שאמרו (שבויעט לט.) 'ישאל ערבים זה לזה, פרוש ערבין לשון מתיקות, כמו (ש"ש ב יז) 'וקולך ערב', מפני שפומתיקין זה לזה בתפלתם שמתפללין כל אחד בעד חברו ועל ידי זה הם נענים, ועקר התפלה היא בפחשבה, מפני שבפחשבה יכול בנגל להתקבל תפלתו בעבור שאין עליה קטרטו.

וזהו פרוש, כל מי שיש לו צעקת לגימה על חברו, שצועק בשביל חברו שאין לו פרנסה ודומם, פרוש שפעלה תפלתו בעולם הפחשבה. הקדוש ברוך הוא עושה לו דין, פרוש שפועל רצונו הטוב ונענה בתפלתו.

(ליקוטי שושנה ד"ה אמרו בגמרא מי שיש לו צעקת לגימה)

כל רצונות הצדיק הם בשביל רצונות ישראל

'רצון' יראיו יעשה ואת שונעתם ישמע ויושיעם' (תהלים קמה ט.) נראה לתרץ על שמתחיל בלשון יחיד ומסיים בלשון רבים, וגם כפל הלשון. לפי שהצדיק אינו מתאנה לשום דבר ברצונו, כי הוא כל כך במדרגתו הקדושה שאין לו תאנה לשום דבר, אך מהיכן בא זה שהצדיק צריך לפעמים לאיזה דבר למזון או למלבוש או לכסף וזהב והדומה להם, זה הוא הכל לצרכי העולם, שהעולם צריכים לכל זה תמיד ומתאנים להם תמיד ומתפללים עליהם, רק שאין פח בידם להיותם נענים בתפלתם מפני שאין פח בתפלתם לעלות למעלה, וכשהצדיק צריך גם כן לאותו דבר ומתפלל עבורו ותפלתו הזפה עולה בלי שום פגע אזי נאחזין כל תפלות ישראל באותה התפלה ונענין כל ישראל בזכותו.

וזו היא פרוש 'רצון יראיו יעשה', פרוש השם יתברך ברוך הוא עושה רצון להצדיק שיהיה צריך לאיזה דבר ויתאנה לה, כדי 'את שונעתם ישמע' כו', שישמע תפלת הצבור ויושיעם.

(ליקוטי שושנה ד"ה רצון יראיו יעשה)

הקודם לו, 'אין תפלתו תחנונים', שאין נושאת חן בעיניו. וזהו (ישעיה לג ב) 'ה' חננו לך קוּיננו', פרוש מחמת שלך כל תשוקתנו ומקוים אִנחנו לך, לך הוא לחן לנו עד מאוד.

(ליקוטי שושנה ד"ה העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים)

להשפעות טובות צריך לזה כלי ומכשיר ועתה מה ה' אלקיך שאל מעמך כי אם ליראה כו' ללכת כו' ולאהבה כו' בכל לבבך וכו' (דברים י ב). הדקדוק מפרש מה המקרא חסר עוד מלפָּשו, שחושב ומונה כל העובדות הללו יראה ואהבה וּלְלַכַּת בכל דרכיו, ומה יש עוד לעשות שאמר הכתוב 'שאל מעמך כי אם' כו'. ונראה לפרש, דהנה הבורא ברוך הוא לא ברא את עולמו רק להטיב לברואים, אך שצריך לזה נכון ומכשיר שיוכל לקבל ההטבה, והנה המשל מי שרוצה לשלח לחברו יין או דבש ואין לו כלי נאה ויפה שואל מחברו זה שיש לו כלי נאה של כסף וממלא אותה יין או דבש ושולח לזה שהפלי שלו. והנמשל מובן, שהאדם הוא הפלי לקבל, וזה הוא הקשרו ותקונו של הפלי, דהיינו האדם שיהיה מכשיר לקבל הטובות והשפעות הבורא ברוך הוא, הוא היראה ואהבה וקיום מצוות ה' ותקותיו וכל דרכיו, ואז הוא כלי נאה ויפה, ושואל השם 'תברך הפלי הזאת, וממלא אותה כל טוב, וזה 'מה ה' אלקיך שאל מעמך', רצה לומר אימתי השם יתברך שואל מה שיש עמך, דהיינו הפלי שלך כדי למלא אותה משפעת טובו ובכוחותיו, 'כי אם ליראה' כו', רצה לומר זה בלתי אפְּשֵׁרִי, כי אם שתעבד אותו בכל העובדות התנוניים והמכרשים בפסוק, ואז תהיה כלי יפה ונאה ומכשיר לקבל, וישאל ממך הפלי שלך, דהיינו את עצמך לטוב לך כדי שיהיב לך, ועל ירך יבואו טובות והשפעות לכל ישראל, וכל להבין.

(נועם אלימלך פר' עקב)

מצוותיו, אין צריך לו יתברך עשית מצוותי, רק שזה ריח ניחוח לפניו יתברך שאמר ונעשה רצונו, שעקר רצון הבורא יתברך הוא שיהיה לאדם רצון מלא ושלם לעשות רצונו יתברך, ונמצא אחר פגנת הלב הו הן הדברים, אם כן לבו לעשות איזה מצוה לשמו יתברך ברצון מלא ושלם חשיב לפניו יתברך מיד כאלו כבר עשאה מאחר שפגנתו שלמה, ואף על פי כן ההכרחי לאדם לעשות ולגמר המצוה במעשה, כי זה בלתי אפשרי לאדם שיעמוד על פגנתו בברור שיהא בכונה שלמה ברצון מלא, גם אם ידמה לו לאדם שפגנתו פגה שלמה לעשות המצוה לשמו יתברך, לא יאמין לעצמו עד שיגמר המצוה, כי כן טבע חמור גוף האדם למנוע מלחשב מחשבות ברצון מלא ושלם. ובאמת אמרו חז"ל (ברכות י) חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאלו עשאה, והטעם הוא כדברינו הנזכרים לעיל שעקר הוא פגנת הלב, והבורא ברוך הוא הבוחן לבבות וחוקר כליות יודע מחשבות זה האדם שהיה פגנתו לשמור ברצון שלם לכן חושב לו כאלו עשאה. בשלמא מלך בשר ודם הרוצה לבחן את עבדיו, ומצוה להם איזה עבודה לעשות, אם יעשה בשלמות לא יבחן את לבבם אם פגנתם שלמה לעבדו באמת וברצון, רק אחר שיעשו וימינו את מצות עבודתו אשר צוה עליהם יראה לפי המעשה אשר עשו ויבחן קצת פגנתם. אבל הבורא יתעלה החפש כל חדרי בטן ובחן כליות ולב יודע תכן פגנתו אם היא שלמה אזי חשוב לפניו יתברך כאלו עשאה, וכן להפוך אם יעשה אדם מצוה במעשה ולא יכונן לבו לעשות ודחילו ורחימו לא פרחת לעילא.

(נועם אלימלך פר' ויחא)

הנהגות משיח לאהבי ממונ

כי תזבחו כו' לרצונכם כו' ואכלו כו' (ויקרא י ט). כי השלמים רמזים למדרגות עליונים וגדולים שהם שלום לבגלים ולמזבח ולפהנים והם רמזים להצדיק גמור שעושה שלום בפמליא של מעלה וממשיך השפעות לעולם התחתון, וכשאדם רוצה להיות כך צריך פרישות גדול לזה ולא יהיה לו רצון

עפר המצוה היא הפגנה

הנה הבורא ברוך הוא וברוך שמו יתעלה אשר קדשנו במצותיו וצונו לקיים

הוא בשלמות גדול והלכו תמיד בדבקות גדול עמו יתברך והרגלו ככך כל ימי חייתם ונעשו כלי מוכן לכך ויהיה להם קל הדבר מאד בביאת משיחנו במהרה במינו אמן סלה.
(נועם אלימלך פר' קדושים)

טעם שמלמדין את הנשמה כל התורה

משך חסדך לידעיך וצדקתך לישרי לב' (תהלים לו יא). ומתחלה נפרש הפסוק (בראשית מח ט) שאמר יעקב אבינו עליו השלום 'דעתי בני דעתי', שהוא מלות כפולות ועוד שהיה לו לומר יודע אני כו'. אך נראה, דהנה הנשמה שהיא תחת פסא הכבוד אז היא יודעת להשפיל כל התורה, כדאימא בגמרא (נה יג): וימלמדין אותה כל התורה כלה, וכיון שיצא לאור העולם בא מלאך וסוטרו על פיו, ויש לתן טעם לשבח לזה, שמתחלה מלמדין אותה, ואחר כך המלאך סוטר. ונראה לי, שמתחלה הנשמה ששוכנת תחת פסא הכבוד, ולמען לא יהא לה נהמא דכסופא היא נבראת פינדע, וזהו ההכרחי ללמודה כל התורה כלה, כי אלולי זה לא היה באפשרי להנשמה בבואה אל הגוף החמרי להתגבר עליו לשבר תאנתו וההכרחי ללמוד כל התורה שעל ידה יכול לשבר כח ותאוות הגוף.

ועוד אם לא היו מלמדין אותו לא היה באפשרי לקבל וללמד אחר כך את התורה, לכן מלמדין אותה מתחלה כדי שאחר כך בגלל תוכל לקבל וללמד התורה, אך אם היה נשאר כך בלתי סטירת המלאך לא היה תועלת בבריאתו כלל, כי לא היה צריך שום עבודה ופעלה לעבד ולשבר כח התאוה, כי היה כבר מלא תורה כאשר היו מלמדין אותו מתחלה בקדשה, בא המלאך וסוטרו על פיו ומשכו. אך אף על פי כן נשאר הרשם שגרשם בו בזה שהיו מלמדין אותו כל התורה וצריך האדם לעבד בכל כחו והתאמצותו לעורר את הרשם הנרשם בו, לבוא אל המעלה שהיה בו קדם בריאתו כמו שהיה במחצבתו מתחת פסא הכבוד.

לשום דבר כלל ולא יתאנה כי אם רצון הבורא ברוד הוא וברוד שמו, וזה פרוש כשתרצו לזבח זבחי שלמים, פרוש לעשות שלום בעולמות עליונים ותחתונים 'לרצונכם תזבחהו', תזבחו את רצונכם שלא יהיה להם רצון כלל עבורכם, כי אם רצון הבורא לבדו, וכשתעשו כך ביום זבחהם יאכל, פרוש שתאכלו הפרות בעולם הזה. 'וממחרת', שהקרו קזמת לעולם הבא בגן עדן בין הצדיקים תאכלו הוא התענוג הגדול עד אין קץ ותכלית. 'באש ישרף', שאהבת הבורא תבער בו כאשר בוערת לפרח בין הצדיקים שהקב"ה עושה להם פנים, כי שם לא יהיה אכילה שהיא תענוג גשמי כי אם אהבת הבורא ברוד הוא, וזהו 'ואם האכל יאכל' וכו', פרוש על פי שכתב בספרים שלעתידי כשיבא משיח צדקנו ימבין את העם המקורים, והצדיקים יהיו סמוכים אצלו תמיד, ואותם אנשים שהתנהגו בזה העולם בגלות כשורה אך לא היה להם שכל של אמת לעבד את הבורא ברוד הוא בכל האין והיו אהבי קמון, רק ששמרו עצמם מן החטא לפי שכלם, אז משיח מביא אותם אל הים אוקיאנוס, ופותח להם האוצרות הגנוזים שם, ומלא שם אבנים טובות וכסף וזהב הרבה מאד ונטליון משם כל חפצם והולכים לביתם ברב בצע כסף והון רב, וכשמשיח פורח לגן עדן בקדשתו הגדולה אז הצדיקים שבדור פורחים אחריו לגן עדן בכל קדשתו ופרישותו הגדולה, ואותם אנשים שקבלו טובתם ורצונם באוצרות הזהב כשרואים הגדלה הזאת הם רוצים גם כן להעשות כן ולפרח ביניהם, ואינם יכולין ממחמת כבוד משאם גשמיותם שדבקו עצמם בכסף וזהב, וזה הוא 'ואם האכל יאכל ביום השלישי', פרוש שגם ביום השלישי יהיה להם אכילה גשמיות שיקבלו תענוג מאכילתם ומכספם וזהבם 'פגול הוא לא ירצה ואכליו כו' ונכתה הנפש' כו', פרוש כי אף שיתן להם משיח כל חפצם ורצונם אבל נפשם תפרת ביום ההוא מעם הקדש בעת פריחתו לגן עדן וישארו הם למטה, מה שאין כן הצדיקים אשר חפצם ורצונם היו תמיד לעבד את הבורא ברוד

אדם, צריך להשפיל לעשותם כתקנם לבל יתערב שום סיג ופסלח.

ואחר כף צריך לתקן את הבית הוא העולם העליון, אשר הוא קשור בו, שזה עקר ביתו ודירתו של אדם.

(נועם אלימלך פר' תוריע)

עקר התקון הוא שיהיה שפל ונבזה בעצמו באמת

בגמרא (מידושוין לא) אסור לילך בקומה זקופה. פרוש, כי עקר בריאת האדם לתקן שרשו בעולם העליון ולתקן הקומה העליונה, כדכתיב (בראשית טו) 'כי בצלם אלקים עשה את האדם', פרוש בקומה עליונה וכדמותה עשה אותו שיש עולם הנקרא יד ה' עיני ה' רגלי ה', וכל שאר אברים, ואף שאין שם בעולמות עליונים שום דמיון ותאר כלל וחלילה וחלילה לדמות שם או לצייר בפחשבה כלל דבר זה שם ואין לו גוף ולא דמות כו', אלא שהעולם התחתון יש לו דמות ונאחז בשרשו בעולם העליון. העינים למשל יונקים מאותו העולמות הנקראים עיני ה', והם הנקראים עינים לא על דמותם חלילה כי אם על פעלתם שיש בעולם העליון רחמים הנקראים עיני פקיעה שמשגיח תמיד על רחמי העולם וצרכם לזה נקראים עינים, וכן על דרך זה שאר האברים בפעלתם נקראים ולא בדמותם והאדם עקר בריאותו הנה לתקן השעור קומה, דהיינו על דרך זה כשאדם עושה איזה מצוה ביזו או נתקן העולם הנקרא יד ה', וכן בקלג נתקן עולם הנקרא רגל וכן שאר האברים באיזה אבר שמקדש עצמו אז נתקן העולם השני לאבר ההוא, אבל העקר התקון הוא שיהיה שפל ונבזה בעצמו באמת, וזאת היא מדרגת הצדיקים העובדים ה' באמת לבבם. וזו הנה מעלת משה רבנו עליו השלום, שבא במדרגה גדולה כל כך הכל בשביל גדל ענותותו האמתי שהבין בעצמו שלא תקן עדן הקומה כלל.

וזה הוא הפרוש, אסור לילך בקומה זקופה, פרוש שאסור לסבך בעצמו שכבר תקן הקומה והיא זקופה כבר, אלא

וזהו 'דעת', פרוש כבר בהיותו תחת פסא הכבוד, 'בני', פרוש אף אחר כך, היינו עתה שאתה בני, דהיינו שאני בעולם הנה 'דעת', פרוש גם עתה באתי אל המעלה הראשונה כמו שהייתי קדם בואי לעולם כנ"ל 'כי מנשה הבכור' כו'.

וזה 'משך חסדך לידעך', היינו הצדיקים הגמורים שכבר עבדו ותקנו את עצמם להיותם בידיעה ברורה כנ"ל, ובדאי הן מבינים את הכל, ויודעים שכל דבר הוא לטובתנו, אף שאין נראה טוב כל כך יודעין שסוף תבוא הטוב מאותו דבר, אף על פי כן 'משך חסדך', פרוש שיהא מיד חסדים. וזה (תהלים סט יז) 'ענני באמת ישעך', פרוש ענני מן צרה זו, אף על פי שסוף הצרה בודאי לישועה, בקשתי מהשם לתברך ברוך הוא שיענני מיד לישועה כנזכר לעיל, והבו. (ליקוטי שושנה ד"ה משור)

בתחלה יתקן מדותיו

השרש לבוא אל האור האמתי הוא על ידי המדות שיתקן אדם את עצמו במדותיו מקצה הראשון ותחלתם [וכו'], ולפי דברים יתרוץ מה שיש לדקדק לכאורה בהפסוקים שלפנינו שנכתב בתורה ברישא נגעי אדם, ואחר כך נגעי בגדים, ואחר כך נגעי בתים, והלא הנגעים באים על החטא ואין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה (ויקרא יז ז), והיה ראוי לכתב מתחלה נגעי בגדים ובתים, ואחר כך נגעי אדם.

אך לפי דברינו יבאר בעזרת השם יתברך, דהתורה מלמדת האדם דרכי ה' בהדרגה כנ"ל, דהיינו שמתחלה צריך האדם לתקן המדות שבו, דהיינו הגאונה והתאנה והחמקה והשקר וההנפה ושאר המדות המגונות, אשר כל מדה לעצמה יש לה ענפים רבים עד אין מספר, וצריך האדם להשפיל מאד לעמוד עליהם, ויעזר עליהם בעזר האל, שברב רחמינו הוא הנותן בינה לאדם הרוצה בעבודתו באמת, ואי אפשר לפורטם.

ואחר כן צריך האדם כשיעשה מצוות או מעשים טובים, שהם הלבושים של

ויושעים', והגבה השמחה אצל הצדיק. ולזה
'שומר ה' את כל אהביו ואת כל הרשעים
ישמיד', היינו שמכניע הקלפה, ובזה 'תהלת
ה' ידבר ויברך כל בשר שם קדשו', פרוש
אפלו כשעושה גם כן להנאת עצמו כיון
שבזה עושה פעולה להכניע הקלפה על ידי
השמחה הזאת, והבן היטב כי נכון הוא
בעזרת השם יתברך.

(נועם אלימלך פ' וארא)

פנינים:

עברה קלה

כְּשֶׁהִיְתִי אצל כבוד מורי ורבי מורנו הרב
אלימלך שמעתי שיהיה אומר
שהוא גרוע יותר מכל אדם, ושאליתי אותו
כי בודאי הוא אומר זה בלב שלם, ואיך
יוכל להיות זה, והשיב לי למשל מי
שפדוקר בדרך עב אינו יכול להזיק כל
כך, ואם דוקר בדרך זק, אזי הדקירה
הוא ביותר והולך למרחוק, כך הוא מי
שעושה עברות חמורות חליקה, אינו מזיק
לו כל כך, כמו שמזיק להצדיק העברה
הקלה ביותר.

(אבות ישראל להמגיד מקאויניץ אבות פ"ד מ"ט)

על ידי התחברות הצדיקים - נפעלים ונעשים
כל הנסים

וכן שמעתי מפי אדמו"ר בוצינא קדישא
מו"ה **אלימלך זצוק"ל**, כששאל אותו
ביחוד הצדיק המפרסם בוצינא קדישא אחיו
מו"ה משולם זושא זללה"ה הייתי אז אצלם
כששאל אותו בזה הלשון: 'אחי, למד לי
זה שאתה הוא פעל נסים ונפלאות ומעשים
נוראים, שאוכל גם כן לפעל כך'. כלל
הדברים בקצור שהשיב לו אדמו"ר, שהוא
על ידי התחברות הצדיקים ומהבה ומהבה
רעות ביניהם, על ידי כן נפעלים ונעשים
כל הנסים, וכל הפעולות והמעשים נוראים.
והודה הצדיק הנ"ל לדבריו, ואמר 'בודאי,
כי זה עקר הכל'.

(מאור ושמש פ' בלק)

תמיד יהיה שפל ונבזה שניי עייל שניי
נפק, ואז טוב לו.

(ליקוטי שושנה ז"ה בגמרא)

על ידי שמחה מכניע הקלפה

והקבל בזה הוא כך, כשרוצים להכניע הקלפה
צריך להיות האדם בשמחה, כי כשהוא
שמח אין שם עצבות ותנוגה, כשהוא קם זה
נופל, ומשה רצה להכניע הקלפה, היינו פרעה
על ידי שכינס בישאל השמחה של גאלה,
והם לא רצו לקבל השמחה כדי שלא יבא
להם איזה תענוג. ונמצא לא באו אל
השמחה. לזה אמר משה 'הן בני ישראל
לא שמעו אלי', כלומר זה טוב שלא שמעו
אלי כדי לעשות העובדא שלהם בשלמות
בלי שום הנאת עצמם, אבל 'איך ישמעני
פרעה', רצה לומר שהקלפה לא הכניעה בזה
כיון שלא באו ישראל אל השמחה. וזה
פרוש (תהלים ד א) 'אברקה את ה' בכל עת
תמיד תהלתו בפי', רצה לומר כשאני מברך
השם בכל עת דודוע שיש כ"ח עתים י"ד
ימין וי"ד שמאל וכיון שאני עושה פעולה
בכל עתים, דהיינו אף בקלפה להכניע את
הקלפה אזי תמיד תהלתו בפי, אפלו כשיש
איזה הנאת עצמי כיון שצריך הנאה ושמחה
כדי להכניע הקלפה ובזה אין אני נופל כן
המדרגה שהיה לי תמיד תהלתו בפי.

וזהו הפרוש עצמו (תהלים קמה יט-כא) 'רצון
יראיו יעשה ואת שונעתם כו'. שומר
ה' כו' תהלת ה" כו'. כי לכאורה איך
אפשר שיהיה לצדיק איזה תאנה גשמיות,
כי הלא צריך שלא יעשה להנאת עצמו
שום דבר. אבל האמת הוא שהצדיק צריך
שיהיה מחשבתו צלולה וברורה רק לכבוד
שמים ולא להנאת עצמו, אבל איך יכנוע
הקלפה כיון שלא הגבה השמחה אצל הצדיק
פדלעיל, לזה עושה לו השם יתברך רצון
שהוא תאנה שירצה הצדיק איזה דבר,
והקב"ה ברחמיו עושה לו רצונו והגבה
השמחה אצל הצדיק ובזה מכניע הקלפה.
והפרוש הוא כך 'רצון יראיו יעשה', שהקב"ה
עושה רצון להצדיק כדי 'ואת שונעתם ישמע'

אמר לו, אני מחבר הלב שלי להבורא
'תָּבָרָךְ שָׁמוּ.

(כתבי ר"י שו"ב, קובץ בית צדיקים עמ' מג)

מִזִּיק יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים שָׁנָה בְּנִקְדָּה אַחַת

ספר הדברי חיים מצאנז זי"ע, פעם אחת
בא בעל מחבר אַחַד אֶל הַרְבֵּי ר' **אלימלך מליז'ענסק** זי"ע, ובידו חבורו על
מסכת שבת שיתן לו הספמה על חבורו,
ושאל אותו הרבי ר' אלימלך, כמה זמן
שָׁהָה בְּלִמּוּדוֹ מִסְכַּת זֹאת עַד שֶׁעָשָׂה חֲבוּר
טוֹב כָּזֶה. וְאָמַר בְּעַל הַמְּחַבֵּר, שָׁנִים אוֹ
שְׁלֹשָׁה שָׁנִים. וְאָמַר הַרְבֵּי ר' אֱלִימֶלֶךְ אֵלָיו,
בְּשִׁלְשָׁה שָׁנִים עָשִׂיתָם חֲבוּר טוֹב כָּזֶה,
'מִיִּלְךְ' הוּא מְדַבֵּק זֶה יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים שָׁנָה
בְּנִקְדָּה אַחַת, וְאִינִי יָכוֹל לְהוֹצִיא נִקְדָּה
זֹאת אֶל הַפֶּעַל.

(דרכי חיים צאנז עמ' לו)

בְּעוֹלָם הֵבֵא יַעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צְדָקָה אֶפְסִילו
לְמִי שְׂאִינוֹ רְאוּי

ספר הרב הצדיק הקדוש איש אלקים מאפסא
נ"י, פעם אחת נתאכסן אצלי הרב ר'
אלימלך ז"ל נבג"מ, ויחדתי לו בית בכני
עצמו, פעם אחת נכנסתי אצלו, ומצאתיו
שיושב ומוחשב חשבונות לעצמו, אמר הוא
ראוי לעולם הבא, וספר עם עצמו, נפשי
נפשי איך ראוי לעולם הבא, וחשב כל
דפי שיש בו, ושוב נחם את עצמו ואמר,
הלא אפילו אם איך ראוי, מכל מקום
הקדוש ברוך הוא ברב חסדו ינחילך חלק
לעולם הבא, כי הלא אמרו חז"ל (עי' סוטה
יז.) קודשא בריך הוא קים כל התורה וכו',
נחם אצלים ועשה שושבינות וגומלי צדקה
וכו', והנה בעולם הבא שאין בו לא אכילה
ושתייה וכו' מה צדקה שיך שם, אלא יעשה
צדקה עם מי שאינם ראויים לעולם הבא
לתן להם בתורת צדקה.

(שפתי צדיקים דינובין פרי' לך לך)

יַדַע טַעַם הַגְּזֵרָה וְלֹא יִכַל לְהַתְּפַלֵּל עֲלֶיהָ

שמעתי בשם הרב הצדיק הקדוש וכו' ר'
אלימלך ז"ל נבג"מ, בגזרת הקיר"ה

בְּכָל מַעֲשֶׂה יֵשׁ לְלַמֵּד הַתְּעוּרָרוֹת לְעִבּוּדַת ה'
הרבי ר' אלימלך זצוקללה"ה כששמעו מאקרית
שעורקה את בעלה השכור לאמר, הלא
עתה ימי עבודה ואיך תישן. והימים ימי
אלול היו, אמר שזה התעוררות על ימי
אלול שימי עבודת ה' המה וכדומה, הינו
כי אלקות יש בכל דבר, בסוד 'ומלכותו
בכל קשלה', וניצוצות הקדשה קוראים תמיד
אל ה'.

(דרך המלך פרי' בהעלותך ד"ה וזהו)

אֲחֻדוֹת

וכך שמעתי פעם אחת מאדמו"ר הרב
המפורסם מו"ה **אלימלך מליז'ענסק**
זצוק"ל פרוש על פסוק (ירמיהו גג כד) 'אם
יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם
ה'', שאמר הוא ז"ל רצה לומר, שאם
יתבודד אדם עצמו בחדר מיוחד בסתר,
ויהיה סגור שזהו עקר עבודה, אבל הקדוש
ברוך הוא אומר 'ואני לא אראנו' רצה
לומר, שגם אני כפיכול 'לא אראנו בו',
רק עקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו
עם בני ישראל צדיקים וקשרים, ועל ידי
זה יכול לבוא לעבודה לה' באמת ללמוד
מופעיהם הטובים.

(מאור ושמש פרי' קדושים ד"ה עוד על הפסוק
הנ"ל)

תְּשׁוּבָה סְגֻלָּה לְזַכְרוֹן

רבנו הקדוש הרבי ר' **אלימלך מליז'ענסק**,
בקש אַחַד מֵאֵתוֹ לְעוֹר לוֹ שִׁיְהִיָּה לוֹ
זְכָרוֹן, וְהַשִּׁיב: עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה, וּגְדוּלָּה תְּשׁוּבָה
שְׂמוּגַעַת עַד פֶּסַח הַכְּבוֹד (יומא פ"ג), וְהִיָּה
מִקְהִים בְּךָ וְאִין שַׁחֲהָ לְפָנַי פֶּסַח כְּבוֹדְךָ.
(רמתיים צופים, תנבא"ר פ"ה אות פה)

חֲבוּר הַלֵּב לֵה

פעם בא אצל הרב הקדוש רבי **אלימלך**
זי"ע מליז'ענסק רב אַחַד גְּאוֹן וְגְדוֹל
וְכַבֵּד אוֹתוֹ, וְשָׂאֵל לְהַרְבֵּה הַקְּדוֹשׁ אִם עָשָׂה
אִיזָה חֲבוּר, הִשִּׁיבוֹ הַרְבֵּה הַקְּדוֹשׁ ר' **אלימלך**
אִנִּי עוֹשֶׂה חֲבוּר זֶה מ' שָׁנָה וְעַדְיוֹן לֹא
נִגְמַר, אָמַר לוֹ אֲבַקְשְׁכֶם שֶׁתִּרְאֶהוּ לִי.

יותר מבאיש פשוט, וצריך לזה זכות אבות, מכל מקום אם מעשיו מרבים מחכמתו, המעשים ממליצים בעדו.

(אמרי קודש סטרעליסק)

לא להתפעל ממה שאומרים עליך צדיק אתה כאשר הזכרנו כבר בחברנו זה דברי החסיד הקדוש מורנו הרב אלימלך זי"ע,

באמרם אפילו כל העולם פלו אומרים לך צדיק אתה, היה בעיניך פרשע, שהפנה היה בעיניך פאלו אומרים לך רשע, והבו היטב. (נועם מגדים פר' אמור ד"ה או יתכן)

השעון הוא ספר מוסר הטוב ביותר

שמעתי אומרים בשם הרבי ר' אלימלך זי"ע, שאמר שאצלו הייגער איז

דאס בעסטע מוסר ספר, [השעון הוא ספר מוסר הטוב ביותר], כאשר רואה פי העת הולך והשעה העוברת לא תשוב חזרה.

(פאר ישראל עמי קלה, מתוך מכתב הרה"ק הבית ישראל מנור זי"ע)

עניני שבת קדש:

להכניס קדשת שבת בימי החול

הנה אנו צריכין למנות הימים שאנו אומרים היום יום ראשון בשבת, וכן בכל יום, וכונה בזה הוא כדי להכניס קדשת שבת בששת ימי החול.

(נועם אלימלך פר' תזריע)

בשבת נתוספת קדשה למי שמתפלל בימי החול במחשבות טהורות

כפי הנהגתו של אדם כל ימי השבוע ימי החול במחשבות טהורות בתפלה, אזי בשבת קדש נתוספת בו קדשה יתרה יותר ויותר. (נועם אלימלך פר' וישלח)

הנה לשבת בכל ימי השבוע

'היה ביום הששי והכינו את אשר ביאינו' (טו ה). להיות שכל מי שעובד עבודתו

הקמא ליצלו, תלו כל הישראלי עניהם בו. והשיב, אני מעלמא דקשוט, וכל רז לא אניס לי, ואני יודע טעמו של כל דבר, עד שגם אני הסכמתי לזה, ואם פן איך אפשר לי להתפלל על זה, אבל יש לכם לתלות עיניכם בהצדיק ההוא שאינו יודע טעמו של דבר, ושנעשה הגזרה שלא בידיעתו והסכמתו, זה יכול לצעק ולהתפלל.

(שפתי צדיקים דינוביץ פר' וירא)

למוד שני דפי גמרא בכל יום

ללמד תורה כל יום שני דפי גמרא, זה אצל הקדוש ברוך הוא יותר חשוב ויותר משפיע מלהתענות יום שלם.

(דברי צדיקים בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך)

לומר הריני עושה עצמי מרובה לשכינה

קבלתי מפורי ורבי הרה"ק ר' אלימלך זי"ע, בכל עת שהוא לומד יחשב הריני עושה את עצמי מרובה לשכינה, כדאיתא ב'שערי הציון' בתקון הנפש, ואפילו אלה פעמים ביום יאמר פן, ואמר כורי ורבי נ"י כי הגוף מתקדש מאד בזה.

(דרכי צדק אות כו)

אמירת ותן פחדך מעורר הלב

הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע צנה להחסידיים בני הנעורים, שהיו אומרים בלילה 'ובכן תן פחדך, בכדי לעורר לבכם. (תולדות הנפלאות אות קד, בשם הרה"ק ממאגלניצא זי"ע)

תפלה במחשבה

שמעתי מאדמו"ר הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע, כשצריך לאדם איזה דבר, יתפלל במחשבה ולא בדבור, שלא ישמעו המקטרגים ולא יקטרגו עליו. (ליקוטי מהרי"ל פר' במדבר ד"ה והלויים)

אדם שמעשיו מרבין מחמתו המעשים מליצים עליו

שמעתי ממורי נ"י שאמר משם הרבי ר' אלימלך זי"ע, כי לפעמים היצר מתקנא באיש אשר רוצה לעבוד עבודת ה'

מפסיות עצמם בהננעה ובדברים רפים, ובקשו מחילה זה מזה שלא יעשו ביניהם עוד מהיום מחלוקת וריב ומצה מה נפקא מינה אם אני אעשה או את תעשי, אדרבה, איש את רעהו תעזרו וכדומה, דברים של פיוס באימה ויראה, אשר כמעט בעת נשאים הקדרות עם הטשאלניט היו ידוהן מרתות מגדל הפחד. זה היה בכל ערב שבת קדש וביותר עם חשכה, והוא פלא.

(נפלאות התפארת שלמה אות רג)

הרב הקדוש ר' משה טייטלבוים בעל הישמוח משה זי"ע היה מספר כי בהיותו רב בקהלת שנאנוא היה מתפלל בחדר בו היה מתפלל הרבי ר' אלימלך והרבי ר' שמעלקא, או נפלה עליו בליל שבת קדש אימה ופחד עד סוף השבוע, ובשבת קדש שאחר זה באו בלבם אהבה ותשוקה נפלאה. והוא מוסיף, וידעתי כי מתת אלקים הוא, מכח קדשת המקום וכו'.

(ייטב פנים מאמר אבני זכרון אות בע)

לשמים ופגנתו לטוב כל ימי השבוע בכל מה שעוסק או לומד, אז בהיר הוא בשחקים ביום בא יום הששי נתלהב בקרבו אז בהירות של יום השבת אף שלא עשה עדן הננת יום [השבת], רק המעשה של ימי החול ברכו וקדשו ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו להרגיש את יום השבת קדש מיד בהתקרבו ביום הששי בבקר, ונמצא זה הדבר סימן טוב על ימי החול ההוא, אם היו בקדשה ואם היתה עשיתו נח לשמים ונח לבריות כשבא בקר יום הששי מרגיש קדשת שבת טרם בואו. וזהו ויהי ביום הששי והכינו, פרוש פשיהיה לכם ביום הששי הכנה דרבה אצלכם בפנימיות. 'את אשר יבאו', פרוש קודם שתכינו צרכי השבת יהיה לכם הכנה עצמיות זה הוא סימן. והיה משנה על אשר ילקטו יום יום, פרוש שתדע נכון שכל ימי החול היו לכם משנה, פרוש תורה, פרוש עסקיכם מסתמא היה כתורה עצמה כיון שאתם במדרגה זו הקדושה, וקל להבין.

(נועם אלימלך פר' בשלח)

ערב שבת קדש הוא בבחינת ערב יום הפפורים

שמעתי בשם רבנו האלקי מו"ה אלימלך זצוק"ל, שערב שבת קדש הוא בבחינת ערב יום הפפורים.

(אור לשמים פר' בהר ד"ה וצויתי)

פעם הראשון בבאו [התפארת שלמה] לליז'ענסק עשה רעש גדול להודיעו

אם יש מי כאן שהפיר את הרבי ר' אלימלך ז"ל. ואמרו לו שיש אשה זקנה אחת, וקראו אותה לפניו, וצוה לשאלה אם זוכרת מן הרבי ר' אלימלך. השיבה הזקנה, כי זאת זוכרת עדן כי היתה קשרתת בבית הרבי ר' אלימלך, וכל ימות השבוע היתה מתרפת ומריבה עם המשרתת השניה שהיא תעשה עבודת הבית, והשניה השיבה לה בקולה: את הולכת בבטלה כל היום האני אעשה מלאכתך, וכדומה, כנהוג בין המשרתים, אבל בבא יום ערב שבת קדש נפל עליהם פחד ואימה כמו כל ערב יום הפפורים, וביותר מבערב כמו קודם כל נדרי, והיו

ספורים:

התקרבות הרבי ר' אלימלך להמגיד ממעזריטש

ספר [התפארת שלמה זי"ע], כי אדומ"ר הרב הקדוש הר"ר אלימלך מליז'ענסק זצ"ל קודם התקרבותו אל המגיד הקדוש ממעזריטש, אם כי שמע מהבעל שם טוב הקדוש והיה בדרו והיה משתוקק לראותו, ובכל זאת לא רצה הרבי ר' אלימלך זצ"ל לסע אל הבעל שם טוב, מפני שהשם 'בעל שם טוב' לא היה ישר בעיניו. ולא היה חושש למופתים, אף פעם אחת פאשר הרבי ר' אלימלך זצ"ל התבודד בהרים נדמה לו בחזיון כי בעל שם טוב הקדוש זי"ע עומד על ראש ההר, והתנפל עצמו מן ההר ונעשה ס' רבוא ניצוצות לכל אחד ואחד מישראל, והגביה ניצוץ אחד וראה בו את כל ישראל, ונתקף נסע אחרי החזיון הזה אל תלמידו הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש

לו לאחר מאה ועשרים שנותיו, והיא אַמְרָה לְבַעֲלָה שְׁכַשְׁטֵסַע שׁוּב לְלִיז'עַנְסַק יָקָח עִמּוֹ הַפֶּסֶף וַיְחִזִּיר לְבַעֲל הָאֲכַסְנִיָּה, וַיֹּאמֶר לוֹ שֶׁהוּא חוֹזֵר מִן הַמְּקָר, וַיֵּשׁ לוֹ חֲרָטָה עַל כֵּל הַעֵסֶק.

וְכֵן עָשָׂה, וְנִסַּע לְלִיז'עַנְסַק עִם הַפֶּסֶף וְרָצָה לְהַחְזִירָם לְבַעֲל הָאֲכַסְנִיָּה, וַיֹּאמֶר לְבַעֲל הָאֲכַסְנִיָּה שִׁישׁ לוֹ חֲרָטָה עַל הַמְּקָר. אָבֵל הוּא הַבַּעַל אֲכַסְנִיָּה לֹא רָצָה לְוֹתֵר בְּשׁוּם אִפְּו, עַד שֶׁהִסְפִּימוּ בִּיגִיָּהֶם לְלַקֵּת לְדִין אֲצֵל הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ זי"ע.

וַאֲמִר לָהֶם הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהֵם צְרִיכִים לְהַמְתִּין שְׁבַקְרוּב יְבֵא אֲצֵלוֹ אַחֲוֵי הַרְבִּי ר' זושא, וְאִזּוּ יְבֵאוּ שְׁנֵיהֶם לְדִין. וְכֵן עָשׂו, וְהַמְתִּינוּ עַד שֶׁבֵּא הַרְבִּי ר' זושא לְאַחֲוֵי הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ, וְבֵאוּ הַחֲסִיד עִם בַּעַל הַבֵּית שֶׁל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע לְדִין, הַבַּעַל הַבֵּית שֶׁל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע טַעַן שֶׁהַמְּקָר הָיָה מְקָר טוֹב וְקִנְיָן גָּמוּר, וְהַתְּלַמִּיד הֶעֱנִי טַעַן שֶׁהוּא חֲשֵׁב שֶׁהוּא רַק דְּבָרִים שֶׁל מַה בְּכָר [וְעוֹרְטָל], וְאַחַר שֶׁהַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַרְבִּי ר' זושא עִנְיָנו בְּדַבָּר הוֹצִיאֵנו מִפֶּסֶק, שֶׁהַמְּקָר הָיָה לְכַאוֹרָה רַק דְּבָרִים שֶׁל מַה בְּכָר, רַק אִם יַעֲשׂו אֵשׁ גְּדוֹל מַחוּץ לְעִיר, וְהַבַּעַל הַבֵּית שֶׁל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע יִפֹּל עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ לְכַבּוֹד הַבוּרָא כֹּל הָעוֹלָמִים, זֶהוּ סִימָן שֶׁהַמְּקָר הָיָה מְקָר גָּמוּר.

וְצִנָּה הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַרְבִּי ר' זושא שִׁיעֲשׂוּ אֵשׁ גְּדוֹלָה מַחוּץ לְעִיר, וַיֵּצְאוּ הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַרְבִּי ר' זושא וְהַבַּעַל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע מַחוּץ לְעִיר, וְהַבַּעַל הַבֵּית שֶׁל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע רָץ בְּמַהֲרֵית גְּדוֹל וְרָצָה תַּכְף בְּתַמִּימוֹת לְהַפִּיל עֲצָמוֹ לְתוֹךְ הָאֵשׁ הַגְּדוֹלָה, רַק הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַרְבִּי ר' זושא עֲצְרוּ בַּעַדוֹ, וַאֲמָרוּ לוֹ הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַרְבִּי ר' זושא מֵאַחַר שֶׁבִּאָמוֹת וּבְתַמִּימוֹת רָצָה לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ לְכַבּוֹד הַבוּרָא כֹּל הָעוֹלָמִים, כְּבָר יֵשׁ לוֹ מוֹכֵן עוֹלָם הַבָּא חֲדָשׁ, וְזֶה מַה שֶׁקָּנָה מִהַתְּלַמִּיד הֶעֱנִי יְחִזִּיר לְבַעֲלֵיו הֶעֱנִי.

וַאֲמִר הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ זצ"ל, מֵאַחַר שֶׁבַעֲל הַבֵּית שֶׁל הָאֲכַסְנִיָּה, אִם כִּי לֹא הָיָה

זצ"ל, כִּי הַבַּעַל שָׁם טוֹב כְּבָר הָיָה בְּגוֹן עֵדוֹ עֲלִיו, וַאֲמִר 'כִּי הַצְּדִיק הָאֲמִתִּי יֵשׁ בּוֹ בְּחִינַת מְשִׁיחַ וַיֵּשׁ לוֹ שִׁכּוֹת עִם כָּל אֲחָד וְאֲחָד מִיִּשְׂרָאֵל, עכ"ל.
(אהל שלמה חלק ב אות ח)

מסירת נפש להקדוש ברוך הוא
סֵפֶר הַרְבִּי הַקְּדוֹשׁ יַעֲנִקְלֵעַ מִפְּשַׁעוֹוֹאֲרֶסֶק זצ"ל, שֶׁהָיָה עִנִי אֲחָד מִתְּלַמִּידי הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ, וְכַשֶּׁהָיָה בֵּא לְהַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ הָיָה מוֹתָאכְסוֹן תְּמִיד בַּקְּבִיעוֹת אֲצֵל בַּעַל אֲכַסְנִיָּה אֲחָד, וְהַבַּעַל הַבֵּית שֶׁל הָאֲכַסְנִיָּה לֹא הָיָה מִן הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים, וְהַתְּלַמִּיד אִם כִּי הָיָה עִנִי גְּדוֹל וְלֹא הָיָה לוֹ פְּרוּטָה אַחַת לְתֵת נְדוֹן לְבוֹנֵתָיו, מְכַל מְקוֹם אִף פַּעַם לֹא הָיָה מוֹזְכִּיר אֲצֵל רַבּוֹ הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ אֵת מַצְבּוֹ הַגִּשְׁמִי.

פַּעַם אַחַת כִּשְׁנַסַּע הֶעֱנִי הַנַּ"ל לְהַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ וְהַתְּאֲכַסוֹן אֲצֵל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע הָאֲכַסְנִיָּה הַנַּ"ל, אָמַר לוֹ הַבַּעַל הַבֵּית בַּעַל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע, שָׂאֵם הוּא רוֹצֵה לְמַכּוֹר לוֹ אֵת חֲלָקוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, אִזּוּ הוּא נוֹתֵן לוֹ תְּמוּרַת זֶה נְדוֹן לְכָל בְּנוֹתָיו. וְהוּא לֹא עָנָה לוֹ. וְכַשְׁנַסַּע חֲזָרָה לְבֵיתוֹ, שָׂאֵלָה אוֹתוֹ אֵשְׁתּוֹ אִם הוּא כְּבָר הוֹזְכִיר פַּעַם אַחַת אֵת מַצְבּוֹ הַגִּשְׁמִי לְרַבּוֹ הַרְבִּי ר' אֱלִימֶלֶךְ זצ"ל, עָנָה לָהּ שֶׁלֹּא הוֹזְכִיר, שֶׁהוּא אִינוֹ יָכוֹל לְבַלְבֵּל אֵת רַבּוֹ בְּדַבְּרָיו הַגִּשְׁמִיִּים, רַק הוּא סֵפֶר לָהּ אֵת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה לוֹ עִם בַּעַל הַבֵּית שֶׁל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע, שֶׁאֲמַר לוֹ שֶׁהוּא מוֹכֵן לְתֵת לוֹ נְדוֹן לְכָל בְּנוֹתָיו תְּמוּרַת חֲלָקוֹ שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, אֲמָרָה לוֹ אֵשְׁתּוֹ שָׂאִין לוֹ בְּרִיָּה רַק לְמַכּוֹר אֵת חֲלָקוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא לְבַעֲל הָאֲכַסְנִיָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְחַתֵּן בְּנוֹתָיו, וְלָרֵשׁ אִין כָּל. וְכַשְׁנַסַּע שׁוּב לְלִיז'עַנְסַק וְהַתְּאֲכַסוֹן אֲצֵל הַקְּרֶעַטְשְׁמַע הַנַּ"ל, אָמַר הַתְּלַמִּיד הֶעֱנִי לְבַעֲל הַבֵּית שֶׁל הָאֲכַסְנִיָּה, שֶׁהוּא מְסִיִּים לְמַכּוֹר אֵת חֲלָקוֹ שֶׁל עוֹלָם הַבָּא, וְהוּא הוֹצִיא תַּכְף אֵת כֶּסֶפוֹ וְנָתַן לוֹ אֵת הַנְּדוֹן לְכָל בְּנוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁהָיָה מְדַבֵּר בִּיגִיָּהֶם. וְכַשְׁחֲזָר לְבֵיתוֹ עִם הַפֶּסֶף, וְסֵפֶר לְאֵשְׁתּוֹ שֶׁכְּבָר עָשׂו הַמְּקָר, אֲמָרָה לוֹ אֵשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא מוֹתְחַרְטֵט עַל כָּל הַמְּקָר, שֶׁמָּה יְהִיָּה

והנה הנער 'אבנר' הנ"ל ה'ה' לו רחמנות על האיש הנה, ורץ אחריו וצעק בקול, עמדו עמדו, פי שבו הרזופים לביתם. ועמד ושאל לו: מה אתה רוצה בני. והשיב העלם: הלא כבודו יש לו הפסד מעות דרשה, לכן תקבלו ממני כסף הנה. שאילו הרבי ר' אלימלך מאין לך כסף, הלא כסף גולה הוא, ממון אביך. השיב העלם אבנר: אל נא, הלא אבי נותן לי ארבעה גדולים בכל יום יום, וקבלתי על ידו סך מסים שמנה זהובים, לכן תקחו נא ממני, פי כן שחר הדרשנים. הרבי ר' אלימלך ראה את צדקת וישר לבב עלם קטן כזה, לקח ממנו, וישאלו בן יקר במה אברךך, השיבו: ברכוני במה שתצו, ונתן ידו על ראשו וברכו שיהיו מחתנים.

הנער הקטן הנה נתגדל בעשירות בתורה וגדלה ונשתדך עם נכדו או מבניו עם נכד הגאון הקדוש אוהב ישראל מאפסא שהיה גם נכד הרבי ר' אלימלך, והנשואין היה אחר פטירת הרבי ר' אלימלך, רק ה'אהב ישראל' נסע לזארנאווא, ועל התנהגות הזאת היו שבעים צדיקים עם בגדים לבנים [-ווייסע איבערעס], ובתוכם היה הרבי מלבלין והיהודי הקדוש, וכאשר שאל ה'אהב ישראל' את המחתן ר' אבנר מאין זכה למחתנים כאלה. וספר מעשהו שהוא בעל צדקה ומכניס אורח וכדומה. ואמר: לא משום זה זוכין לזאת, חשב נא עוד מעשיו. וחשב והשיב, ועל הכל השיב ה'אהב ישראל' פי לא משום זה זוכין לזאת. זכר נא אולי עשית דבר גדול בימי קטנותך, ונזכר ר' אבנר ממעשה הזאת שהציל ועשה טובה לבעל דרשן אחד. וכשסיים אמר לו ה'אהב ישראל': ציר נא לי תאר הדרשן. השיב ר' אבנר: איש גבה קומה בעל שער וזקן מגדל ואזור במתניו: השיב לו: הלא זה רבנו ר' אלימלך, ומברכתו זכית לזה שנהיה מחתנים. (נפלאות התפארת שלמה אות א-ב)

מדות הצדקה של הרבי ר' אלימלך זי"ע
דרבו בקדש של הרבי ר' אלימלך זצלה"ה היה, פי לא היה רשאי ללון בביתו

מהצדיקים הגדולים, רק איש פשוט, מכל מקום פיון שהיה בו מדה טובה לב טוב והיה בעל חסד, זה הביאו לזה שבא למדרגה למסר עצמו בפעל קמט ובתמימות לכבוד הבורא כל עולמים.

(בית אלימלך אות כב)

הפרת הטוב

ספר התפארת שלמה שהרב ר' אלימלך מליז'ענסק זצ"ל קודם התגלותו היה משוטט נע ונד וסבל גלות להחזיר עם קדש בתשובה, והיה לבוש בגדים פשוטים, וארץ בדרו היה, גבה קומה וזקן מגדל ושני קאלטעניס בזקנו. ובא פעם אחת לעיר זארנאווא והלך להפרינס החדש לבקש רשות לומר דרשה בבית המדרש, ולא רצה פי היה נראה לו לאיש פשוט, והוא הפציר בו ולא פעל עד שגערו בניזיפה צא מביתי.

ולהפרינס הנ"ל היה לו בן קטן שמו 'אבנר', יחיד ורף לאביו ולאמו, והתחיל הקטן לבקש מאביו שיטן רשות לארח הנה לדרש, פי מה יפסיד אם ירויח הארח איזה זהובים, הלא מסתמא אם רוצה לומר בודאי יכול הוא. הפרינס נתרצה לבקשת בנו אהובו, ונתן לו פיתקא לשמש העיר, והשמש דפק על דלתות שערי העיר. ויתאספו כלם לבית המדרש לשמע הדרשה. והאיש המוזר להם עלה הבימה לדרש, ולא אמר כלום רק הביט פה וכה לארבע רוחות ומראה בעצמו בתנועות וכריעות כמו שמחפש למי, ושאלוהו למי מחפש, הלא כל בני העיר המה בפה, והשיב להם שיש פאן סרחון נאוף רחמנא לצלן. ועל ידי זה חמתם בערה בו, ורצו אליו להכותו מכה רבה. והרבי ר' אלימלך ברח לנפשו מן הבימה לחוץ, ורצו ודרפו אחריו, והוא ברח בארחות עקלקלות עד שלבסוף ברח לשער החצר רחוב, והוא רץ והם אחריו עד שהגיעו ומצאו את השוחט ובודק דמטא עם ארמית רחמנא לצלן, ושוב לא רדפו אחריו, והבינו פי צדיק קדוש איש מופת הוא, והלכו חזרה לביתם, והוא הלך לדרך.

לאיזה אכסניא והוליד עמו עבורי מעות ונחשב מעות שלי ולזה לא יכלתי לישן, על כן לכו נא ונחפשו ושאלו בהאכסניות אשר מתאכסנים חסידים שמה ונחפשו אולי בא מי מהחסידים אלי, וכן עשו, והלכו ושאלו בכל האכסניות עד שמצאו בהאכסניא אשר לן שמה הרב החסיד ר' ליביש משידלאווצי הנ"ל. ואמרו לו הרבי צריך לכם לכו מהרה אליו, פן אין יכול לישן מקדם עד שתלכו לקבל פניו מתחלה. והחסיד הנ"ל לא התמהמה מאומה, רק הלך בזריזות, ונטל עמו כל הקוויטלעך והפדיונות אשר נתנו לו והלך לבית מרון. ויהי כאשר ראה אותו הרבי נתן לו שלום, ואמר לו תן לי מהר כל המעות אשר ישנו בידך עבורי ותענע ותוריק כל פסי בגדיך, ואל תשאיר בידך אף פרוטה אחת מהפדיונות אשר נתנו בידך עבורי. וכן עשה ונתן לו כל המעות אשר היה לו עבירו.

(התגלות הצדיקים עמ' כג)

אמונת צדיקים

בעירה ליז'ענסק היה דר איש אחד שהיה מתנגד גדול להרבי ר' אלימלך זי"ע, ונסה תמיד לצער בעדו, וכשספרו להרב הקדוש ר' אלימלך זי"ע מוננו, אמר שלא יעשו לו מאומה, והוא כבר ירגיש את זה לעת זקנותו.

לימים נתמנה לרב באיזה עירה, וכשארכו לו הימים לעת זקנותו נעשה ויחמא לצלן משתק על גופו, עד שלא היה יכול להניע אף אבר אחד מאיבריו. ומאחר שבתקופה ההיא נתפרסם כבר הרב הקדוש מהר"ש מבעלזא זי"ע בכחו הנפלא לרפא חולים על ידי משמוש במקום חלי, על פן היגיע ראשי קהלה של אותה עיר לבעלזא, ובקשו ממרון מהר"ש מבעלזא כי היות והרב בעירם נחלה לא עלינו עד שאינו יכול לנסע בעצמו מגדל חלשתו, מבקשים שהרב הקדוש מבעלזא יטריח את עצמו לבא לעירם לרפאות את החולה. השיב להם, שמאחר שהחולה אינו מאמין בצדיקים, אינו יכול לרפאותו.

שום מעות אף פרוטה אחת, וכן הרגל במדה זו עד שלא היה יכול לישן בשום אפן, באם היה מנח באיזה מקום או באיזה תבה שום מטבע, וכן קרה כמה פעמים שקם ממוטתו בלילה שלא היה יכול לישן עד שהקרוה לחפש ולבדוק בחורין ובסדקים עד שמצאו איזה מטבע קטנה אשר היתה מנחת בחורי שלי כיס של איזה מלבוש או איזה תבה ובער את המטבע, הינו ששלו לאיזה איש עני, והוא הלך לישן, וכן ידוע ומפורסם לכל, גדל הפלגת צדקת פזונו ונדבת לבו עד אשר אין לשער, וכל אשר לו נתן לעניים.

פעם אחת בא איש חסיד אחד מפולין מעיר שידלאווצ'י הרב החסיד המפורסם ר' ליביש שידלאווצ'ער זצ"ל למרון הקדוש הנ"ל על שבת קדש, וינע פי בא להעיר ליז'ענסק אחר חצות הלילה, והימים מי חרף חשף ואפלה, ושלג וגשם היה על פני כל הארץ, לזאת לא רצה הרב החסיד הנ"ל לילך לבית מרון רבי ר' אלימלך עוד בלילה להקביל פניו, כי מאד היה קשה עליו הדרך מרב גיפות וחולשא דאורחא, רק היה ברצונו לישן מקדם, ולמחרת בבקר כאשר ינוח מעט מעמל הדרך ילך לבית מרון.

ומלפנים בימים ההם היה המנהג, כאשר היה נסע איש חסיד אחד להרבי היו כל החסידים נותנים לו קוויטלעך ופדיונות לתן עבורם להרבי, כי הנסיעות היו קשים אז מוכד הדרכים, ומאין אז רכבי ברזל כבודותינו, והרב החסיד הנ"ל גם הוא היה מוליך עמו הרבה פדיונות וקוויטלעך מעירו ומשאר עירות אשר נסע דרך שם לליז'ענסק מכל החסידים דשם.

והרבי הקדוש כאשר רצה לישן בעת ההוא, הרגיש שיש פחת רשותו איזה מעות אשר אינו מניח לו לישן, לזאת התחילו פלם גביתו לחפש חפוש אחר חפוש בכל המקומות אשר הדרך להכניס שם מעות, ובסדקי ובחורי כל הבגדים והפלים אשר היו שמה, אבל לא מצאו מאומה. אז אמר להם מרון הקדוש, אולי בא איש חסיד

ספר נעם אלימלך אין מי ששייגנו נעם אלימלך אין מי ששייגנו, כי הוא קלו מדרגות גדולות. אף על פי כן, כל אחד טועם לפי מעשיו.

(נתיב מצותיך, שביל התורה אות לב, הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע)

ספר נעם אלימלך עמוק עמוק **ספר הקדוש** נעם אלימלך קלו אור צח צחצחות עמוק עמוק עד למאד, אם תזכו להבין דבר אחד מדרביו.

(היכל הברכה פרשת בראשית לג.)

הרב קדוש רבי מנדל מרימנוב, אמר, שבערב שבת קדש אחר המקנה יכול להבין היטב קטע 'נעם אלימלך'.

(אהל אלימלך אות קצב)

הרב הקדוש רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע אמר על עצמו: בערב שבת קדש אחר הטבילה במוקנה טהור, אם יש לי זכות וסיעתא דשמיא אני זוכה לפעמים להבין מאמר ב'נעם אלימלך'.

(נחלת צבי)

הרב הקדוש רבי חיים מקוסוב זי"ע קבע שעור בספר 'נעם אלימלך' בערב שבת קדש אחר המוקנה, ואמר: שזמן זה מסגל להבין אמרותיו הק'.

(אבן שתיא)

התקרבות בעל צרונת הבשם לחסידות על ידי **ספר נעם אלימלך**

בין העברים בעיר טשארנא, נקלע פעם אחת לשם אורח נכבד מארץ פולין, חסיד מסגל ועובד ה'. וכאשר נפגש האורח עם רבנו [-הערוגת הבשם], ספר לו מגדל קדשתו ורוממות מדרגותיו של הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, ויהי כאשר השיב לו רבנו שמימי לא שמעו עדין מוקנה, ואינו יודע עליו מאומה, תמה עליו החסיד הנ"ל ואמר לו: בודאי יודע הנך מי הוא, הלא

בשמע זאת, נסו מתחלה לשנע דעתו של הרב הקדוש מבעלזא, ואמרו, כי הרב שלהם פן מאמין בצדיקים, אמר להם, שהם ישאלו את החולה בעצמו אם הוא מאמין בצדיקים. חזרו ראשי ההקלה לעירם ושאלו את החולה בעצמו אם הוא מאמין בצדיקים, ולגדל פליאתם ראו שאף שאינו יכול לנענע אף אבר אחד מאבריו רחמנא לצלן, עם כל זה הוא מתאמץ לנענע בראשו, לרמוז להם שאינו מאמין בצדיקים.

או אז נהגלה רוח קדשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע שאמר עליו מפר, שחסר אמונתו בצדיקים הוא ירגיש לעת זקנותו. (ארחות רבותינו ע"ס צעטיל קטן עמ' קמב)

ספרו הקדוש 'נעם אלימלך'

מי שילמד ב'נעם אלימלך' בודאי ימצא בו כל רצונו

וכה אמר [הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע], אין לך מצוה גדולה מזו, כי אף שונראין הדברים פשוטין לפי ראות העין לכאורה, אבל פשיבא איהו אדם צדיק וישר וחקם, וילמד בזה הספר, בודאי ימצא בו כל רצונו, ויגוה יאות הדבר אלי, עד כאן לשונו.

(הקדמת בנו הרה"ק אלעזר מליזענסק זי"ע לספה"ק 'נעם אלימלך')

הנעם אלימלך הוא צנא

שמעתי מומרי ורבי איש אלקים קדוש מורנו אלעזר בן הרב בעל 'נעם אלימלך' נבג"מ שספר, ששאלו אותו על אביו הקדוש בעל 'נעם אלימלך' מה צוה לפני מותו, והשיב, אם תרצו לדע צנאת אבא, דרשו מעל ספרו 'נעם אלימלך', שכ"ב שנה לפני מותו אמר הדברים אלו שבספרו, וידעתי שפקל יום ויום מצוה מחמת מותו, עד כאן, ודברי פי חכם חן.

(הרה"ק רבי משה מסאמבור, תפלה למושה פרי בראשית ד"ה והנה אמרו)

חשב ויהי בטוח בעצמו, שבדאי כמו שהוא מרגיש בו טעם מתוק וערב, כן ירגיש בו חברו, וגם בו יתעורר תשוקה וחשק גדול להגות בו. אולם לאחר שרבנו סיים לחזר לפניו מדברי הספר, נענה לו וידו הנ"ל: איני יודע מדוע הנך מתפעל כל כך מחדושים אלו, כבר שמעתי חדושים יותר טובים מאלו. אולם רבנו כבר זכה להשיג רום מעלת הספר ותפארתו, והרגיש בקדשה העצומה הגנוזה בו, וקבע לו שגור קבוע בספר זה, ויהי חוזר עליו בעל פה.

בנו של רבנו, כבוד קדשת הגה"צ בעל 'וגד יעקב' זצ"ל מפאפא ספר, שפעם אחת כאשר היה במרחץ במארינבאד, אצל מרן הרב הקדוש רבי ישכר דב מב'עלזא זי"ע, בקש ממנו מרן הרב הקדוש, שיספר לו פיצד נתקרב אביו לדרך החסידות. ובתוך השיחים, ספר לו העובדא הנ"ל עם הספר הקדוש נעם אלימלך. נענה על זה מרן הרב הקדוש זי"ע ואמר, שבאמת חדוש גדול הוא בעיניו, שאותו תלמיד חכם לא הרגיש במתיקות ספרו של הנעם אלימלך. כי באמת אף על פי פשוטו, גם לאנשים פשוטים שאינם משיגים ענינים גבוהים ורמים רק את פשוטות פרוש הפתובים, הספר טוב ונחמד עד מאד, חוץ ממה שיש בו גבוה מעל גבוה.

(תולדות ערוגת הבשם ח"א עמ' קלג-קלד)

ציון הקדוש בליז'ענסק

הישמח משה' שלח שלוחים להתפלל על הציון בליז'ענסק

כשבנו של הרב הקדוש רבי משה טייטלבוים בעל הישמח משה', הרב הקדוש ר' אליעזר ניסן חלה והגיע עד שערי מות, לקח הישמח משה' שני אנשים קשים ושלח לליז'ענסק על הציון של רבנו הקדוש הנעם אלימלך, ואמר להשלוחים, כאשר תבאו לחצר בית החיים תאמרו, אשר אנחנו מנודים פרוטה לצדקה בעד הנשמה אשר תלך ותגיד

הוא המחבר של הספר הקדוש 'נעם אלימלך', אולם רבנו שלא שמע עדין על ספר זה, השיב לו: שגם על ספרו לא שמע עדין.

מששמע החסיד את דברי רבנו, גדלה אצלו התמיהה ביותר שאת, היתכן כזאת, שלא ידע מספר הקדוש 'נעם אלימלך' וממחברו. והבטיח לו אותו חסיד, כי בשבוי אם ירצה ה' למקום מגוריו, ישלח לו תכף את הספר הנ"ל. ואכן כן עשה, ולאחר תקופה קצרה, הגיע לרבנו הספר הקדוש נעם אלימלך על ידי הבי הדאר.

רבנו נתרגש מאד בקבלת הספר, שהרי שמע מפי אותו חסיד מפולין, שבשב קדשת המחבר וספרו. אולם משהתחיל ללמד בו, לא הרגיש עדין גדל התעוררות דקדשה אשר דמה בנפשו להרגיש, לפי מה ששמע מפי אותו חסיד נעלה על עצם קדשת הספר ומחברו. אמןם בשפלות רוחו, תלה תכף את החסרון בעצמו, שמוסתמא אינו ראוי להבין דברי קדשו. ולכן סגר את הספר, והתחיל להתפלל תפלת 'אהבה רבה' בכיזית עצומות ובהשתפכות הנפש, עד שנסמע קול בכיזיתו בכל חדרי הבית, אחותו שהיתה בחדר הסמוך, מששמעה את הקולות יוצאים מחדרו של רבנו, נבהלה מאד לשמע את בכיזיתו, ומהרה לראות אם ארע לו חס ושלום דבר מה. ככה האריך להתפלל ולשפך נפשו לה', שיאיר ה' את עיניו, ויזכה לטעם מנעם הספר הקדוש הלוה.

בסיום תפלתו, פתח רבנו שוב את הספר

ללמד בו, ואז התחיל כבר להרגיש את מתיקת הספר וקדשתו, וכבר בפאמר הראשון שלמד, נכנס בלבו התעוררות גדולה ועצומה כל כך, עד שלא היה יכול לפרש הימנו, וקרא וישנה ושלש מאמר זה כמה פעמים. לעת ערב, נקבש רבנו בבית המדרש עם רעו ועמיתו, אהד מהתלמידים חכמים המפוקסמים בעיר, ובתוך השיחים הגיד שיש לו בביתו ספר יקר ונכבד, הספר הקדוש נעם אלימלך, והתחיל לחזר לפניו כמה וכמה חדושי תורה ממנו. רבנו

הנה אל יתפלא הקורא כי כפי הראות על הציון הקדוש בליז'ענסק יש גדר סביב להקבר ואי אפשר להיות שם בפשוט ידים ורגלים, אולם תדעו שהגדר נעשה זמן רב אחר כך בפקדת הרב הקדוש הר"ש מרדאמסק זצ"ל בנודע לכל.

(אוהל אלימלך אות קצ)

ופעם אחת עשה [התפארת שלמה] סעודה גדולה בליז'ענסק לכבודו, ובאמצע הסעודה פתאום עמד התפארת שלמה זצ"ל מלא קומתו, וכל האנשים כאשר ראו כי עמד מהשלתן עמדו קלם, אחר כך גחין ולחיש לבנו אדמו"ר הרב הקדוש בעל חסד לאברהם זצלה"ה שעמד מפני הרבי ר' אלימלך זי"ע ששא אל שלחנו, ואמר עוד שכל מי שהיה אצל שלחן זה היה לו כפרת עונות כמו ביום הכפורים מחמת שהרבי רבי אלימלך זי"ע היה שם.

(אהל שלמה חלק א אות מז, נפלאות התפארת שלמה אות רמז)

איש אחד היה צריך ישועה גדולה, ופקד עליו [התפארת שלמה] שיבוא לליז'ענסק ביחד עמו, אז באה אליו אשה מנכדי הרבי ר' אלימלך שיש לה בת ראויה לנשואין ואין לה כסף מוצא, ואמר אדמו"ר אל האיש הנ"ל, עתה באה עת ישועה עבורך, תן סך שש מאות רבל כסף, אף כי אין דרכי בביתי לדרש כסף הרבה, אבל לכבוד הרבי ר' אלימלך לצורך נשואי נכדו הנני מכרת, והאיש קים זאת ונא לביתו והצליח בישועה גדולה.

(נפלאות התפארת שלמה אות רמח)

פעם אחת אמר [התפארת שלמה]: כל העולם בודאי תמהים, היתכן הרב מרדאמסק ישע לליז'ענסק על הציון, ומאי טעמא על ציון הצדיק הזה ולא על ציון אחר, ובטח אם נכתב שאלה ותשובה להגאון ר' שלמה קלוגער [זצ"ל מבראד] בודאי יכתב ויארץ כמה תשובות ארכות וחדושים על זה. אבל מי שידע מפני מה בארץ ישראל ישנן שם קברי נביאים, וגללים, שופטים, תנאים, ואמוראים, ועל שום ציון

לנשמת הרב ר' אלימלך כי באנו על הציון שלו להתפלל לה, ואז ירוצו כל הנשמות הנמצאים שם בעת ההוא להגיד ולהודיע להרב הקדוש, ושם בעולם האמת דבר יקר הוא אצל נשמת המתים אשר יכולים להשתפר פרוטה שנותנים לתועלת נשמתם, על כן כל אחד ירצה להקדים למען יזכה הוא במצות הפרוטה, ואחר כך תלכו על קברו להתפלל בעד בני, וגם תשיחו במקונו על המורה שעות באיזה שעה שתהיו שמה, פה אומר להם וכן עשו.

ופתאום הקיץ בנו הגדל אשר הוא שוכב על ערשו כמתעלף בתדר הסמוך לחדרו [שקורין זייטין שטיבל], וקרא אבי אבי, וכאשר בא אליו, אמר לו מעתה אקום מחליי בעזרת ה' יתברך ואהיה מעתה בבריאות השלמות, ושאלו מאין ידעת זאת בני, והשיב לו, שבזו הרגע היה אצלי איש יהודי, וציר תארו ותמונתו פתמונת הקדוש הרבי אלימלך ז"ל, וברך אותי והבטיח לי שאהיה מעתה בריא אולם, ותכף הביט אביו הקדוש על המורה שעות, ואחר זה כאשר באו השלוחים אל ביתו ראה שהיה במקונו אותו שעה שהיו על הציון.

(תהלה למושה הנדפס בתחילת ישמת משה על נ"ד)

התפארת שלמה בציון של הנעם אלימלך

דרכו בקדש [של התפארת שלמה] היה שנסע הרבה פעמים לליז'ענסק על ציון הקדוש של רבנו אדמו"ר הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זצ"ל זי"ע, והיה לו בזה ענין גדול כמפרסם בין החסידים, והוא תקון שם שיאיר על קבר איש האלקים נר תמיד, וגם תזק שם האהל הקדוש שלו, וננה בית חוקה מדמיו.

והיה לו שם בליז'ענסק סמוך לציונו הקדוש מקום מיוחד מחמת שהיה כהן ולא היה יכול לנגס להציון פניקה, והיה שם פעמט כל היום ולמד והתפלל שם ונטל פתקאות ופעל שם הרבה מופתים.

(אהל שלמה חלק א אות לא, מז)

קדשו, ושואל בכסופין: 'הראים כבר את העיר ליז'ענסק...'

כאשר קרבו ועמדו סמוך להעיר, הראו בני החבורה לרבנו ואמר: זה היא העיר 'ליז'ענסק'. רבנו נתרשש מאד לשמע דבריהם, והורה להם לשזור 'הלל'. בבאם העירה, פנו והלכו לבית אכסניא ללינת לילה, והסכם ביניהם שלמחרת היום לאחר תפלת שחרית, יעלו להשתטח על ציון קדש הקדשים הרב הקדוש מליז'ענסק זיעוכי"א.

למחרת היום השפיעו כל בני החבורה קום, והלכו לטבל בהמקוה טהרה שטבל בו הרב הקדוש רבי אלימלך זי"ע, ואחר כך פנו והלכו להתפלל שחרית בצבור. רבנו עבר בעצמו לפני התבה בהתלהבות עצומה, ולאחר התפלה נתן תקוה יין שרף ומזונות, ומשם הלך בראש החבורה להציון הקדוש באימה ובריאה. רבנו האריך שם מאד בתפלות ובתחנונים בהתרגשות גדולה ועצומה.

(תולדות ערוגת הבשם ח"א עמ' קלג-קלד)

בשנות השואה הגדולה שפגעה בבית ישראל באירופה כאשר גודדי הנאצים עברו על פני העירות בפולין ובגליציה להשמיד את כל תושביהן היהודים הגיעו גם לליז'ענסק והשמידו את כל יהודי העירה ורק אחדים מהם נעלמו על נפשם לבית החיים ומצאו מקלט סמוך לאהלו של הרבי ר' אלימלך הנשקף על פני העירה, הרוצחים שסימו את מלאכתם לרצח את כל יהודי העירה ולא השאירו איש מהם בחיים, פנו לעבר בית הקברות כדי לחלל את כבוד המתים, הם נגשו אל האהל והחלו להרס אותו, אך כשפרצו את הקירות והחלו לחפר בקרקע, הפתעו לראות איש מעטר בתכריכים השוכב במקומו האהל פניו מאירות וכלו אומר כבוד מרב פחד ובהלה נמלטו הרוצחים, וכך נצלו היהודים אשר חפשו שם מחסה, וברחו לעירות, ומהם שנשארו לחיים כדי לספר את גדלו של הרבי ר' אלימלך שזכותו מגנה לעולמים.

אין עושין הלולא רק על ציון רשב"י וציון האר"י ז"ל, מי שידע זאת יודע וגם יבין את זאת, עד כאן דברי, והוא פלא. (נפלאות התפארת שלמה אות רנב)

פעם אחת בעודו מוכן [התפארת שלמה] לדרך נסיעתו מליז'ענסק לביתו, באו פמה וכמה אנשי נכדי הרבי ר' אלימלך אשר עוד לא נתן להם מעות פרדה, אבל אז לא היה נמצא אצלו עוד מעות חוץ להוצאות הדרך. ובכל זאת לא רצה מלקומץ ידו שילכו בפחי נפש, כי נכדי הרבי ר' אלימלך הפוה, אז אמר עתה אני מקרח והנני מוכן ומזמן לקבל פתקאות ופדיונים ממי שצריך להנשע. ורבים מהרו לרוץ אז להרב הקדוש מראדאמסק ולקלם פעל כל אחד ואחד מבקשו וקבץ קסף רב, ותכף חלק לכל הסכום שקבץ לנכדי הרבי רבי אלימלך ולא נתן שישאר אצלו פרוטה אחת חוץ הוצאות הדרך.

(זכות ישראל מהדורא תנינא ערך הרה"ק ר' שלמה מרדומסק אות יב בקובץ היכל בעש"ט גליון כה)

נסיעה של ערוגת הבשם לציון קדשו של הנעם אלימלך

נפלאות היתה התקשרות רבנו [הערוגת הבשם זי"ע] בהאי ספרא קדישא נעם אלימלך ומחברו, ובכסופא קדש נשא זכרו ותפארתו בדבקות עלאה, עד כי באחת מנסיעותיו להסתופף בצל רבו מן הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאנאו זי"ע, עם אחות מרחמוהי עשרה תלמידים אהובים וחביבים שהצטרפו לנסיעתו, גמר רבנו בדעתו לנסע משינאנאו לליז'ענסק, להשתטח על ציון קדשו של רבן של ישראל הרב הקדוש ר' אלימלך זי"ע בעל 'נעם אלימלך'.

במשך כל הדרך משינאנאו לליז'ענסק היה רבנו שרוי בהתרגשות רב, בהתבוננו להיכן פניו נועדות, ובזמן מועט ידרכו רגליו על אדמת קדש, עיר משפן כבודו ומנוחת קדשו של האי קדוש אלקי, רבן של ישראל הרבי ר' אלימלך זיעוכי"א. ומדי פעם בפעם, היה מפסיק ממשחשבות

- יומא דהילולא -

הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע

קדשת ארץ ישראל

הרה"ק משינאווא זי"ע אמר, האדמה בליז'ענסק יש בה קדשת ארץ ישראל.

(רבינו הקדוש משינאווא ח"ב עמ' תשעה)

הרב הקדוש מהר"י מפעלזא על הציון בליז'ענסק

הרב הקדוש מהר"י מפעלזא זי"ע היה פעמים בעיר ליז'ענסק והשתטח על קברו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, פעם אחת נסע לשם מלעמבערג, בעת שהתכנסה אספת הרבנים, בהיותו שם היה ער כל הלילה כשהוא מסתגר בחדרו, ובבקר השכם התפלל בחפזון ועלה על הקבר, בהגיע להאהל השתטח על הציון כשדמעות זלגו עיניו, פניו נשתנו עד לבלי הכר ובקש מסובגיו להתבודד, ונשאר לבדו באהל זמן רב, לאחר כמה שעות יצא מן האהל, ואמר: אלולא הרבי ר' אלימלך לא היה נותר היום יהודי בעולם.

בדרך יציאה מהאהל לא נחה דעתו עד שבא איש פפרי, ואמר, דער רבי זאל האבן געפולט אלעס גוטס [ז'הי רצון שפעל הרבי בפעולותיו כל טוב]. ואז נחה דעתו כי אמנם היה רצונו שיברכו אותו בברכה זו.

(י"ג אורות ח"ב עמ' רע, בשם הרה"ק מהר"י מפשעווארסק זי"ע)

תפלה קדם התפלה

ספר הסבא קדישא מראדושיץ זי"ע [ה"ה הרה"ק ר' ישכר מראדושיץ זי"ע] שבילדותו בעת שהיה אצל הרב הקדוש רשכבה"ג מרן הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, ועמד עם איזה חסידים מהחבר'א קדישא שלו ומשיח עמיהם לפני בית הרב הקדוש הנ"ל, ובתוף כך ראו אנשים גבוהי קומה מאד שהלכו במהירות לבית הרב הקדוש מליז'ענסק, ובהגיעם אל פתח חדרו כפפו קומתם והלכו לתוכו, והרב הקדוש סגר הדלת ופניהם לא ראינו רק אחוריהם ותיכף נעלמו מעינינו, אז הבנו כי לא דבר ריק הוא. והספם בינינו לשאל את פי הרב

לאחר תבוסתם של הנאצים כשהחלו שרידי יהודי גליצ'א פליטי השואה שנסארו לפליטה לחזר לעירות מוצ'איהם נתגלתה לעיניהם השואה לכל מוראותיה תושבי ליז'ענסק שחזרו לעירת מולדתם מצאו אותה ריקה מתושביה היהודים, אף בית הקברות העתיק חלל על ידי הצוררים, אולם התושבים הנכרים ספרו להם על קדוש שמו של הקדוש ברוך הוא וחושבי שמו שנתגלה לעיני כל בהקשר לציונו של הרבי ר' אלימלך, וכך היה מעשה, לאחר שקל יהודי ליז'ענסק נהרגו או גרשו למחנות ההשמדה התלכדה חבורה של גנבים ופוצצים ששמו להם למטרה לחטט בבית הקברות היהודי כדי לגלות שם את המטמונים שהטמנו שם לפי השערותם, על ידי היהודים לפני המלחמה. ראש החבורה ארכי לקסים ידוע, הציע להם לפגוע גם בציונו של הרבי ר' אלימלך, באמרו יודע אני כי היהודים היו מטילים לשם קוויטלאך עם פדיונות של כסף, וביחוד לאחרונה פאשר השתרגו עליהם הצרות והרציחות הפקידו את אצרותיהם בקברו של אותו צדיק, כדי שזכותו תגן עליהם, בני החבורה לא נענו להצעתו שכן פחדו לנגע בקברו, אולם ראש החבורה לא נרתע והעו לגשת בעצמו אל הציון הקדוש ולחללו. לא עברו ימים מרבים ובני חבורת השודדים נתכנסו למסבת הוללות וכטוב לבם ביין פרצה מחלקת בין השודדים וראשם, משהתלהטו הרוחות החליטו לעשות בו שפטים, הם התנפלו עליו והרגוהו תכתי את ראשו והציבו אותו על שלחנם ואף שתו יין על מפתח, הדבר נודע לרבים, ואף הנכרים מושבי ליז'ענסק נוכחו לדעת כי אצבע אלקים הוא, ומאז נזהרו לפגוע בציונו של הרבי ר' אלימלך.

כאמור פגעו הנאצים הצוררים באהל ציונו של הרבי ר' אלימלך ונהסו אותו, אולם לאחר השואה הקם אהל חדש על יסודותיו של האהל הקודם.

(ספר 'הרבי ר' אלימלך', ב. לנדוי, בשם נכד הרבי ר' אלימלך, הר"ר ישראל צבי וויסבלום שושטתל בהקמת האהל מחדש לאחר השואה)

מאתי שלא לעשות זאת לשנות אפלו תפלה אחת מנסחתם, והתעצתי עמם ואמרו לי שאתקן תפלה קדם התפלה, וזה יועיל בעזרת ה' למי שאין ביכלתו לכוון בכונות הראויות לכוון בכל התפלה, וזהו הוא יהי רצון קדם התפלה שנדפס בסדורים מהרב הקדוש הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע.

(נפלאות הסבא קדישא, תולדות הרה"ק מראדושיץ זי"ע ע"י נכדו הרב ראובן חיים אלכסנדר מלודז' עמ' 21)

הקדוש, והלכו החסידים הזקנים בינינו ושאלו להרב הקדוש מזה, והשיב להם הרב הקדוש בזה הלשון: פאשר ראיתי שרב העולם אינם מכונים בתפלתם כמאות מקטן השגתם, ומגדל טרדת הזמן וטרדת קשי הפרנסה אינם יכולים לכוון דעתם בכל התפלה, עלה על דעתי לתקן נסחא חדשה וקצרה שיהיה שוה לכל נפש, והרגישו בזה אנשי כנסת הגדולה הקדושים זי"ע, ובראו הנה ובקשו

הרב הקדוש רבי חיים חייקא מאמדורא זי"ע

בעל 'חיים וחסד' יומא דהילולא - כ"ג אדר

מתולדותיו:

גדלתו, עבודתו, קדשתו ומדרגותיו, ושבח הצדיקים עליו:

נולד לאביו הרה"צ רבי שמואל וצ"ל. אבותיו מכמה דורות היו כלם קדושי עליון צדיקים וחסידים. בצעירותו כבר היה גאון מכלא ומתמיד עצום, מבחירי תלמידי הרה"ק זי"ע. לימים התקרב לדרך החסידות, והיה לאחד מבני היכלא מדישא של המגיד הקדוש ממועזריטש זי"ע. והיה מראשוני מפיצי החסידות בליטא.

ספור איך קרב הרה"ק הר"א הגדול מקארלין זי"ע את רבנו להמגיד ממועזריטש

ביום ג' כ"ג אדר תקמ"ז, יומים אחרי הסתלקות רעו ועמיתו הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, החזיר רבי חיים חייקא את נשמתו הסהורה ליוצרה, ומנוחתו כבוד באמדור, בה ישב כל ימיו ועבד את בוראו במדרגות נשגבות ונעלות למעלה מבינת אנוש.

כידוע היה עורף הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין מסעיני ברחבי ליטא כדי להפיץ את משנת החסידות, ולשם כך היה מבקר בערים ובעירות, והיכן שהיה רואה נשמה גבוהה היה שולח אותה לרבנו המגיד ממועזריטש זי"ע, באחד הימים הגיע לעיר אמדורא, נכנס לבית הכנסת וראה אחד שיושב ועוסק בתורה, פנה אליו ושאלו: במה עוסק מר. והלה ענהו, בתורה לשמה. ושאלו הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין שוב, והיכן הם ה'דברים הרבה' [כמאמר חז"ל (אבות ו א) כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה], ומבלי להמתין למענהו, פנה מייד ויצא מבית הכנסת, עלה על העגלה, וצוה לבעל העגלה למהר ולנסע. הלה, שלא היה אלא הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא זי"ע התלהב כל כך מהדבור, עד שרץ אחרי עגלתו והתחנן שיעצר, אך הרה"ק רבי אהרן הגדול צוה

בשעת הסתלקותו נעמדו מוחגי השעון ששביתו ולא נתן לתקנו, גם לאחר שנים פאשר הגיע השעון לסטאלין ונמסר לידי שניים רבים לא הצליחו לתקנו. [כתבי קודש סטאלין, ח"א עמ' קא].

שְׁמַרְמָנוּ בְּפָתוּב, 'וְאִישׁ כִּי יִמְרַט רֵאשׁוּ וְגו' טְהוֹר הוּא' (ויקרא יג ט), שְׁנַפְלוּ לוֹ כָּל שְׁעוֹת רֵאשׁוּ מִחֲמַת יְרָאָה וּפְחַד ה' יִתְבַּרְךָ, בְּזוּאֵי טְהוֹר, כִּי מִדְרָגָה גְדוּלָה לֹא יִזְכֶּה בְּזֶה אֵלָּא מִפְּלֵג בְּקִדְשָׁה וּבִטְהַרָה, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לְר' חַיִּיקָא הַמְדוּרִי.

(היכל הברכה להרה"ק רבי יצחק אייזיק מוקומרנא זי"ע פ' כי תשא עמ' רסב)

הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע אָמַר: הַעוֹלָם סוֹבְרִים שְׂרָבִי חַיִּיקָל הִיָּה בְּשֵׁר וְדָם, רַבִּי חַיִּיקָל הִיָּה שְׂרָף וּמִלְאָךְ, וְהוּא עוֹמֵד כְּשֶׁרָף לִפְנֵי פֶסַח הַכְּבוֹד, עַר שְׁטִיט נֶאֱדָר יַעֲצֹט אֹנוּ בְּרִיעַט פֶּאֶרְן פֶּסַח הַכְּבוֹד [-וְהוּא עֲדוֹן עוֹמֵד עִתָּה וּבוֹעֵר לִפְנֵי פֶסַח הַכְּבוֹד].

(מזקנים אתבונן ח"ב עמ' רצו)

רבי חַיִּיקָא הִיָּה בּוֹכָה בַּעַת קְרִיאַת הַתּוֹכְחָה בְּאֶמְרוֹ: אִזָּא זִיסַע תּוֹרָה, צו אִיְהָר זָאֵלן דֶּאֶרְפֵן אִזָּא תּוֹכְחָה. [-הָאִם לְתוֹרָה מִתּוֹקָה זו זְקוּקִים אֲנוּ לְכַזוֹ תּוֹכְחָה].

(סיפורי מרוז הרמ"ח עמ' קה אות א)

כְּשָׂא אֵלִיו, בְּפַעַם רֵאשׁוּנָה, תְּלַמִּידוֹ הַרְה"צ רַבִּי יִשְׁעִיָּה וַיִּלְנַעַר זַצ"ל, שְׂאָלוּ הַרְה"ק רַבִּי חַיִּיקָא זִי"ע עַל אִיזָה עֲנָן הוּא בָּא. וְהַשִּׁיבּוֹ רַבִּי יִשְׁעִיָּה: אִיר זָאֵלֵט פּוֹן מִיר אֲנוּעַק נְעִמִין דִּיא גְדוּלוֹת הַטְּמֵאָה הַטְּמֵאָה [-שֶׁתְּקַחוּ מֵאֲתָנוּ אֶת הַגְּדוּלוֹת הַטְּמֵאָה]. וְאָמַר לוֹ: בְּנִי, דְּבַר גְּדוֹל שְׂאֵלֵת, מִיר הָאֲבִין אֵלַע בִּינְעֵר צִי בְּרָאכִין אוֹיף דַּעַם... [-אֲנוּ שְׂבָרְנוּ כָּל עֲצָמוֹתֵינוּ עַל עֲנָן זֶה].

(כתבי רבי משה מיזנר עמ' צד אות יט)

לְקַט מֵאֲמִירוֹתָיו

וּמַגִּיד לְאֶדָם מוֹה שְׁחו' (עמוס ד יג). אִין שִׁיחָה אֵלָּא תִּפְלָה, כְּשֶׁאֶדָם רוּצָה לְדַעַת מוֹה הוּא, יִסְתַּכַּל וַיִּתְבּוֹנֵן אִיף נְרֵאִית תִּפְלָתוֹ.

(חיים וחסד)

אִישׁ אִישׁ אֵל כָּל שְׂאָר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרַבוּ (ויקרא יח ו). שְׂאָר הִיָּנוּ קְרוֹב, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

לְהַצְלִיף עַל הַסּוֹסִים וְלִשְׁעַט בְּדֶהֱרָה הַלְאָה, וְרַבִּי חַיִּים חַיִּיקָא זִי"ע הַמְשִׁיךְ וְלֹא הַרְפָּה מִלְרָדָף אַחַר הַעֲגָלָה, עַד שְׂאָלוּ כּוֹחַתּוֹ, מִשְׂרָאָה הַרְה"ק רַבִּי אֶהְרֹן הַגְּדוֹל זִי"ע כִּי לֹא נִשְׂאָר בְּרַבִּי חַיִּים חַיִּיקָא זִי"ע כַּח לְרוּן הַלְאָה, עֲצַר אֶת הַעֲגָלָה וְהַעֲלֶהּ, פִּנָּה רַבִּי חַיִּים חַיִּיקָא זִי"ע אֵל רַבִּי אֶהְרֹן הַגְּדוֹל זִי"ע, וּבִקְשׁוּ לְגָלוֹת לוֹ, אֲכֵן הֵיכֵן מִקְבְּלִים אֶת הַדְּבָרִים הַרְבֵּה, וְעֵנָה לוֹ: בְּמַעֲוִרִיטֵשׁ אֶצֶל הַרְבִּי.

מִשְׁבָּא הַרְה"ק רַבִּי חַיִּים חַיִּיקָא זִי"ע אֵל הַפְּגִיד מַמְעִוִרִיטֵשׁ זִי"ע לְקַבֵּל מִקְמוֹנוֹ אֶת דְּרָכֵי הַחֲסִידוֹת, עֲמַד רַבּוֹ עַל גְּדֻלָּתוֹ, וְאָמַר לַהַרְה"ק רַבִּי אֶהְרֹן הַגְּדוֹל זִי"ע: הָאִסְט גְּבִרְעַנְגֵט אַ גְּאֵלְדִינַע מְנוֹרָה וְוַאס הָאִט נֶאֶר גְּפִעֵלֵט מ'זָאָהֵל אִיר אָן צִינְדן [-הַבְּאֵת מְנַרְת זֶהב שְׂאִינָה חֲסִרָה אֵלָּא הַדְּלֻקָּה].

(קובץ בית אהרן וישראל קובץ נא, עיי"ש מקורות הדברים)

נִשְׁמַע מִפִּי קְדוּשׁוֹ שֶׁל הַרְבַּ הַקְּדוּשׁ מְרֻדָּאשִׁין זֵלַה"ה שְׁסַפֵּר הַמַּעֲשֶׂה מִהֶרֶב הַקְּדוּשׁ ר' חַיִּיקָא מִהַמְדוּרָא זֵלַה"ה, אֲשֶׁר לְגַדֵּל הַסְּגוּפִים אֲשֶׁר עִשָּׂה לְנַפְשׁוֹ וְהַתְּמַדַּת הַלְמוּד לְדַד שֶׁנָּה מַעֲנִינּוּ, עִם כָּל זֶה לֹא קִצַּב מְרוּגוּע לְנַפְשׁוֹ עַד אֲשֶׁר זָכָה לְבֵא אֵל הַרְה"ק סַבָּא קְדִישָׁא מוֹרְנוּ רַבִּי דָּב בְּעַר מַמְעִוִרִיטֵשׁ זֵלַה"ה, אִזּוּ נִגְמַר תְּקוּנוֹ.

(תפארת שלמה פ' בחקותי ד"ה וּאִישׁ כִּי יִקְדִישׁ)

כְּמוֹ שֶׁשְׂמַעְנוּ מֵאֵת הַרְבַּ הַצְּדִיק הַמְּנוּחַ מוֹה' חַיִּיקָא הַמְדוּרָא זֵלַה"ה, שֶׁהִיָּה עוֹסֵק בְּתַעֲנִיּוֹת וְסוּגוּפִים פְּמָה פְּעֻמִּים מִשְׁבַּת לְשְׁבַת וְהִיָּה גַעוֹר אֵלָף לֵילוֹת לַעֲסֵק בַּתּוֹרָה, וְעִם כָּל זֶה לֹא הִרְגִישׁ בְּנַפְשׁוֹ תְּקוּן הַשְּׁלֵמוֹת עַד אֲשֶׁר בָּא אֵל הַרְבַּ הַקְּדוּשׁ הַפְּגִיד מוֹרְנוּ הַרְבַּ דָּב בְּעַר מַמְעִוִרִיטֵשׁ זֵלַה"ה, וְתִכְף נִגְמַר תְּקוּנוֹ הַרְאִיו.

(תפארת שלמה פ' צו ד"ה כֹּל זָכָר)

הַרְה"ק בַּעַל עֶטְרַת צְבִי מִזִּידִיטְשׁוֹב זִי"ע אָמַר אֹדוֹת קְדוּשָׁתוֹ הַמְּפֹלְאָה שֶׁל הַרְה"ק רַבִּי חַיִּים חַיִּיקָא מֵאֲמִדוֹר זִי"ע

של ה'בית אהרן' להדפיסם. וְרָאָה אֹר
לְרֵאשׁוֹנָה הַסֵּפֶר בְּשַׁנַּת תַּרְנ"א בְּהַסְכָּמוֹת
גְּדוּלֵי וְצַדִּיקֵי הַדּוֹר. וְדַבְּרֵי תוֹרָה הֵם עַל
חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה, נְבִיאִים וּכְתוּבִים, חֲגִים
וּמוֹעֲדִים וְעֲנִינֵי עֲבוֹדַת הַשָּׁמַיִם, אֲהַבָּה וִירְאָה,
תְּפִלָּה וְעוֹד.

השם 'חיים וחסד' שנתן לתורת רבנו על
ידי הרה"ק רבי אהרן מקוידנוב זי"ע
הוא על פי הכתוב 'חיים וחסד עשית עמדי'
(איוב יב), כשמו של רבנו 'חיים', ואותיות
'חסד' בא"ת ב"ש בגימטריא 'חייקיל'.

(הקדמת נכד רבינו)

ספורים:

על עבודתו הקדושה בתפלה מספר נפלאות,
והעידו על תפלתו שהיתה בקרירות
גדולה כל כך, עד שפעם אחת עמד קאזאק
אחד ושמע תפלתו ויבכה, [נדפק בנייגאייקע
שלו [-במקלו] ואמר: אם אני הייתי יכול
להתפלל כמותו, הייתי מגיר את עצמי].
ועבור זה נעשה איש אחד שם מאנשי
שלומו של הרה"ק רבי חייקא, כי אמר
בלבו: א קאזאק האט דער הערט... [-אפלו
הקוזק זכה להבין], ועל כך כננה לאותו
חסיד בשם שמואל קאזאק.

(כתבי ר"י ש"ב עמ' קסג אות יא)

פעם אחת התפלל אצל החלון, והלך אצל
החלון מחוץ שר גדול אחד עם
הפריצה, ושמע תפלתו אף כי המגשי הרגיש
כלות נפשו ודבקתו להשי"ת בתפלתו, ויאמר
לה כי היהודי הזה אוהב את בוראו עוד
יותר הרבה מכפי אשר אהבו.
(לישרים תהלה מקור חיים עמ' נה).

הם עם קרובו, מקרבים להקב"ה, ואין להם
להיות קרובים לבשר הגוף.

(מתוך הנדפס בריש חיים וחסד)

איִתָּא (שבת טו), ההולך במדבר ואינו יודע
מתי שבת, חד אמר מונה ז' ואחר
כך שובת, וחד אמר בתחלה שובת ואחר
כך מונה ו' ימים, ומאי נפקא מינה
ביניהם, אלא הכי פרושו, כי אמרו רבותינו
ז"ל עם הארץ אימת שבת עליו ולא
משקר, ובזמן הזה קא חזינו שאינו כן, לפי
שאין מקבלים שבת פראוי אלא בדבורים
בעלמא בלא פנות הלב, לכן אין עליהם
אימת שבת, וזהו פרוש היה הולך במדבר,
פרוש בדבורים בעלמא בלא פנות הלב,
ומחמת זה שכח אימת שבת, כיצד יעשה,
חד אמר מונה ו' ימים, פרוש יקשר הו'
מדות שלו לשרשון, ואחר כך חול עליו
אימת שבת שהוא מדרגה הז'. וחד אמר,
אין זו עצה, כי זה גופא אינו יכול
לעשות, אלא תחלה שובת, פרוש ביום
שבת עצמו, שהוא יום רצון יראה להתאמן
את עצמו להתקשר את עצמו עם ה'
יתברך, ואחר כך מונה ו' ימים, פרוש
אחר כך נח לו להתקשר את הו' מדות
בהו' ימים.

(חיים וחסד עמ' כב:)

ספרו 'חיים וחסד'

דברי תורתו של רבנו, היו גנוזים למעלה
ממאה שנה לאחר הסתלקותו, באוצרותיו
של הרה"ק בעל 'בית אהרן' מקארלין זי"ע,
וקשהגיע מהשמים העת לפרסומם נמסרו
בידי הרה"ק רבי ישראל מסטולין זי"ע נכדו

הרב הקדוש רבי אריה ליבוש אבד"ק צאנז זי"ע

יומא דהילולא כ"א אדר א'

מתולדותיו:

אָדָר א' שְׁנַת תרצ"ה, אֲשֶׁר בּוֹ נִקְרָא לְעִמּוּד וּלְשִׁרְתָּ אֶת פְּנֵי ה' בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעֲלָה. הוּא הֵלֶךְ לְמִנּוּחוֹת שְׁאֵנִים, וְדוּרוֹ נִשְׁאוּ נְהִי וְקִינִים, פִּי הַסֵּרָה הַמְצַנֶּפֶת וְהוֹרְמָה הַעֲטָרָה. בְּנוֹ מִמְלֵא מְקוֹמוֹ הַרְה"ק ר' מֶרְדֵּכִי זָאב מִצְאָנז זְצוּק"ל הִ"ד אָמַר אָז, פִּי ג' דוֹרוֹת רַבְּנֵי צִאנז, מֶרְן הַרְה"ק הַדְּבָרִי חַיִּים מִצְאָנז, בְּנוֹ הַרְה"ק רַבִּי אֶהְרֹן מִצְאָנז, וְנִכְדוֹ הַרְה"ק ר' אַרְיֵה לִיבוּשׁ מִצְאָנז, נִפְטְרוּ בְּג' הַחֲדָשִׁים, נִסָּן אָב וְאָדָר, פֶּסֶדֶר שֶׁנִּפְטְרוּ זָרַע עִמְרָם, הֵלֵא הֵם"ה מְרִים, אֶהְרֹן וּמֹשֶׁה.

נולד לאביו הרה"ק רבי אהרן מצאנז זי"ע - הקרייזער רב, י"א ניסן תרי"א בצאנז, ונתגדל ונתחנך בצל הקדש של זקנו הגדול ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע. בהגיעו לפראקו נלקח לחתן אצל הרה"ק רבי משה מקראוואדוב זצוק"ל, בנו של הרה"ק הרבי ר' אליעזר ל מדיקוב זצוק"ל, בן אביר הרעים הרה"ק בעל 'זרע קדש' מקראפשיץ זי"ע.

בשנת תרל"א, כשנעשה בן עשרים, נתקבל על פי"פ פקדת זקנו ה'דברי חיים' זי"ע לכהן כאבד"ק בעיר גריבוב, הקרובה לצאנז. אבל לא אהה לשבת שם עד שנת תרמ"ו-מ"ז.

רגיל היה כ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי יענק'לע מפשעווארסק זצוק"ל לספר, לגבי יום פטירתו של רבנו, שחל ביום כ"א אדר יומא דהילולא קדישא של הרבי ר' אלימלך זצוקללה"ה זי"ע, כי בשנת תרפ"ו בכ"א אדר פשנתודע רבנו מהבשורה הלא טובה, על הסתלקותו של שאר בשרו"ב הרה"ק רבי מנחם מענדל מפריסטיק זצ"ל חתן הרה"ק משינאווע זצוק"ל, שהיה ביום כ"א אדר תרפ"ט נענה רבנו ואמר: "א קלוגער יונג, ער האט זיך אויס דערנוועלט א גוטען טאג" [-אדם חכם, הוא בחר לעצמו יום טוב לפטירתו]. וסיים הרה"ק מפשעווארסק זצ"ל: ורצון יראיו יעשה, שגם הצאנזער רב רבי ליבוש זצוק"ל נסתלק ביום זה, עכ"ל.

לא ארכו ימי השלוה ואשת נעוריו הצדקנית מרת צביה ע"ה בתהו של הרה"ק רבי משה מקראוואדוב זצוק"ל נפטרה על פניו, וגם זרע קדש שהיה לו ממנה נעדרו בגלותם רח"ל. וספר הרה"ק מסטיטשין זצוק"ל שאביו הרה"ק מרוואדוב זי"ע הצטער בזה כל כך ואמר אז שיותר כואב לו אבדת חתנו רבנו מפטירת בתו. אחר כך נשא בזיוו"ש את הרבנית טויבע ע"ה, בת הג"ר יצחק קאנער ז"ל, וממנה נמשכה הלאה שושלת בניו ונכדיו.

קודמו לזקנו הדברי חיים:

קרבה יתרה נודעת לו מזקנו הדברי חיים, אשר קרבו וחקבו קבבת עינו, שם עליו עינא פקיא, למד אתו בעצמו שעור בגפ"ת כל יום, והתבטא עליו שיש לו מוח כמו הגאון בעל 'ישועות יעקב' זצ"ל.

לאחר פטירת אביו זצ"ל, נקרא לישיב על מקומו לכהן ברבנות ואדמו"רות צאנז, ובקיץ שנת תרס"ד חנה את פני העיר צאנז, והארץ האירה מכבודו. מיד בבאו העירה, יסד והקים ישיבה גדולה לבחורים בשם 'ישיבת בני תורה', שהכילה יותר מג' מאות תלמידים, מסלחה ומשמנה של בחורי צאנז והגלילות.

ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע מסר לרבנו הסוד בלקיחת פתקאות, ואחר שנסתלק אביו הרה"ק רבי אהרן מצאנז זי"ע, הכתירו את רבנו לקבל ההנהגה מחסידי צאנז אף

לאחר שישב על פסא רבנות צאנז ל"א שנים, הגיע יום המר והנמקה, כ"א

ותש כחו, עסק כל השבת במסירות נפש בתורה הקדושה בחדרו מחוץ לביתו. והיה מפרסם אצל שלומי אמוני ישראל לצדיק וקדוש, והיה נחשב לרשכבה"ג, ואלפים זכו להתחמם לאורו.

(כ"ק אדמו"ר מזומיגרד ז"ל בעל 'אריה שאג' במכתב ברכה לספה"ק קדושת אהרו)

עם דודו הגה"ק משינאנוע זי"ע

ההתקשרות בין רבנו עם דודו הגה"ק משינאנוע זי"ע היה להפליא, רבנו החזיק עצמו מתלמידיו המבוקשים ונסע אליו בתמידות, ולעמיתו הראה לו דודו אותות אהבה.

פעם בעת שנסע הגה"ק משינאנוע זי"ע מצאנו ועבר על יד בית רבנו צנה להעמיד העגלה באמרו שרוצה לילך לבקר אצל רבנו, הרבנית אמרה לדודה משינאנוע זי"ע שהרב אינו בעיר עכשו, אמר לה הגה"ק משינאנוע זי"ע יודע אני מזה, וגם מצאתי אותו בדרך, ואף על פי כן אני רוצה לבוא הביתה ולהשאיר ברקתי שם, ובין שאר התכונות ברוי: 'למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל'.

(הרה"ח ר' חיים אלעזר שטענגעל ז"ל מזוגארליץ-ני, ששמע מהרה"ח המפורסם ר' אברהם'לע [פלאסטער] משב"ק אצל הגה"ק משינאנוע זי"ע)

קשר מיוחד עם הרה"ק רבי שמעון מזעליחוב זצ"ל

הגה"צ רבי שמעון מזעליחוב זצוק"ל היה על שבת במושנה, ולמד שעורו בחמש רש"י, ואמר דבר בשם רבנו, וכנו 'דער שר התורה זאגט'.

(קונטרס באשר הוא שם, להרה"ח ר' אהרן שלמה ראזין ז"ל ממושנה-לונדון)

ידוע שעמד [הגה"צ רבי שמעון מזעליחוב זצוק"ל] בקשרי ידידות עזים עם רבנו, והיה קשור אליו בעבודות אהבה וחבה, ומספר שבשנת תרצ"ה אחר שפבר כמה שנים פרש מתפקידו בישיבת חכמי לובלין,

על פי שלא היה הבכור, מפני שה'דברי חיים' מצאנו זי"ע סמוך ידיו עליו.

(הרה"ח המפורסם ר' חיים דוד בלום מקשאנוב ז"ל הי"ד מגדולי חסידי צאנז)

ה'דברי חיים' זי"ע העריך אותו מאד, עד שפאשר עמד ה'דברי חיים' זי"ע להדפיס את ספרו הגדול 'שו"ת דברי חיים', מסר לו קדם לכן את התקבים לענין בהם ולומר עליהם את חות דעתו, ובתוך אחד השיחים התבטא עליו 'מיון שענסטע אייניקל' [נכדי המבחר].

נחשב כמיחד ממחה ויחד גדורו בהבנת דברי ספר 'דברי חיים'

'ידוע ומפרסם, שזקני הגאון הקדוש מרן רבי ליבוש זצוק"ל אבד"ק צאנז היה נחשב כחד בדרא בהבנת דברי קדשו של ה'דברי חיים'. וכפי שהיה רגיל על לשונו של כ"ק הגה"צ רבי יעקב לייזער זצ"ל האדמו"ר מפשעווארסק, שפכל דבר הקשה בספר היו פונים אליו, והיה מפענח תעלמות בהבנת הדברים. (י"ג אורות צאנז משכת הגה"ק רב אהרן מצאנז) גם נהג זקני הנ"ל ללמד בטוב טעם ודעת שעור בספר הקדוש 'דברי חיים', על שלחנו הטהור מדי שבת בשבת. ובספר כוכבי יצחק כותב בהקדמה, שפכל דבר הקשה בדברי חיים על מקוואות היו באים לשאל את פי זקני מהר"ל מצאנז, והוא האיר את עיני הלומדים בהבנתו העמקה בדברי זקנו'.

(כ"ק אדמו"ר מצאנז גריבוב שליט"א, בהסכמה לספר 'דברי חיים המבואר', אודות הרה"ק רבי אריה ליבוש מצאנז זצ"ל וספה"ק 'דברי חיים')

נערץ מאד על ידי גדולי דורו.

דכינא, כי בימי הרפי אמר לי אאמו"ר זצוק"ל [הרה"ק ר' סיני מזומיגרד זצ"ל], תדע, אם ברוצונך לראות איש קדוש, אז תעשה נסיעה לצאנז להרה"ק רבי אריה ליבוש מצאנז. ודברי אבי קימתי ונסעתי אצלו על שבת, ושאבתי מהשבת מלא קדשה וטהרה. ואף שפבר היה לעת זקנותו

- יומא דהילולא -

הרה"ק רבי אריה ליבוש אבד"ק צאנז זי"ע

רב לא ראה, וכן שמע ממונו שרבונו בקי
בכל ספרי הדברי חיים בעל פה.

באחד מהנסיעות של הגה"צ רבי שמעון
מזעליחוב זצוק"ל לצאנז, שאל לו
רבונו פשט בגמרא, ענה לרבונו שיש לו על
פי קבלה שני דרכים, ועל פי נגלה הסגיא
קשה לו, והשיב לו רבונו שעל פי קבלה
יש לו חמשה דרכים, ולא שאלתי אלא על
פי נגלה.

(מפי הרה"ח ר' משה דוד שטרם ע"ה
מטרא-לונדון)

שבת כמה שבתות בלובלין. באחד מן
הימים קם ואמר למקורביו: 'אני נוסע
להפגש עם צדיק אמת. סתם ולא פרש,
קם ונסע לצאנז למשכנו של רבונו, ולאחר
שהסתגר עם רבונו כמה שעות בחדרו, נסע
והלך לו חזרה. היה זה זמן קצר מאד
טרם פטירת רבונו.

(ספר רבינו הקדוש מצאנו ח"ב עמ' שכד)

ספר הגה"צ רבי אלימלך אשכנזי ממלברון
זצ"ל ששמע מפיו שאמר, שראה הרבה
צדיקים, אבל ענותו ושפל ברוך כמו הצאנזער

לעלות נר תמיד - לזכר נשמת

כ' אדר

הרה"ק יואל ב"ר שמואל סירקיש (ב' בית חדש) ה

כ"א אדר

הרה"ק מאיר ב"ר יעקב יוקב שיף מהר"ם הרה"ק אלימלך ב"ר אליעזר ליפמן וייסבלום מליזענסק
(ב' נועם אלימלך) הרה"ק שלום ב"ר שרגא שמואל שניצלר אב"ד טשאבא ה

כ"ב אדר

הרה"ק יצחק אייזיק ב"ר אברהם מסוואליווא ה

כ"ג אדר

הרה"ק חיים חייקל ב"ר שמואל מאמדור (ב' חיים וחסד) הרה"ק יצחק מאיר ב"ר ישראל אלטר
רוטנברג מגור (ב' חידושי הרי"ם) הרה"ק יצחק יעקב רבינוביץ מביאלה ב"ר נתן דוד משידלובצה ה
הרה"ק יהודה משה ב"ר יחיאל יוסף אדמו"ר מאלכסנדר (ב' אמונת משה) הרה"ק אהרן ב"ר חנוך
העניך דב זילברפרב מקוידנוב ה

כ"ד אדר

הרה"ק יצחק מסטיטשין ב"ר משה מראוואדוב הרה"ק יחיאל מאיר ב"ר צבי מקוצק לאמאז ה

כ"ה אדר

הרה"ק גרשון ב"ר אפרים אשכנזי מקיטוב הרה"ק בצלאל יאיר ב"ר יחיאל דניצגר מאלכסנדר ה
הרה"ק יצחק ב"ר מסעוד אבוחצירא (באבא חאקי) ה

כ"ז אדר

הרה"ק אהרן ב"ר שמשון ד"ר גאריא מאוסטרהא הרה"ק אליעזר ליפמן וייסבלום ב"ר אלימלך
מליזענסק (ב' אורח לצדיק) ה

יתן ויתנו אחרים

הבין הרבי ר' יהונתן שאין הוא יכול לספר לביתו זו אשתו שפיוז את כל כספם לצדקה ונתן את כל כספיו הנדוניא שקיבל מאביה לצורך מצוות פדיון שבויים, והם נשארו בעירום ובחוסר כל. ומצד שני גם אין הוא יכול להעלים ממנה את מה שעשה, ובהרגשה זו של 'אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר' החליט הרבי ר' יהונתן שיסע מביתו לכמה ימים ושם יוכל להחליט כיצד לבשר זאת לאשתו.

לפני נסיעתו מביתו, הגיעו אליו העסקנים ובשרוהו שאספו חלק מהממון הנצרך וכעת יש בידם חמש מאות זהובים. אולם הרבי ר' יהונתן הודיעם שכבר פדה את היהודי ואין צורך במעות, ויהי כשמוע הגבאים כי כבר נאסף כל הכסף, נתעצבו אל לבם והפצירו ברבי ר' יהונתן שיקח מהם את המעות שנאספו, ושיהיה להם חלק במצוה, אך הרבי ר' יהונתן מיאן לקחת זאת מעמם באומרו שמאחר שהוא כבר זכה במצוה ונתן את כל הכסף שוב אין ברצונו למכור את המצוה ולשתפם בה, כי ודאי שיש זכות בהשתתפות הרבים במצוה, אך כיון וכבר זכה במצוה, שוב אין לו צורך לתת להם, אלא יניחו את המעות לצורך מצוה אחרת של פדיון שבויים שתזדמן להם.

ביני לבני נודע בריחתו של היהודי מבית הכלא, והחלו הגויים מחפשים נמרצות אחריו, ומשהעלו חרס בידם העלו את החשד שמא ידו של השומר במעל הזה, שהוא נתן לו לברוח ולהסתתר עד שלא ניתן לעלות על עקבותיו. השומר שהבחין כי כתלה אליו הרעה והחבל מתהדק על צווארו, החליט שאין לו ברירה אחרת כי אם לברוח אף הוא למרחוק.

באמצע הלילה דפק השומר על דלת ביתו של הרבי ר' יהונתן לבקשו, אולם הרבנית השיבתו שבעלה נסע לכמה ימים לעיר אחרת. אמר לה הגוי: בוודאי יודעת את מהמצווה הגדולה שעשה בעלך, שבזבז את כל ממונו כדי לשחרר את היהודי מכלאו. והאשה עומדת ומשתאה כי לא ידעה מכלום.

הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א קיבל מחותנו נדוניה בסכום אדיר: שלשת אלפים דינרי זהב. לאחר החתונה קבע רבי יהונתן ללמוד בחברותא עם אברך תלמיד חכם מופלג וירא שמים מרבים. באותם ימים הרימו שונאי ישראל ראש, וכדי להכעיס בנו את בית יראתם ומקום תיפלתם כנגד הבית מדרש שבו הרבי ר' יהונתן ואותו אברך ת"ח קבעו את מקום לימודם. ולא נחה דעתם השפלה של אותם רשעים, עד שבנו מעל תיפלתם צריח גבוה וקבעו עליו צלם, למען יראה הצלם הטמא לעין כל.

אותו אברך ת"ח קינא קנאת ה' צבאות, ובהתלהבותו הגדולה למען ה' ותורתו אשר בערה בו כאש, גמר בדעתו לסלק את הטומאה הזאת. ויהי בחצי הלילה, נתגנב אל גג מקום התיפלה ושבר את הצלם מראש הצריח. לרוע מזלו, לא הרגיש האברך ששומרי העיר הבחינו בו ובמעשיו, ותיכף כשירד מהגג נפל כפרי בשל לידי שוטרי העיר שהניחוהו בבית האסורים. כמובן שחמתם של הגויים בערה בהם להשמיד להרוג ולאבד, והוציאו את גזר דינו של האברך למיתה בתליה על העץ. מועד ביצוע גזר הדין נקבע לשבועיים מאוחר יותר, ועד אז נעלו אותו על סוגר ובריה.

כדרכם של גויים רודפי בצע ותאבי ממון, היה כך גם שומר בית האסורים, ותאוותו זו הביאתו להציע להרבי ר' יהונתן לשחרר את האברך ולהוציאו לחירות עולם באם יתנו לו סך שלושת אלפים זהובים שהיה סכום עתק באותם הימים.

כיון שבדיני נפשות היה מדובר, נתאספו כמה עסקני צדקה לטכס עצה כדת מה לעשות, ונמנו וגמרו שיקבצו ויאספו מישראל רחמנים בני רחמנים ממון למצווה חשובה זו של פדיון שבויים. בינתיים הרהר הרבי ר' יהונתן בדבר וחשש מ, תיכף ומיד לקח את כל כספיו הנדוניא שקיבל מחמיו, ובטרם יתאחר המועד נתנם להגוי שאכן מיד שחרר את האברך מכלאו.

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

כנגד מה שרצה למנוע מאחרים להיות שותפים לדבר מצוה, שזה ראוי לו לאדם לשמוח במה שאחרים זוכים ליטול חלק עמו במחיצתו במצות ה' ברה.

* * *

הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א לא רצה שאיש אחד יתרום מכיסו את כל הכסף הדרוש לצורך בנין בית הכנסת, באומרו שרצונו שכל אחד מישראל יוכל ליטול חלק בבנייתו.

וכך הביא בספר 'פאר וכבוד' (כה ב): **וואת דבר ידוע לכך, כי רצו ליתן להרה"ק כמה מעות אשר ירצה לגמור ולבנות את הבית הכנסת. ואמר, כי ירצה כי יהיה בזה חלק ונחלה לכל ישראל, וכל איש אשר יבוא שמה הנה הוא נותן לבנין בית הכנסת הלז. ובספר "בית הכנסת שבבעלזא" (עמוד עט) הביאו על כך את דברי רבינו יהודה החסיד ב'ספר חסידים' (סימן תקג): **כל העושה זכר לא יהיה זכר. אחד היה בונה בית הכנסת יפה ורצו הקהל לתת עמו ולהשתתף עמו במעות ולא רצה כדי שיהיה לו ולזרעו לזכר ולשם, וכלה זרעו.****

* * *

מעשה היה ברבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל נודע ביהודה, שבהיותו בימי עלומיו בעיר ברוד באו אליו שני גדולי הדור להתרימו על מצות פדיון שבויים, והם היו זקוקים לג' מאות אדומים. הלך הרב לחדרו ולקח קערה של זהובים ובה היו ר'צ אדומים. אמר להם: זו נדבתי והשאר יתנו אחרים. שמחו הפרנסים על הנדבה והודו לו. וכשביקשו לצאת אמרו: שאלה אחת קטנה יש לנו לשאול את פי הרב, אחרי שנתן רוב רובו של הסכום למה לא נתן הכל, ועל עשרה זהובים צריכים אנו לטרוח אצל בעלי הבתים. **אמר להם הנודע ביהודה: משנה שלמה שכחתם, הרוצה שיתן הוא ולא יתנו אחרים עינו רעה בשל אחרים** ('ילקוט מעם לועז' מסכת אבות).

* * *

את הפסוק בפרשת השבוע, פרשת כי תשא (שמות ל טו): **'הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמַּחְצִית הַשֶּׁקֶל לְתֵת אֶת תְּרוּמַת ה' לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם,** ביאר הרה"ק החידושי

המש"ך השומר ואמר לה: מכיון שהחשדות כנגדי מתגברים, אין לי עצה כי אם לברוח מהעיר עד יעבור זעם. והיות ואין זה מן ההגיון להטלטל מעיר לעיר כאשר כל כספי ורכושי עמי, נמנית וגמרותי שהמקום הבטוח ביותר להפקיד את כל רכושי הוא אצל בעלך שבצדקותו הסכים ליתן את כל כספו למטרת המצווה, והוא נאמן עלי שכשאחזור לכאן ישיב לי את כל רכושי. והיה אם לא אשוב, דעו לכם כי כל כספי נתון לכם במתנה - סיים השומר ונעלם בעלטת הלילה.

מגודל בהלתו של השומר להתרחק מעירו, לא הבחין השומר שהוא דוהר עם סוסו היישר לתוך הנהר הסוער, וכמעט רגע שהוא נבלע במימיו הזועפים. למחרת היום, נמצאה גופתו של השומר צפה בשולי הנהר.

עברו כמה ימים, והרבי ר' יהונתן שב לביתו. הרבנית קדמה אותו בפנים צוהלות ושמחות, ונתנה לו שיר ושבחה על צדקותו הגדולה שמסר את כל ממונו למטרה הנעלית של מצוות פדיון שבויים, והוסיפה וסיפרה לו את כל מעשה הגוי שהפקיד את כל כספו אצלם, ועכשיו שמת קיבלו את כל כספם בתוספת מרובה על העיקר.

ויהי בשמוע הרבי ר' יהונתן את כל הדברים האלה, געה בכייה גדולה ועצומה באומרו: הרי זה ראה מן השמים שלא עלתה המצווה לרצון לפניו יתברך, כי אנכי דימיתי שנתתי מממוני לצדקה והנה זרקו לי את המצוה בפני והחזירו לי את כספי.

לא נחה דעתו של הרבי ר' יהונתן עד שפנה לשאול שאלה מן השמים: מה חטא ומה פשע שטרפו לו את המצווה בפניו והחזירו לו את הממונ. והשיבוהו, **שהקצף יצא על כך שסירב לקבל מעסקני הצדקה את החמש מאות זהובים שאספו לצורך מצווה נשגבה זאת, ומכיוון שרצה לזכות במצווה לבד ומיאן לשתף בה את הציבור שרצה גם הוא לזכות במצווה לכן לא נתקבלה מצוותו בבית דין של מעלה** (לב שלום פרשת כי תשא).

ואמנם נחוץ למודעי, כי פשוט הדבר שאדם שיכול לעשות מצוה בשלמות, אין למעלה מזכות נשגבה זו של מצוה שלמה שיעשה בפיוזר ממונו, ובמקום שאין אנשים השתדל להיות איש (אבות פ"ב מ"ה), ולא בא בזה כי אם

ספיר ויהלום

הארה חסידית לפרשת השבוע

הוא כל אחד מחובי לתת צדקה, וכי בשביל שאדם מקיים את חובתו ונותן צדקה, הוא הופך להיות 'חסיד'.

והנה לפי פירושו של האלשיך הקדוש שכתב שם: **ואשר היה נראה לך שהוא 'צדיק' כשיתן ויתנו אחרים, זה היה אם יתן בכלל הנותנים. אבל כשהוא על נדיבות יקום ויקדש לכל למען ילמדו ממנו הרואים, הנה כיון שהוא מקדים 'חסיד' יקרא. וזהו 'יתן ויתנו אחרים', שהוא נותן תחלה ואחר כך יתנו אחרים שילמדו ממנו, זה חסיד יקרא על קדימתו.**

ביאור הדברים, כי הנה מי שהוא אומר 'יתן ויתנו אחרים', הלא הוא גורם לעצמו נזק, שהרי הצדקה המעולה ביותר היא צדקה של מתן בסתר, שהיא שלימות הצדקה. אלא שאלה וקוץ בה, כי פעמים מאחר שאין הכל יודעים שנתן ממונו לצדקה, נמצא שגם אחרים אינם נותנים באמתלא שגם הוא הצדיק לא נתן, או לחילופין שמתרצים את אי נתינתם בכך שאף הם נותנים בסתר, ואין זה לפי המידה.

אמנם כאשר אותו צדיק המיוחד בנתינת מתן בסתר יתן צדקה בפרהסיא, יעורר הדבר גם אחרים לתת צדקה, ואם כן ודאי שמידת חסידות לוותר על שלימות המצוה והתעלות הרוחנית לתועלת כללות ישראל ומצות הצדקה, ולפרסם הדבר שהוא נותן, כדי להביא לכך שגם אחרים יתנו. ויתור כזה על שלמות המצוה, כאשר הוא אכן נעשה לשם שמים, הוא זה שמביא את האדם להיות נקרא 'חסיד', וכדברי רש"י במסכת שבת (קכ.): **מיהו חסיד לא מיקרי אלא אם כן מוותר משלו.** והוא על פי דברי המשנה במסכת אבות (פרק ה משנה י'): **'שלי שלך ושלך שלך - חסיד'**. כי המוותר משלו לתועלת האחר, זה הוא חסיד.

על פי הדברים הללו, נבוא ונשלים זאת עם האמור לעיל, שבאמת אין התכלית שהעשיר יצמצם עצמו מליתן כדי שגם העני יוכל ליתן, אלא המטרה בדבר שהעשיר יגרום גם לעני ליתן, שבחינת 'העשיר לא ירבה' תהיה לטובת 'ההדל לא ימעיט', היינו שיהיה כללות ישראל בחיבור אחד, להורות על הערבות שיש לכל אחד ואחד במצות הצדקה, לזכות בני אל חי. וכפי שמתבאר מדברי השפת אמת שהתכלית הוא שהצדיק יתן כח להדל שיהיה לו גם כן נדיבות.

הרי"ם מגור זיע"א, שהסיבה שלפיה אין לעשיר להרבות יותר ממצות השקל היא לפי שהמעלה האמתית בצדקה היא שכל בני ישראל מתחברים יחד לנתינת הצדקה, ואין אדם אחד נותן את הכל. ואדרבה, גם אם יש לעשיר רצון ונדיבות הלב לתת יותר מכך, יש במה שהוא מחבר את כל בני ישראל יחד עמו במצות הצדקה, נחת רוח ורצון לפני הקב"ה עוד יותר מעצם נדיבות הלב.

וכך הביא בשמו, נכדו הרה"ק השפת אמת זיע"א (פרשת שקלים תרל"ה): **כתיב 'העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט' וגו'. שמעתי מאא"ו מו"ר ז"ל, כי העשיר שיש לו רוב נדיבות זה הכח יתן שלא ירבה וכו'. ונראה הטעם, כדי שיבטל עצמו לכללות ישראל, שידע שמה שכל בני ישראל מתחברין להיות שוה בנדבה זו, זה לרצון יותר מנדיבות שלו.** ונראה שזה עצמו העצה שהדל לא ימעיט. שע"י שהצדיק מבטל עצמו אף שמעשיו מרובין ומשתוקק להרבות ומונע על ידי כלל ישראל לכן רצון הצדיק מתכנס בכלל ישראל, וזה נותן כח להדל שיהיה לו ג"כ נדיבות זה, כיון שמניעת נדיבות הצדיק היא בעבור כלל הציבור כנ"ל.

יסוד זה נמצא בדבריו עוד (סוכות תרל"ו): **חז"ל אמרו ארבעה מינים נגד האנשים שבישראל שיש להם טעם וריח וטעם או ריח ובלי טעם ובלי ריח וכו' ושהיה כולם אגודה אחת וכו'. כי באמת מה הפרש לפני המקום ב"ה בין הגדול או הפחות שבישראל לפי גודל רוממותו ית' מצד שבחר בישראל. ולכן זה העיקר לבטל עצמו תוך כלל ישראל ואז מעלה טעם וריח לפני הקדוש ברוך הוא.**

* * *

אכן לבל יקלו ראש נדיבי עם מלפזר הונם לצדקה, יש בנותן טעם להציג דברי רבינו האלשיך הקדוש הקדוש זיע"א בפרשת בהר (ויקרא כה כט) בביאור דברי המשנה במסכת אבות (פרק ה משנה יג): **ארבע מדות בנותני צדקה: הרוצה שיתן ולא יתנו אחרים - עינו רעה בשל אחרים. יתנו אחרים והוא לא יתן - עינו רעה בשלו. יתן ויתנו אחרים - חסיד. לא יתן ולא יתנו אחרים - רשע.**

ומקשים המפרשים: מדוע מכנה המשנה את מי שאומר אתן צדקה ויתנו אחרים בתואר הנעלה של 'חסיד',

'אוצר פניני החסידות' להתבטח מאור החסידות עם רבנות אלפי ישראל בכל שבוע מחדש

להשיג גם בחנויות הספרים המובחרות:

אופקים	יפה נוף	יהודה הנשיא 90	ולדמן שלמה	קדושת אהרן (בית מדרש בעלזא)
	נור הקודש	חפץ חיים 6	ויס ספרים	אשתורי הפרחי 3
אשדוד	אוצר הספרים בלוטניק	האדמור מפייטסבורג 44	ויסבקר	לבוש מרדכי 4
	סיטנר מעליץ	הרותם ביהמד מעליץ	טלית סנטר	מלכי ישראל 19
	יפה נוף	ישי בר חלפתא 10	טלית סנטר	מלכי ישראל 31
	ספרי שרגא	אליעזר בן הווקנט 12	יסודי	פישל 5
	הנקודה היהודית	אור החיים 12	יפה נוף	בית הדפוס 32
בית שמש	יודאיקה סנטר	נחל ניצנים 8 בחנוון מתחת לסופר יש	יפה נוף	בר אילן 1
	יפה נוף	חזון איש 17	יפה נוף	יפה נוף
	יפה נוף	חפציבה בן איש חי 29	יפה נוף	יפה נוף
	ספרים שיווק והפצה	חזון איש 35	מוריה	משגב לדרך 40
ביתר עילית	ספר וכו'	רבי עקיבא 6	מלכות קודש	שו"ץ 1
	ספרית ביתר	אלעזר המודעי 11	סופר סטור	מאה שערים 17
	קודש	המגיד ממעורטש 86	סיפור חזר	מאה שערים 2
	אורייתא	ירושלים 10	ספרי הישיבה	בית ישראל 1
	אורן לב יהודי	זונפלד 3	ספר הספרים	צומת בר אילן
	אלתר ספרים	כהנמן 126	ספרי מאה שערים	מאה שערים 15
	אלתר ספרים	חזון איש פינת הרב לנדא	ספרים וינקל	עלי הכהן 15
בני ברק	בנדיקט	חבוקק 3	עולם הספר והיודאיקה	הפסגה 45
	ברכת הספר	יאול 14	עין יעקב	עין יעקב 31
	גיטלר	שלמה המלך 2	פניקלשטיין שרייבר	מאה שערים 16
	הדרת הספר	אמרי חיים 22	ש. כהן ספרים	מלכי ישראל 3
	טלית סנטר	הרב שך 8	שיווק והפצת ספרי קודש	אדניהו הכהן 27
	יפה נוף	עקיבא 130	שינקיס	פתח תקוה 16
	יפה נוף	עקיבא 43	יפה נוף	קהילות יעקב 4
	יפה נוף	עזרא 45	יפה נוף	ההסתדרות 2
	יפה נוף	השומר 19	גלינסקי-תשמישי קדושה	יהודה הנשיא 22
	יפה נוף	ברטנורא 3	יפה נוף	יהודה הנשיא 14
	למזן בית הספרים	השומר 64	יפה נוף	שדי תמד 1
	מרכז הספרים	הרב שך 2	יפה נוף	אבני נור 26
	סאטמר	בית יוסף 12	נתינה	ספרים טובים 5
	סופר ספר גוטמן	חזון איש 23	עלי	קוראים נבון 10
	ספרי אברמוביץ	קוטלר 5	קרית גת	יפה נוף
	ספרי קודש שבטי ישראל	שבטי ישראל 15	רחובות	טייטלבוים 54
	ברסלב	מאה שערים	רכסים	יפה נוף
ירושלים	גריסה	חפץ חיים 13	שדות	שיר שלום יוחנן (לב לדעת) 35
	המסורה	חבוקק 5		סמל חטיבת גבעתי 35

'מוקד החסידות' לשירותכם: 073-2600-999